

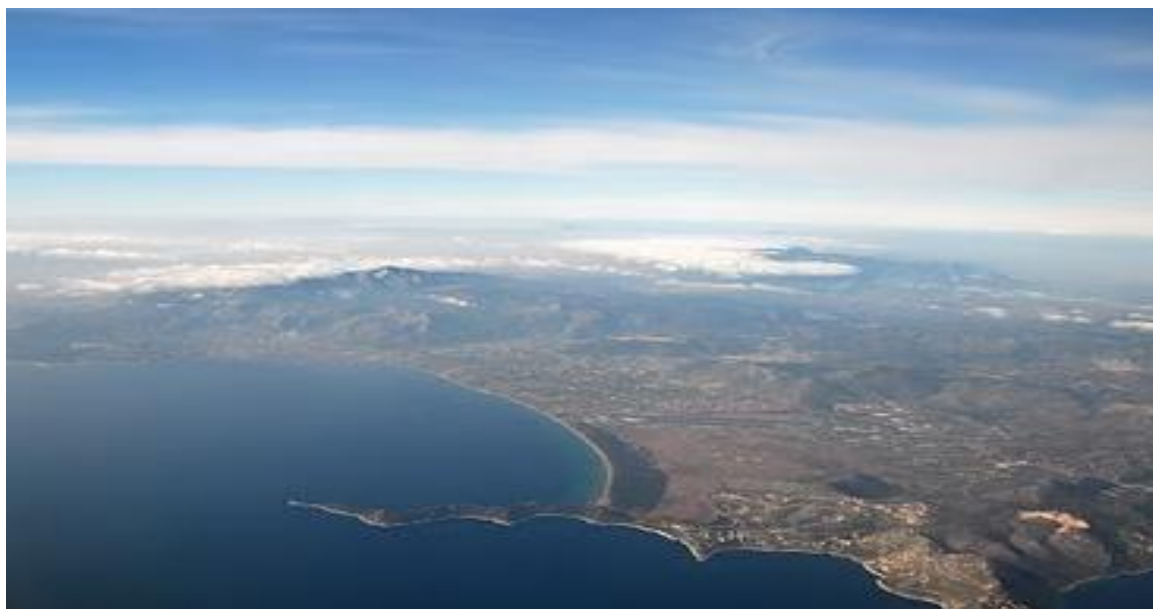
Τ.Ε.Ι. ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ

Το Αστικό Πράσινο στο Δήμο Μαραθώνα

πτυχιακή εργασία

σπουδάστρια: Αθανασάκη Άννα

ΑΘΗΝΑ, 2014

Υπεύθυνος καθηγητής: Πατακιούτας Γεώργιος

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τους καθηγητές μου για το διδακτικό τους έργο και την ακαδημαϊκή τους καθοδήγηση. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον κ.Γιώτη Δημήτριο και τον κ.Γκίτζα Γεώργιο για τη συμβολή τους στην παρούσα εργασία.

Ευχαριστώ πολύ το δήμο Μαραθώνα για την παροχή πληροφοριών.

Ευχαριστώ από καρδιάς την οικογένειά μου για την αμέριστη στήριξη και υπομονή που επέδειξε καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ορισμοί.....	6
Πρόλογος.....	8
Εισαγωγή.....	9

ΜΕΡΟΣ 1ο

1.Παρουσίαση και Ανάλυση του δήμου Μαραθώνα

1.1. Γεωγραφική θέση.....	11
1.1.2.Συνοπτικό εισαγωγικό προφίλ των πόλεων που απαρτίζουν το δήμο: Μαραθώνας, Νέα Μάκρη, Γραμματικό, Βαρνάβας.....	12
1.2. Φυσικό Περιβάλλον, Τεχνητό Περιβάλλον και Ιστορικές Αναφο- ρές.....	16
1.2.1. Εθνικό πάρκο Σχινιά –Υδροβιότοπος.....	21
1.2.2.Λίμνη Μαραθώνα.....	24
1.2.3.Το Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχινιά.....	25
1.2.4.Υφιστάμενες Χρήσεις γης Μαραθώνα.....	27
1.3. Δημογραφικά χαρακτηριστικά Μαραθώνα.....	29
1.4. Ιστορική Αναδρομή.....	31
1.4.1. Η μάχη του Μαραθώνα.....	31
1.4.2.Μαραθώνιος.....	34
1.4.3.Ιστορική Αναδρομή Νέας Μάκρης.....	36
1.5. Μετεωρολογικά στοιχεία.....	38
1.5.1.Κλιματικά χαρακτηριστικά.....	38
1.5.2.Βιοκλιματικά δεδομένα.....	42
1.6. Εδαφολογικά-Γεωγραφικά-Γεωλογικά στοιχεία.....	44
1.6.1.Γενικά Γεωγραφικά στοιχεία.....	44
1.6.2.Μορφοδυναμικά στοιχεία.....	45
1.7. Ποσοστό πρασίνου.....	49

α) σε Διάφορες Πόλεις της Ελλάδας,	
β) στον Υπόλοιπο Κόσμο και	
γ) Σύγκριση με το Ποσοστό Πρασίνου στην Πρωτεύουσα	
1.8. Ο ρόλος του αστικού πρασίνου στην πόλη	54
1.8.1. Οικολογικός ρόλος	55
1.8.2. Λειτουργικός ρόλος	60
1.8.3. Κοινωνικός και οικονομικός ρόλος	60
1.8.4. Εν κατακλείδι	62
1.9. Ο ρόλος του περιαστικού πρασίνου	62
1.10. Φυτά για το άστυ	67
1.10.1. Δένδρα κατάλληλα για πεζοδρόμιο	70
1.10.2. Ειδική αναφορά στις δεντροστοιχίες	72
1.11. Μορφές Πρασίνου στο διευρυμένο Δήμο Μαραθώνα	73
1.12. Διάρθρωση Δήμου Μαραθώνα	74

ΜΕΡΟΣ 2ο

2.Ευλώδη Καλλωπιστικά Φυτά του δήμου Μαραθώνα

2.1.Κυριότερα ΕΥΛΩΔΗ Καλλωπιστικά Φυτά που χρησιμοποιούνται στο δήμο Μαραθώνα	76
--	-----------

ΜΕΡΟΣ 3ο

3.Το Αστικό Πράσινο του δήμου Μαραθώνα

3.α] Σημαντικότερες Εστίες Πρασίνου στην πόλη	
<u>Περιγραφή, Σχολιασμός και Προτάσεις με Ήπιες Παρεμβάσεις</u>	87
3.1 Το Λιμανάκι της Νέας Μάκρης	87
3.2 Πάρκο& Παιδική χαρά-αρχή Ανατολής, Ν. Μάκρη	95
3.3 Πάρκο& Παιδική χαρά-τέλος Ανατολής, Ν. Μάκρη	102
3.4 Γήπεδο μπάσκετ& Παιδότοπος, Μαραθώνας	107
3.5 Κόμβος ως παιδική χαρά, Μαραθώνας	111
3.6 Πάρκο-Πλατεία 'Πλατεία Βασιλέως Παύλου', Μαραθώνας	114

3.7 Εκκλησία με μικρή πλατεία, 'Πλ.Ηρώων', Μαραθώνας.....	117
3.8 Πάρκο& Παιδική χαρά-Αγ. Μαρίνα, Ν. Μάκρη.....	120
3.9 Μίνι Παιδική χαρά, (κοντά ΔΕΗ)Ν. Μάκρη.....	126
3.10 Δημαρχείο Νέας Μάκρης.....	128
3.11 Κεντρική πλατεία Νέας Μάκρης.....	132
3.12 Νησίδες & Κόμβοι.....	137
3.12.1. Κυκλική νησίδα-Ζούμπερι, Ν. Μάκρη.....	137
3.12.2. Κόμβος με Πάρκο-τέλος Αγ. Μαρίνας-Ζούμπερι, Ν. Μάκρη.....	138
3.12.3. Κυκλικός κόμβος με παγκάκια στα απέναντι πεζοδρόμια, 'Πλατεία Ελευθερίας'-τέλος Ζούμπερι, Ν. Μάκρη.....	141
3.13 Δεντροστοιχίες.....	143
3.13.1. Λευκές -Άγιος Κωνσταντίνος, Ν. Μάκρη.....	143
3.13.2. Φοίνικες -Ζούμπερι, Ν. Μάκρη.....	144
3.13.3. Κυπαρίσσια - Λεωφ. Μαραθώνος-τέλος Μαραθώνα& αρχή Ν. Μάκ- ρης.....	145
3.13.4. Πλατάνια - Λεωφ. Μαραθώνος.....	146
3.13.5. Κουκουναριές - Λεωφ. Μαραθώνος-τέλος Ζούμπερι & επιπλέον κατά μήκος, Ν. Μάκρη.....	147

ΜΕΡΟΣ 4ο

4.Συζήτηση, Συμπεράσματα, Προτροπή

4. 1.Συζήτηση & Συμπεράσματα.....	150
4. 2.Προτροπή.....	154

Τελευταία Λόγια.....	157
----------------------	-----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφικές αναφορές.....	158
Ιστότοποι.....	161

Ορισμοί

«Ολόκαινο»:

Η ολόκαινος εποχή ή ολόκαινος υποπερίοδος ή αλλούβιος υποπερίοδος, ή απλώς το ολόκαινο (Holocene), είναι μία γεωλογική εποχή στην ιστορία της Γης, η πλέον πρόσφατη. Αυτή η εποχή άρχισε με το τέλος της πλειστοκαίνου εποχής[1], περίπου 10 ως 12 χιλιάδες χρόνια πριν, και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Το ολόκαινο αποτελεί μέρος της τεταρτογενούς περιόδου. Η ονομασία προέρχεται από τις ελληνικές λέξεις ὄλος και καινός (= νέος), και σημαίνει «εντελώς πρόσφατη», «ολοκαίνουργια». Ο όρος «αλλούβιος» προέρχεται από τα νεότερα μη ηφαιστειογενή γεωλογικά στρώματα που είναι δυνατό να υπάρξουν, τις προσχώσεις των ποταμών. Σήμερα ταυτίζεται από τους ειδικούς με την τρέχουσα θερμή περίοδο που είναι γνωστή ως MIS 1 και μπορεί να θεωρηθεί ως μία μεσοπαγετώδης περίοδος

Η ολόκαινος περιλαμβάνει μέσα στα όριά της ως το σημαντικότερο γεγονός την ανάπτυξη του ανθρώπινου είδους σε ολόκληρο τον κόσμο και τις για πρώτη φορά μεγάλης κλίμακας επιδράσεις του στο γήινο περιβάλλον, με πρώτη χρονικά την υλοτόμηση των δασών. Εμπεριέχει ολόκληρη τη γραπτή Ιστορία του και τη μετάβαση στην αστική διαβίωση στο παρόν. Εξαιτίας αυτών ένας νέος όρος, η ανθρωπόκαινος, έχει προταθεί και χρησιμοποιείται ανεπίσημα για το πλέον πρόσφατο τμήμα αυτής της εποχής, με δεδομένο ότι λιθοσφαιρικές ενδείξεις, ή πιο πρόσφατα ατμοσφαιρικές ενδείξεις, ανθρωπίνων επιδράσεων έχουν ταυτοποιηθεί στη Γη και στα οικοσυστήματά της. Αυτές οι επιδράσεις μπορούν να θεωρηθούν παγκόσμιας σημασίας για τη μελλοντική εξέλιξη των ζωικών και φυτικών ειδών. (Πηγή: wikipedia.org)

«Υετός»:

Υετός γενικά ονομάζεται κάθε πτώση ή εναπόθεση στο έδαφος προϊόντων του ύδατος (σε υγρή ή στερεά μορφή, επιμερισμένη) τα οποία προέρχονται από συμπύκνωση των υδρατμών της ατμόσφαιρας. Κυριότερες μορφές του «υετού» είναι: η Βροχή, το Χιονόνερο ή Χιονόβροχο ή Χιονόλυτο, οι Ψεκάδες, το Χαλάζι, το Χιόνι, οι Χιονόκοκκοι, οι Παγοβελόνες, οι Παγόκοκκοι και ο Υαλοπάγος που δημιουργείται όμως στο έδαφος. Οι παραπάνω μορφές ονομάζονται και υδατώδη μετεωρολογικά κατακρημνίσματα, ή ατμοσφαιρικά υδα-

τώδη κατακρημνίσματα, ή απλά κατακρημνίσματα, όταν αναφέρονται στη μετεωρολογία, καθώς ακόμη και υδρομετέωρα. -Η ομίχλη, η πάχνη και η δρόσος δεν ανήκουν στις μορφές του νετού.

Πρόλογος

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία λόγος γίνεται για το αστικό πράσινο στο δήμο Μαραθώνα.

Η μελέτη χωρίζεται σε τέσσερα μέρη.

Στο 1^ο μέρος παρουσιάζεται ο δήμος με όλα τα χαρακτηριστικά : γεωγραφική θέση, γεωμορφολογικά στοιχεία, ιστορική αναδρομή, δημογραφικά στοιχεία, κλιματολογικά και εδαφολογικά στοιχεία. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα φυτά που είναι κατάλληλα για χρήση μες το αστικό δίκτυο, για το ρόλο και τα οφέλη του αστικού πρασίνου καθώς και για το περιαστικό πράσινο που περιβάλλει την περιοχή του δήμου. Ακόμη παρουσιάζεται ο τρόπος λειτουργίας του δήμου απέναντι στο αστικό πράσινο και η διάρθρωση των αρμοδίων αυτού.

Στο 2^ο μέρος καταγράφονται τα καλλωπιστικά ξυλώδη φυτά που κυρίως χρησιμοποιούνται στο αστικό πράσινο του δήμου.

Στο 3^ο μέρος παρουσιάζονται χώροι πρασίνου του δήμου, περιγράφονται, σχολιάζονται και προτείνονται βελτιώσεις με ήπιες παρεμβάσεις. Φωτογραφικό υλικό συνοδεύει τις αναλύσεις.

Στο 4^ο και τελευταίο μέρος της εργασίας αναγράφονται τα συμπεράσματα της μελέτης του αστικού πρασίνου στο δήμο Μαραθώνα. Γίνεται συζήτηση σχετικά με τη γενική δόμηση του δήμου που καθορίζει τους χώρους πρασίνου. Συμπληρώνεται με προτάσεις και προτροπές προς βελτίωση , με απώτερο σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της περιοχής.

Εισαγωγή

Ο άνθρωπος πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τη φύση. Είναι ένα πράγμα που μεταφράζεται σε επιτακτική ανάγκη διαβίωσης. Η φύση αποτελεί ανάγκη που είναι συνυφασμένη με τη ζωή. Ακολουθεί τον άνθρωπο σε κάθε βήμα του, σαν προέκταση των ποδιών του. Την φέρνει μαζί του μέσα στο κλεινόν άστυ, σε κάθε πόλη, σε κάθε τετραγωνικό μέτρο, κάθε πεζοδρόμιο και σε κάθε χώρο στον οποίο κινείται και ζει. Αυτό είναι το Αστικό Πράσινο. Ή μάλλον καλύτερα, έτσι θα έπρεπε να είναι.

Η πρωτεύουσα, το λεκανοπέδιο Αττικής εμφανίζει σοβαρή έλλειψη χώρων πρασίνου. Με ποσοστό της τάξεως του 2,5% m² ανά κάτοικο, όταν το ελάχιστο όριο είναι 10% και το ανεκτό ελάχιστο 8%, γίνεται κατανοητό ότι τείνει προς την ανυπαρξία(Μέρος 1^ο).

Δεδομένου της σπουδαιότητας του αστικού πρασίνου(Μέρος 1^ο), διεξάγεται έρευνα σχετικά με την παρουσία αυτού στην περιοχή εντός των ορίων του δήμου Μαραθώνα(Μέρος 3^ο). Μέσα από την γνωριμία με την περιοχή(Μέρος 1^ο) και την καθοδήγηση του εγκεκριμένου για χρήση στην πόλη φυτικού υλικού(Μέρος 2^ο), γίνεται εκτενής σχολιασμός των υπαρχόντων χώρων πρασίνου αλλά και προτάσεις βελτίωσης.

Αυτός είναι και ο σκοπός της παρούσας εργασίας(συμπερασματικό Μέρος 4^ο). Διαμέσου της έρευνας πεδίου, με τη καταγραφή και κατάδειξη της υφιστάμενης κατάστασης, να καταστεί δυνατόν η α) βελτίωση του αστικού πρασίνου του δήμου, β) επίτευξη σύνδεσής του με την οικιστική δόμηση και επομένως γ)ένταξή του στην καθημερινότητα των κατοίκων, συμβάλλοντας στην υγεία και στην καλύτερη ποιότητα ζωής.

ΜΕΡΟΣ 1ο

Παρουσίαση και
Ανάλυση του δήμου
Μαραθώνα

1.Παρουσίαση Και Ανάλυση Του Δήμου Μαραθώνα

1.1 Γεωγραφική Θέση

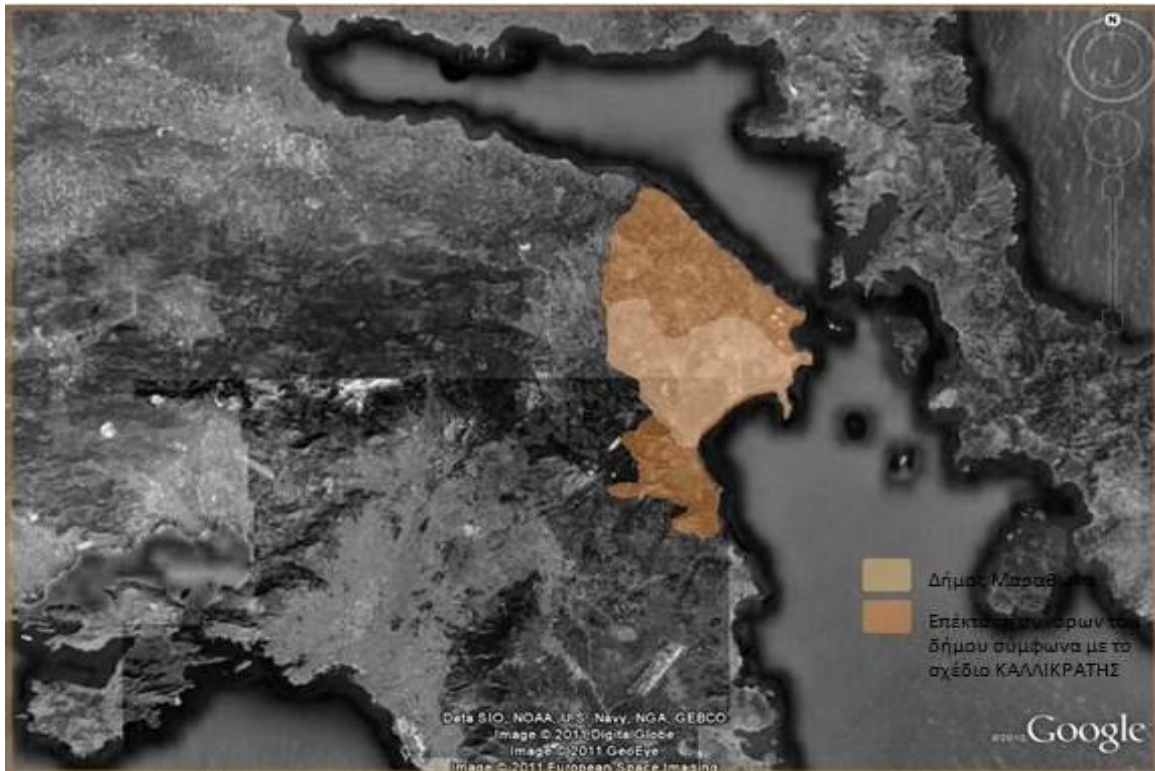
Η περιοχή της Βορειοανατολικής Αττικής, στην οποία ανήκει ο Δήμος Μαραθώνα, είναι τμήμα της νομαρχίας Ανατολικής Αττικής. Η περιοχή συνορεύει με την Νομαρχία Δυτικής Αττικής, την Νομαρχία Αθηνών και την περιοχή των Μεσογείων της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής. Ανατολικά βρέχεται από τον Ευβοϊκό Κόλπο και τον Κόλπο των Πεταλίων. Σημαντικοί ορεινοί όγκοι που οριοθετούν την συγκεκριμένη περιοχή και επηρεάζουν το σύνολο της Αττικής είναι η Πεντέλη και η Πάρνηθα.

Βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής είναι η άμεση σχέση με το Πολεοδομικό Συγκρότημα Αθηνών, καθώς και το φυσικό της περιβάλλον, που συνδέεται με τον πλούσιο γεωμορφολογικό της χαρακτήρα. Σύμφωνα με το υπάρχον Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας (1985), η Βορειοανατολική Αττική είναι άμεσα συνδεδεμένη με το Πολεοδομικό Συγκρότημα Αθηνών και ορισμένοι Δήμοι της εφάπτονται σε αυτό.

Ο Μαραθώνας είναι κωμόπολη της βορειοανατολικής Αττικής και έδρα του ομώνυμου δήμου.

Μέχρι πρόσφατα, τα διοικητικά όρια του Δήμου Μαραθώνα καθορίζονταν βόρεια από τις κοινότητες Γραμματικού και Βαρνάβα, ανατολικά από την ακτογραμμή, νότια από το Δήμο της Νέας Μάκρης και δυτικά από τον ορεινό όγκο Πεντέλης και τα όρια της Λίμνης του Μαραθώνα. (πρόγραμμα “ΚΑΠΟ-ΔΙΣΤΡΙΑΣ” 1997). Με το πρόγραμμα “ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ” 2011, ο δήμος Μαραθώνα συνενώνεται με το Δήμο Νέας Μάκρης και τις κοινότητες Γραμματικού και Βαρνάβα. Με τον τρόπο αυτό, διευρύνονται τα όρια του, και προκύπτουν γειτνιάσεις βορειοδυτικά με το Δήμο Ωροπού, δυτικά με το Δήμο Διονύσου και νότια με το Δήμο Ραφήνας-Πικερμίου.

Η περιοχή του Μαραθώνα έχει υψόμετρο 42 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας, σε γεωγραφικό πλάτος 38,1534200291 και γεωγραφικό μήκος 23,9596449154 . Η έκταση του νέου Δήμου είναι 226,55 km².

Εικόνα 1 >Όρια Δήμου Μαραθώνα μετά την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης»

1.1.2 Συνοπτικό εισαγωγικό προφίλ των πόλεων που απαρτίζουν το δήμο: Μαραθώνας, Νέα Μάκρη, Γραμματικό, Βαρνάβας.

Μαραθώνας

Χαρακτηριστικό σημείο της περιοχής του Μαραθώνα αποτελεί η μοναδική τεχνητή λίμνη της Αττικής –φράγμα Μαραθώνος- που δημιουργήθηκε με σκοπό τη συγκέντρωση νερού για την ύδρευση της Αθήνας. Η λειτουργία της αυτή διήρκησε από το 1931 ως το 1959.

Η περιοχή, πλούσια σε πράσινο, περιλαμβάνει το φαράγγι της Οινόης, το μοναδικό πευκόδασος με κουκουναριές –ένα από τα ελάχιστα της Μεσογείου, και τον υδροβιότοπο του Σχοινιά-Εθνικό Πάρκο. Επίσης, στον ιστορικό όρμο του Μαραθώνα παρουσιάζει 12χιλιόμετρα αμμώδους παραλίας.

Συγκοινωνιακά, ο Μαραθώνας εξυπηρετείται από το ΚΤΕΛ Αττικής που έχει αφετηρία στο Πεδίον του Άρεως (Αθήνα). Προσβάσεις από Λεωφόρο Μαραθώνος και Αττική οδό, από Λεωφ. Διονύσου και Λεωφ. Πεντέλης και από Λεωφ. Λίμνης (μέσω Εθνικής οδού Αθηνών - Λαμίας).

Νέα Μάκρη

Η πόλη της Νέας Μάκρης τοποθετείται γεωγραφικά στη βορειοανατολική πλευρά της Αττικής.

Ιδρύθηκε το 1924, όταν έφτασαν οι πρώτοι κάτοικοί της, πρόσφυγες από τα παράλια της Λυκίας της Μικράς Ασίας από τις ιωνικές κωμοπόλεις Μάκρη και Λιβίσι. Παρουσιάζει ένα εξαιρετικό τοπίο, ξεχωριστό, αφού συνδυάζει το πράσινο του δάσους και το γαλάζιο της θάλασσας.

Συνορεύει βόρεια με τον Μαραθώνα, νότια με τη Ραφήνα, δυτικά με τον ορεινό όγκο του Πεντελικού ενώ βρέχεται ανατολικά από το Νότιο Ευβοϊκό σε μήκος ακτών 10 χλμ. περίπου.

Το κέντρο της πόλης απέχει από την Αθήνα 32 χλμ. μέσω των Λεωφόρων Μεσογείων και Μαραθώνος. Από το Αεροδρόμιο "Ελευθέριος Βενιζέλος" απέχει 12 χλμ. μέσω της Λεωφόρου Μαραθώνος και Αττικής Οδού. Προσβάσεις έχει ακόμα από την Παλαιά Πεντέλη μέσω της Λεωφόρου Πεντέλης και από Κηφισιά και Εκάλη μέσω της Λεωφόρου Διονύσου.

Η κλασσική Μαραθώνια Διαδρομή διέρχεται από τη Νέα Μάκρη σε μήκος 7,5 χλμ.

Συγκοινωνιακά εξυπηρετείται από τα ΚΤΕΛ Αττικής που έχουν αφετηρία στο Πεδίο του Άρεως.

Η οικιστική, οικονομική και τουριστική ανάπτυξη της Νέας Μάκρης τα τελευταία χρόνια υπήρξε ραγδαία. Έχει έκταση 36.662 στρέμματα και ο μόνιμος πληθυσμός της, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ανέρχεται στους 14.809 κατοίκους. Ως παραθεριστικό κέντρο, το καλοκαίρι, ξεπερνά τους 55.000 - 60.000 κατοίκους έχοντας χιλιάδες μόνιμους παραθεριστές που διαθέτουν εξοχική κατοικία.

Μέσα στα διοικητικά όρια του 'πρώην' Δήμου Ν.Μάκρης περιλαμβάνονται και οι περιοχές Αγία Μαρίνα, Ανατολή, Άγιος Ανδρέας, Ζούμπερι, Μάτι, Νέος Βουτζάς και Βάλτος.

Γραμματικό

Ημιορεινή περιοχή Βορειοανατολικά της Αττικής, εκτεινόμενη στο βορειοανατολικό άκρο του νομού μεταξύ των ορεινών όγκων που απαρτίζουν τη μορφολογία της, απέχει 50 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα, παρουσιάζει υψόμετρο 250μέτρων-στην κεντρική πλατεία της- και οι κάτοικοί της υπολογίζονται στους 1500 περίπου. Σε όλους τους οικισμούς της περιοχής διατηρείται η εικόνα του παραδοσιακού στοιχείου και έτσι οι επισκέπτες που καταφθάνουν τα Σαββατοκύριακα και τους θερινούς μήνες απολαμβάνουν τις δυο παραλίες στον Ευβοϊκό, του οικισμού Σέσι και τις παραδοσιακές ταβέρνες.

Εικόνα 2 >Γραμματικό Αττικής.

Βαρνάβας

Ο πληθυσμός αυτής της μικρής περιοχής κοντεύει πλέον να φτάσει τους 2000 κατοίκους, ενώ η απόστασή της από την πρωτεύουσα είναι 39χιλιόμετρα. Εντυπωσιακά είναι τα ιστορικά μνημεία της που τοποθετούνται την αρχαϊκή περίοδο αλλά και τη βυζαντινή. Επίσης, εντύπωση δημιουργεί η ρεματιά στην είσοδο της περιοχής περιτριγυρισμένη με πλατάνους ,και η καθαρή παραλία της με τη θέα στον Ευβοϊκό ελκύει παραθεριστές τους θερμούς μήνες.

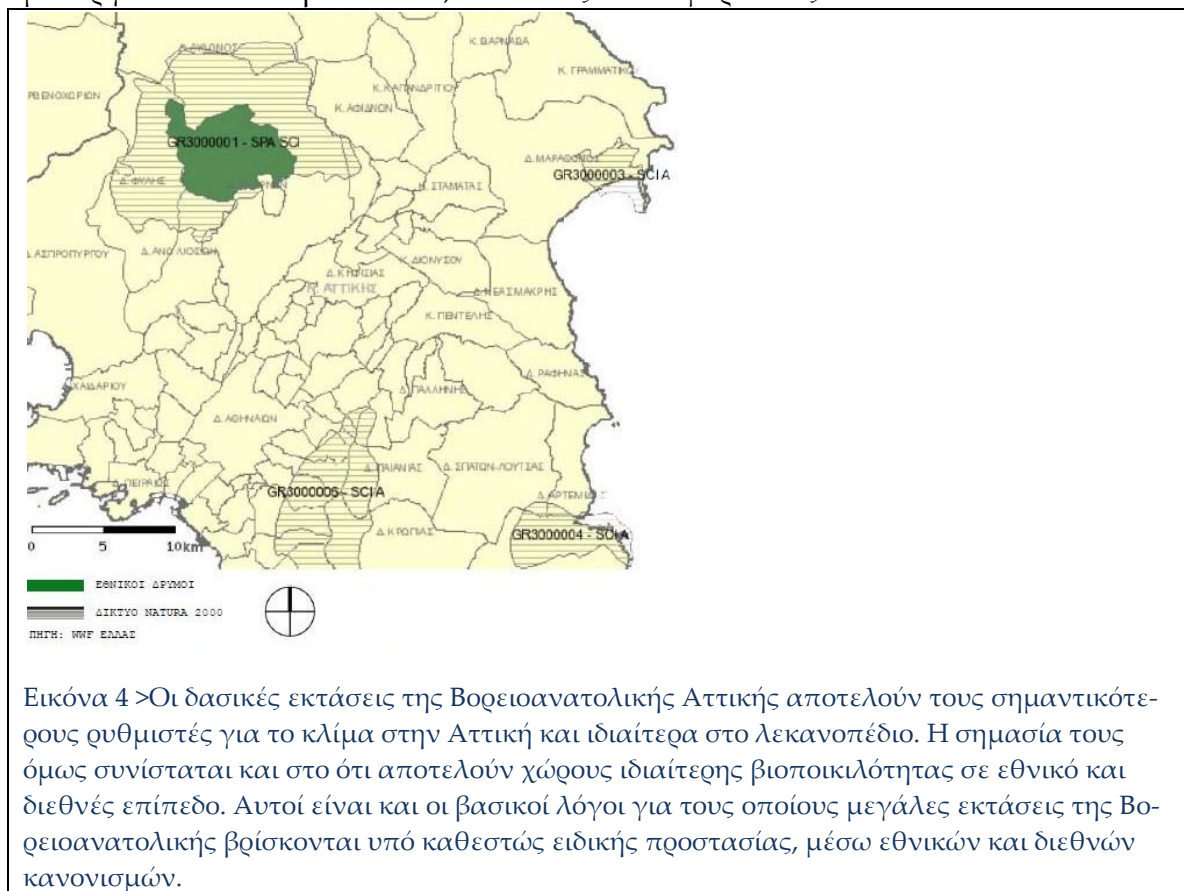
Εικόνα 3 >Η εντυπωσιακή ρεματιά στην είσοδο της περιοχής του Βαρνάβα.

Χάρτης 1 >Βορειοανατολική Αττική

1.2 Φυσικό Περιβάλλον, Τεχνητό Περιβάλλον και Ιστορικές Αναφορές

Η Βορειοανατολική Αττική παρουσιάζει μεγάλο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον. Η πλούσια γεωμορφολογία της, οδηγεί σε μεγάλη ποικιλία στο φυσικό τοπίο, με πυκνά δάση στους ορεινούς όγκους (Πάρνηθα, Πεντέλη), μεγάλο μήκος ακτών προς τον Νότιο Ευβοϊκό και τον Κόλπο των Πεταλίων, καθώς και τη λίμνη Μαραθώνα. Σε αυτές τις εκτάσεις υπάρχει πλούσια πανίδα, με την δημιουργία σπάνιων βιοτόπων, διεθνούς ενδιαφέροντος.

Η περιοχή του Μαραθώνα παρουσιάζει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, εξαιτίας του φυσικού και αρχαιολογικού της πλούτου, αλλά και νεώτερων μνημείων, μερικά από τα οποία δημιουργήθηκαν για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Οι χώροι αυτοί προσελκύνουν μεγάλο πλήθος επισκεπτών, ωστόσο υπάρχει μεγάλη διασπορά και δεν υπάρχει ένας ενιαίος σχεδιασμός και μια βιώσιμη αναπτυξιακή πολιτική που να τους αναδεικνύει. Αυτοί είναι οι εξής:

- 1. Φράγμα Λίμνης Μαραθώνα:** το μοναδικό -παγκόσμια- μαρμάρινο φράγμα, εξ' ολοκλήρου υπενδεδυμένο από πεντελικό μάρμαρο. Η κατασκευή του

φράγματος τελείωσε το 1929. Για την κατασκευή του εργάστηκαν περίπου 900 άτομα που κατοικούσαν στο εργοτάξιο του Μαραθώνα σε ειδικούς καταυλισμούς, μέρος των οποίων υπάρχει και σήμερα.

2. Τεχνητή Λίμνη Μαραθώνα: χρησιμοποιείται ως αποταμιευτής νερού, έχει επιφάνεια 2,4km² και μέγιστο βάθος 54m περίπου. Το τοπίο γύρω από τη λίμνη είναι σπάνιο σε ομορφιά και γραφικότητα.

3. Αντίγραφο του θησαυρού των Αθηναίων που υπάρχει στους Δελφούς.

4. Μουσείο ΕΥΔΑΠ: φιλοξενεί εκθέματα και ντοκουμέντα από την ανέγερση του φράγματος και τους παλαιότερους χρόνους λειτουργίας του.

5. Φαράγγι της Οινόης

6. Σπήλαιο του Πάνα: έχει δύο εισόδους και στο εσωτερικό σχηματίζονται 5 μεγάλες αίθουσες με σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Ερευνήθηκε μερικώς το 1958 και έκτοτε παραμένει κλειστό.

7. Ιερό Απόλλωνος Πυθίου στην Οινόη: εποχής Ηρώδου του Αττικού. Ατελής ανασκαφή.

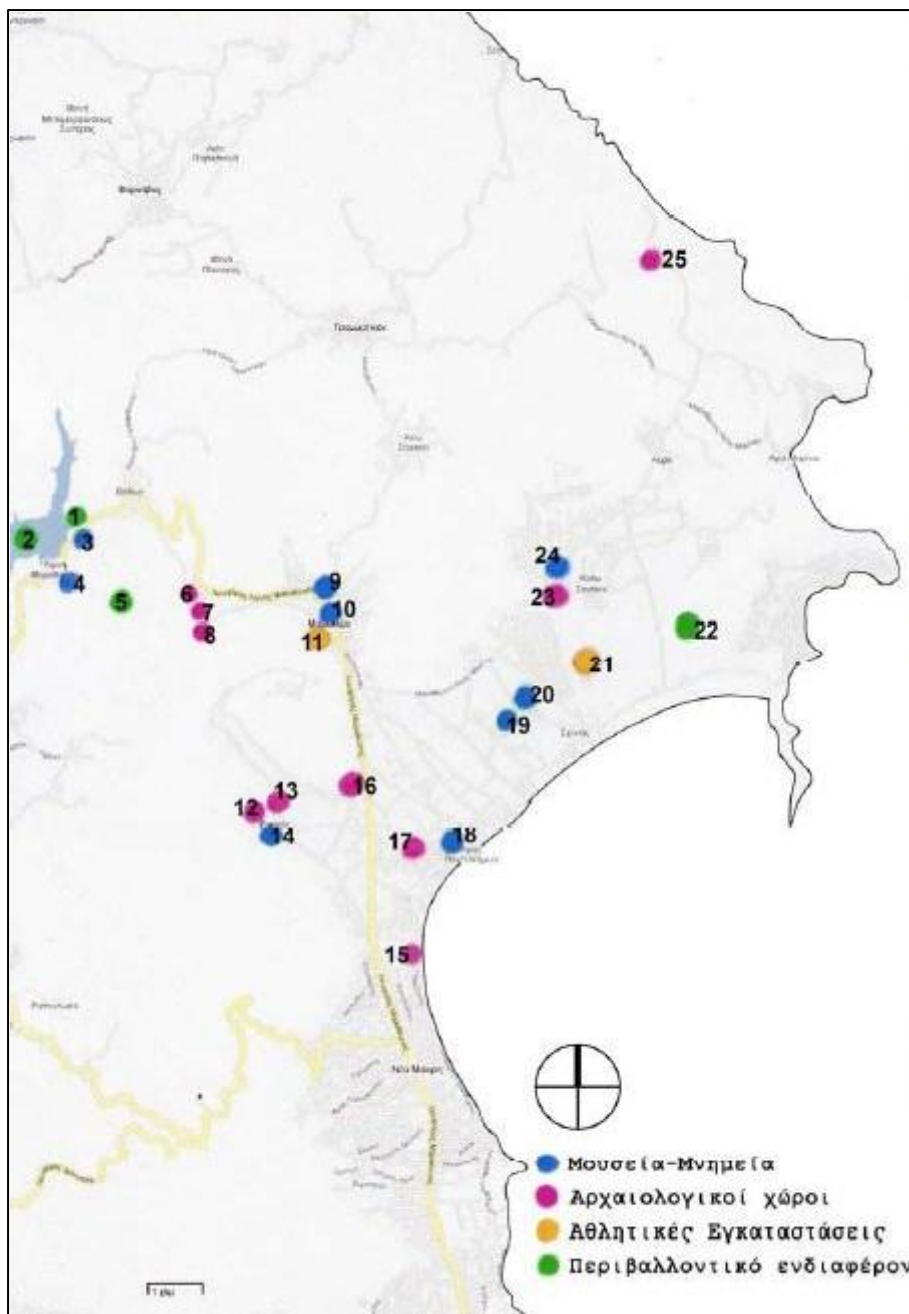
8. Μεσαιωνικός Πύργος στην Οινόη: χτίστηκε περίπου το 1250μ.Χ. από τον Όθωνα Δελαρός, ιδρυτή του ελληνικού κλάδου του ομώνυμου οίκου ευγενών της Βουργουνδίας, που διοικούσε επί Φραγκοκρατίας την Αττικοβοιωτία. Στην περιοχή σώζεται επίσης η λεγόμενη «Μάντρα της Γριάς» ένας περίβολος διαμέτρου 3.300μ., που περιέκλειε το αγρόκτημα που είχε προσφέρει ο Ηρώδης στη γυναίκα του Ρηγίλλα.

9. Κέντρο Προβολής Μαραθωνίου Δρόμου: για τους Ολυμπιακούς του 2004

10. Αφეთηρία του Μαραθωνίου Δρόμου: έργο για τους Ολυμπιακούς του 2004.

11. Στάδιο Μαραθώνα: έργο για τους Ολυμπιακούς του 2004.

12. Μεσοελλαδικοί Τύμβοι στο Βρανά: από τα σημαντικότερα νεκροταφεία της περιοχής, από το 2000-1600 π.Χ. Αποτελείται από επτά ταφικούς τύμβους, οι τέσσερις εκ των οποίων ερευνήθηκαν από τον Σπ. Μαρινάτο και έφεραν στο φως αγγεία και κτερίσματα που εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο του Μαραθώνα.

13. Μυκηναϊκός Θολωτός Τάφος στο Βρανά: αναστηλωμένος (1958) και στεγασμένος. Στο εσωτερικό του βρέθηκαν χρυσό αγγείο και κύπελλο, καθώς επίσης και τάφος με δύο σκελετούς αλόγων σε πλάγια στάση. Είναι μια σπάνια ταφική κατασκευή στην Αττική και χρονολογείται στο 1450-1380 π.Χ. Στην ίδια περιοχή βρέθηκε **κλασικός τύμβος**, που ερευνήθηκε μερικώς από τον Σπ. Μαρινάτο. Βρέθηκαν 11 ταφές, από τις οποίες οι δύο ήταν καύσεις. Ο Μαρινάτος υπέθεσε ότι ο τύμβος ανήκει στους πεσόντες Πλαταιείς της μάχης του Μαραθώνα.

14. Αρχαιολογικό Μουσείο Μαραθώνα: εγκαινιάστηκε τον Ιούλιο του 1975

και φιλοξενεί ευρήματα των ανασκαφών της ευρύτερης περιοχής.

15. Ιερό Αιγυπτίων Θεών: βρίσκεται στα όρια του Μαραθώνα με τη Νέα Μάκρη, δίπλα στη θάλασσα, στο έλος της Μπρεξίζας. Πρόκειται για λείψανα μεγάλου αιγυπτιακού ιερού, αφιερωμένου στη Θεά Ίσιδα που βρέθηκαν το 1968. Στην ανατολική πλευρά του περιβόλου του Ισείου, βρέθηκε το 1978 **συγκρότημα ρωμαϊκού λουτρού**, που τοποθετείται στην εποχή του Ηρώδου του Αττικού.

16. Πρωτοελλαδικό Νεκροταφείο στο Τσέπι: στους πρόποδες του μικρού βουνού Κοτρώνι, εκτείνεται ένα από τα μεγάλα προϊστορικά κέντρα του Μαραθώνα που ανέσκαψε ο Σπ.Μαρινάτος. Πρόκειται για ένα νεκροταφείο πρωτοελλαδικής περιόδου. Από τα ευρήματα προκύπτει πως το νεκροταφείο αυτό το χρησιμοποιούσαν κάτοικοι των Κυκλάδων, που για εμπορικούς λόγους είχαν εγκατασταθεί στην Ανατολική Αττική.

17. Τύμβος των Αθηναίων: είναι το κύριο μνημείο της περιοχής και έχει διεθνή εμβέλεια. Πρόκειται για ένα λόφο διαμέτρου 50 μ. και ύψους 9 μ. που κάλυψε τους 192 νεκρούς Αθηναίους που έπεσαν πολεμώντας εναντίον των Περσών το Σεπτέμβριο του 490 π.Χ.

18. Γλυπτό Στ. Κυριακίδη και Σπ. Λούη: απεικονίζει τον Στέλιο Κυριακίδη νικητή του

Μαραθωνίου της Βοστώνης, το 1946. Δίπλα του, το πνεύμα του Σπύρου Λούη, νικητή του πρώτου Ολυμπιακού Μαραθωνίου, το 1896, τον εμπνέει προς τη νίκη. Στη βάση του αγάλματος απεικονίζεται ο Πάνας που βοήθησε τους Αθηναίους να νικήσουν τους Πέρσες στη μάχη του Μαραθώνα το 490 π.Χ. και ο Φειδιππίδης, ο πρώτος Μαραθωνοδρόμος που έτρεξε από το Μαραθώνα στην Αθήνα για να αναγγείλει τη νίκη των Αθηναίων.

19. Αντίγραφο του Τροπαίου της Μάχης του Μαραθώνα: εκεί τάφηκαν ομαδικά οι νεκροί Πέρσες. Στην περιοχή βρέθηκαν τα λείψανα του αυθεντικού τροπαίου, χτισμένα μέσα σ' ένα πύργο, από τον Μεσαίωνα.

20. Παναγία Μεσοσπορίτισσα: προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση η οροφή του ναού που αποτελείται από λεπτούς ξύλινους κορμούς.

21. Κωπηλατοδρόμιο Σχινιά: φιλοξένησε κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών του 2004 την κωπηλασία και το κανόε-καγιάκ, ενώ τώρα είναι προπονητικό κέντρο.

22. Πάρκο Σχινιά: αποτελεί το σημαντικότερο παράκτιο οικοσύστημα της

Αττικής.

23. Μακαρία Πηγή: Κάποτε από τα πλούσια νερά της υδρευόταν η Αθήνα, όπως είναι φανερό από το αντλιοστάσιο που βρίσκεται εκεί. Σήμερα τα νερά της εμπλουτίζουν το στίβο του Ολυμπιακού Κωπηλατοδρομίου.

24. Κτήμα Μπενάκη: Ο πρώτος ιδιοκτήτης του κτήματος ήταν ο πρίγκιπας Κατακουζηνός, ο οποίος το αγόρασε από τον Ομέρ Πασά. Αγοράστηκε το 1911 από τον Εμμ. Μπενάκη. Το κτήμα είχε καίρια συμβολή στην επιβίωση της περιοχής σε δύσκολες εποχές.

25. Αρχαιολογικός Χώρος Ραμνούντος: ο καλύτερα διατηρημένος αρχαίος δήμος της Αττικής. Έχουν αποκαλυφθεί δύο ιερά. Σώζεται το παραθαλάσσιο φρούριο, οχυρό της Αθήνας για μεγάλες χρονικές περιόδους, ταφικά μνημεία και οικίες.

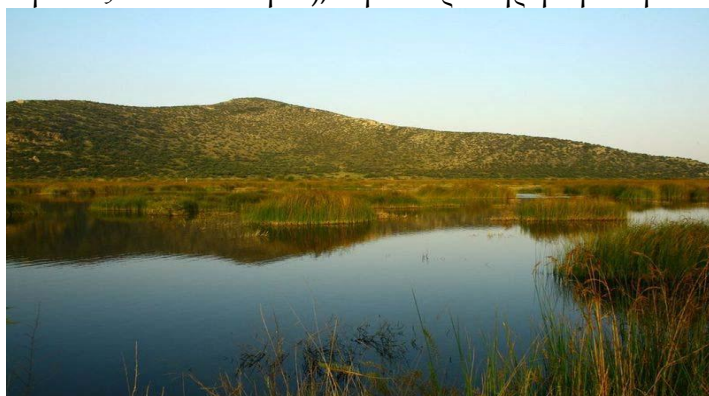
Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί έναν από τους κυρίαρχους παράγοντες που διαμορφώνουν τα χαρακτηριστικά του Δήμου Μαραθώνα. Η λίμνη αποτελεί ένα υπερτοπικό σημείο που επισκέπτονται πολλοί εκδρομείς. Το Εθνικό Πάρκο του Σχοινιά αποτελεί επίσης ένα μοναδικό χώρο, όπου μπορούν να γίνουν πολλές δραστηριότητες. Τέλος, οι πυκνές δασικές εκτάσεις χάριζαν μέχρι πριν λίγα χρόνια τοπία ιδιαίτερου κάλλους. Δυστυχώς οι πυρκαγιές του 2009 κατέστρεψαν τον δασικό πλούτο ολόκληρης της περιοχής. Το γεγονός αυτό αποτελεί πλήγμα για τον Δήμο Μαραθώνα, καθώς προκαλεί οικονομικά, περιβαλλοντικά και κλιματικά προβλήματα.

Εικόνα 5 >1)Λίμνη Μαραθώνα, 2)πυρκαγιά 2009, 3)Εθνικό Πάρκο Σχινιά, 4)πευκόδασος Σχινιά

1.2.1 Εθνικό Πάρκο Σχινιά-Υδροβιότοπος

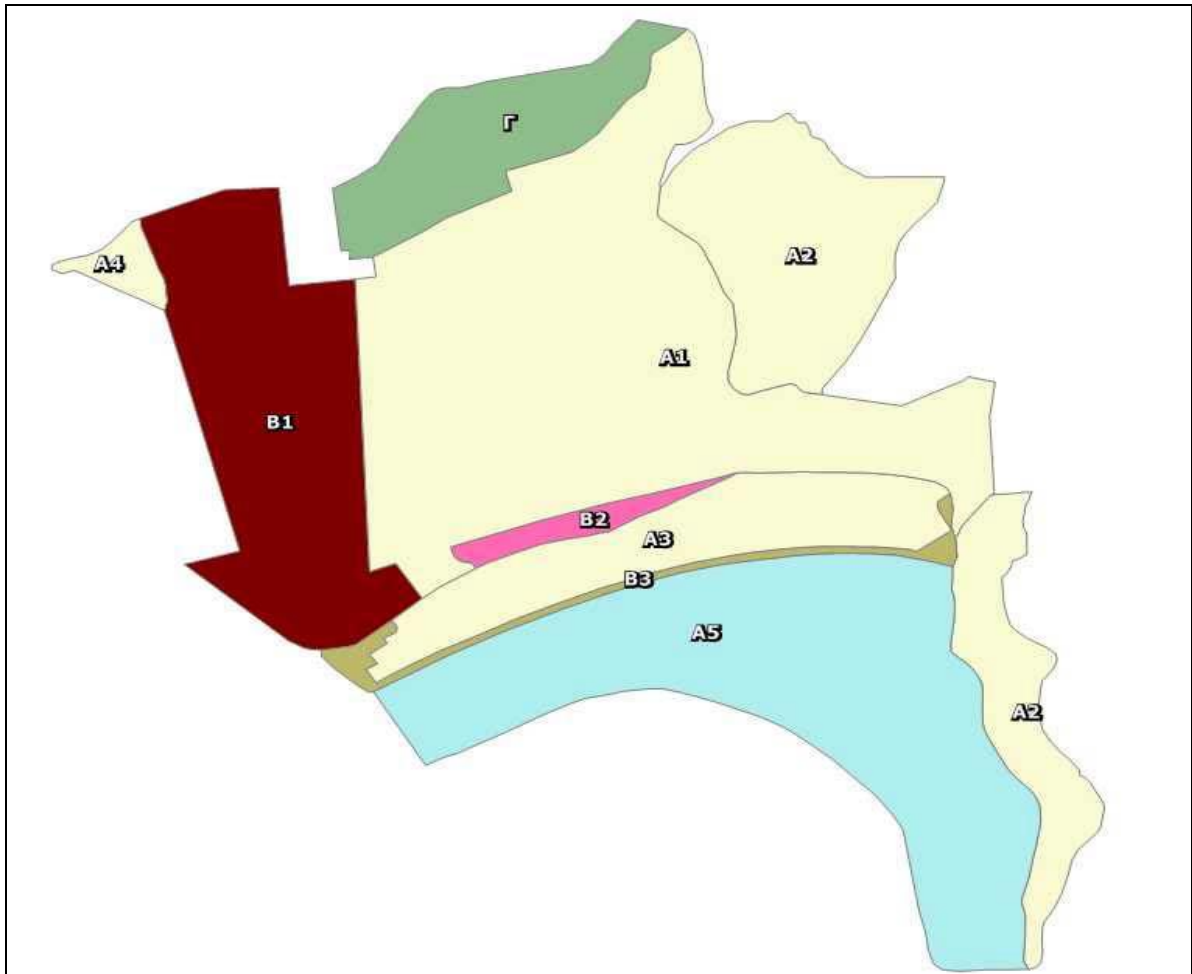
Το Εθνικό Πάρκο Σχινιά αποτελεί το σημαντικότερο παράκτιο οικοσύστημα της Αττικής, ενώ παρουσιάζει και εξαιρετικό ενδιαφέρον ως τοπίο. Χωρίζεται στην χερσαία ζώνη και στην θαλάσσια ζώνη. Η χερσαία ζώνη αποτελείται από το δάσος της Κουκουναριάς, το Μέγα Έλος, τη Χερσόνησο Κυνόσουρα ενώ, η θαλάσσια ζώνη από την παραλία του Σχινιά, συνολικής έκτασης 4,26km². Ιστορικά, ο υδροβιότοπος αποτελούσε τμήμα του παράκτιου σταθμού επικοινωνιών των Η.Π.Α. στην περιοχή του Κάτω Σουλίου μέχρι τις αρχές του '90. Αποτελεί σημαντικό φυσικό πόρο υπερτοπικής σημασίας και θα μπορούσε και οικονομικό, αφού έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει χιλιάδες επισκέπτες με σκοπό την αναψυχή (κολύμπι, θαλάσσια σπορ στη συντριπτική τους πλειονότητα), την παρατήρηση πτηνών και την απόλαυση τοπίου.

Εικόνα 6 >Εθνικό Πάρκο Σχινιά

Αναλυτικότερα, το Εθνικό Πάρκο Σχινιά αποτελείται από: το δάσος με κουκουναριές (*Pinus pinea*), πεύκα (*Pinus halepensis*), σχίνια (*Pistacia lentiscus*) και βένια (*Juniperus phoenicea*) εκτείνεται στην παράλια ζώνη, σε μήκος 3,5km και σε πλάτος 150 – 200m. Εμπρόσθιων του δάσους απλώνεται ένας θαλάσσιος όρμος με ρηχά νερά που στον αμμώδη βυθό του εντοπίζονται εκτεταμένα λιβάδια Ποσειδωνίας (*Posidonia oceanica*).

Ανάντη του δάσους απλώνεται ένας σημαντικός υγρότοπος, με έκταση περίπου 3,5 x 2,5km. Ο υγρότοπος λειτουργεί ως ένα σύνθετο υδρολογικό σύστημα με διαφορετική αλατότητα κατά θέσεις, ανάλογα με τις εισροές που δέχεται από τη Μακαρία πηγή, τη βροχή και τη θάλασσα. Η βλάστηση στον υγρότοπο ακολουθεί την αλατότητα. Επομένως, σε γλυκά έως υφάλμυρα ύδατα αναπτύσσονται κυρίως καλαμιώνες και βλάστηση με αρμυρίκια, ενώ σε πιο αλμυρά ύδατα εμφανίζονται λιβάδια με βούρλα αλλά και αλλόφυλη βλάστηση από μονοετή φυτά, όπως η αλμυρίδα. Στα ρέοντα και στάσιμα ύδατα του υγροτόπου ζουν χέλια και ψάρια των γλυκών υδάτων. Στο βορειοδυτικό άκρο του υγροτόπου υπάρχουν δύο πηγές, η Μεγάλη και η Μικρή Μακαρία (Μεγάλο και Μικρό Μάτι) με διάμετρο περίπου 30 και 10m αντίστοιχα, από όπου πηγάζουν τεράστιες ποσότητες γλυκού νερού. Στο νοτιοανατολικό άκρο της περιοχής εκτείνεται η βραχώδης χερσόνησος της Κυνόσουρας, μήκους περίπου 1,5km, που σκεπάζεται από μεσογειακούς θαμνώνες και φρύγανα. Συγχρόνως, στην περιοχή του Σχινιά έχουν καταγραφεί 320 είδη φυτών, μεταξύ αυτών 6 ενδημικών της Ελλάδας. Όσον αφορά τα πουλιά, 219 είδη πουλιών είχαν καταγραφεί πριν την ίδρυση του Ολυμπιακού κωπηλατοδρομίου και τον επαναπλημμρισμό του υγροτόπου, ενώ εν συνεχεία προστέθηκαν άλλα 26 είδη. Τα πουλιά αυτά επισκέπτονται την περιοχή, είτε ως διαχειμάζοντα, είτε κατά την διάρκεια της αναπαραγωγικής περιόδου, ενώ ορισμένα μένουν όλο το χρόνο. Μεταξύ αυτών, τουλάχιστον 40 είδη είναι προστατευόμενα. Στα παραπάνω πρέπει να προστεθούν 3 είδη αμφιβίων, 7 είδη ερπετών και 2 είδη ψαριών του γλυκού νερού.

ΧΑΡΤΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ

Το 2000 με το 22-6/3-7-2007 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 395 Δ 2000) χαρακτηρίστηκαν οι θαλάσσιες και χερσαίες περιοχές του Σχινιά, ως Εθνικού Πάρκου και καθορίστηκαν οι ζώνες και οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες ανά ζώνη:

ΖΩΝΗ Α1. Υγροτοπική Περιοχή Προστασίας της Φύσης

ΖΩΝΗ Α2. Λοφώδης Περιοχή στη Χερσόνησο Κυνοσούρας – Λόφος Δρακονέρας. Περιοχή Προστασίας της Φύσης.

ΖΩΝΗ Α3. Περιοχή Δάσους Χαλεπίου Πεύκης και κουκουναριάς. Περιοχή Προστασίας της Φύσης.

ΖΩΝΗ Α4. Περιοχή Μακαρίας Πηγής. Περιοχή Προστασίας της Φύσης.

ΖΩΝΗ Α5. Θαλάσσια Περιοχή Όρμου Μαραθώνα.

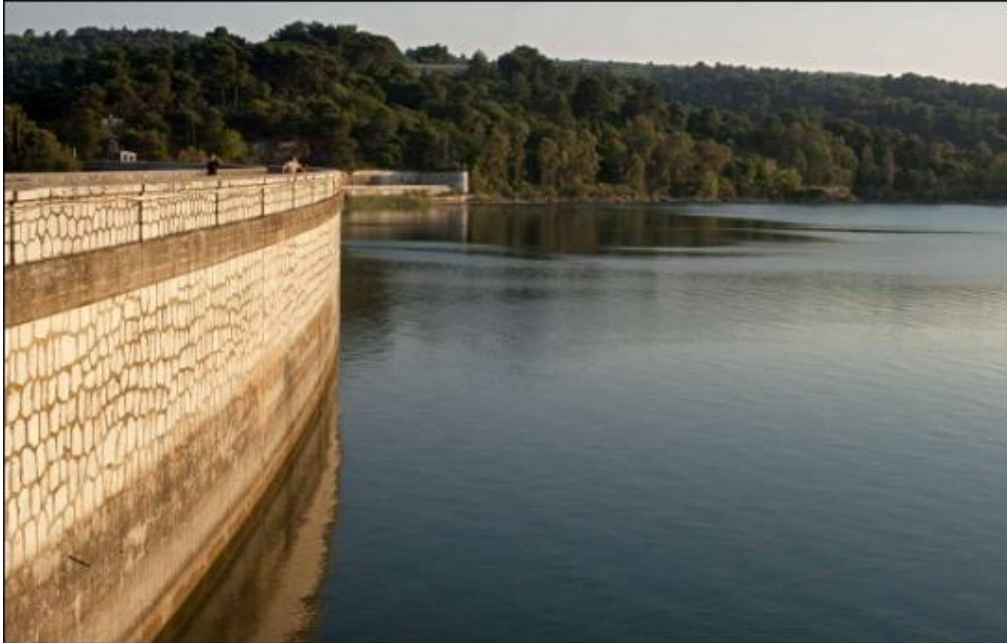
ΖΩΝΗ Β1. Περιοχή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

ΖΩΝΗ Β2. Περιοχή Αναψυχής, Τουρισμού & Κατοικίας.

(Πηγή wikipedia.org)

1.2.2 Λίμνη Μαραθώνα

Η τεχνητή Λίμνη του Μαραθώνα είναι μία λίμνη που δημιουργήθηκε με σκοπό τη συγκέντρωση νερού για την ύδρευση της Αθήνας. Σχηματίστηκε από την ανέγερση του Φράγματος του Μαραθώνα στη συμβολή των χειμάρδων Χαράδρου και Βαρνάβα και σε απόσταση μερικών χιλιομέτρων από την κωμόπολη Μαραθώνας Αττικής.

Εικόνα 7 >Φράγμα Λίμνης Μαραθώνα

Η Λίμνη του Μαραθώνα ήταν το κυριότερο απόθεμα νερού για την ύδρευση της Αθήνας από το 1931, οπότε άρχισε να δίνει νερό, μέχρι το 1959. Το 1959 άρχισε να λειτουργεί σύνδεση παροχής από τη λίμνη Υλίκη, ενώ από το 1981 το περισσότερο νερό για την ύδρευση της ελληνικής πρωτεύουσας προέρχεται από την τεχνητή Λίμνη του Μόρνου. Σήμερα πλέον όλο το νερό της Λίμνης Μαραθώνα δεν θα επαρκούσε παρά μόνο για λίγες ημέρες υδροδότησεως της Αθήνας.

1.2.3. Το Ολυμπιακό Κωπηλατοδρόμιο Σχινιά

Το εγχείρημα της δημιουργίας «εκ του μηδενός» ενός Εθνικού Πάρκου, με δεδομένες τις τάσεις υποβάθμισης της περιοχής, τις αντιτιθέμενες πιέσεις και τη μεγάλη επισκεψιμότητα είναι προφανώς πολύπλοκο (Ramade, 1981) και χρειάζεται να υπερπηδήσει πολλές, κοινωνικοοικονομικές κυρίως, δυσκολίες. Στη συγκεκριμένη περίπτωση του Σχινιά, παρ' όλη την περιβαλλοντική αξία της περιοχής, θα ήταν ελάχιστα πιθανή η υπέρβαση των εμποδίων για την λειτουργία Πάρκου, αν δεν είχε μεσολαβήσει η ώθηση των Ολυμπιακών Αγώνων. Αυτή ήταν αρκετή π.χ. για την κατάργηση μιας σημαντικής αλλά οχλούσας υποδομής, όπως το αεροδρόμιο του Μαραθώνα ή για την δαπανηρή αποξήλωση της αμερικανικής στρατιωτικής βάσης, όχι όμως και για το ξεπέρας των παλινδρομήσεων της τοπικής κοινωνίας ή των αντιθέσεων που συνδέονται με την κυβερνητική αλλαγή λίγους μήνες πριν τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Χάρης κυρίως στον Ολυμπιακό χαρακτήρα του, το Κέντρο Κωπηλασίας και Κανό-Καγιάκ μελετήθηκε εξαντλητικά, ώστε να ενταχθεί αρμονικά στις λειτουργίες του βιοτόπου και μπορεί να θεωρηθεί ως πρότυπο περιβαλλοντικού σχεδιασμού ενός μεγάλου τεχνικού έργου.

Εικόνα 8 >Το κωπηλατοδρόμιο του Σχινιά

Η εκπόνηση των τεχνικών και περιβαλλοντικών μελετών, η διατύπωση και παρακολούθηση των περιβαλλοντικών όρων και η ένταξη του περιβαλλοντικού προβληματισμού στην καθημερινή δραστηριότητα της κατασκευής οδήγησαν στην πραγματοποίηση ενός έργου που εναρμονίστηκε με ένα ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον και συνέβαλε στην αποκατάσταση και αναβάθμισή του. Μ' αυτή την έννοια, το αποτέλεσμα μπορεί να θεωρηθεί ως θρίαμβος μιας ολοκληρωμένης τεχνολογικής παρέμβασης. Από την άλλη μεριά, η φιλοδοξία δημιουργίας ενός Πάρκου που θα υπηρετεί το περιβάλλον και τους επισκέπτες του απέχει σημαντικά από την εκπλήρωσή της. Οι σωστές επιστημονικές εκτιμήσεις και τεχνικές εφαρμογές είναι απαραίτητες, υλοποιούνται όμως σε βραχεία χρονική κλίμακα. Αντίθετα, η συναίνεση σε επίπεδο τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας, η οποία είναι εξ ίσου αναγκαία για να γεννηθεί η κατάλληλη οικονομική και πολιτική στήριξη, διαμορφώνεται σε πιο μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Μ' αυτή την έννοια, η οριστική επιτυχία του έργου θα κριθεί αργότερα, ενώ προς το παρόν η παρέμβαση μπορεί να θεωρηθεί ως ήττα σε επίπεδο περιβαλλοντικής πολιτικής.

1.2.4. Υφιστάμενες Χρήσεις γης Μαραθώνα

Κατοικία. Πρόκειται για τους διάσπαρτους οικισμούς στη συνολική έκταση της περιοχής. Νόμιμοι ή αυθαίρετοι, οι παραπάνω οικισμοί συγκεντρώνουν χρήσεις τόσο μόνιμης όσο και παραθεριστικής κατοικίας. Η παραθεριστική κατοικία κατέχει μεγάλο ποσοστό από το σύνολο της κατοικίας στην περιοχή του Μαραθώνα.

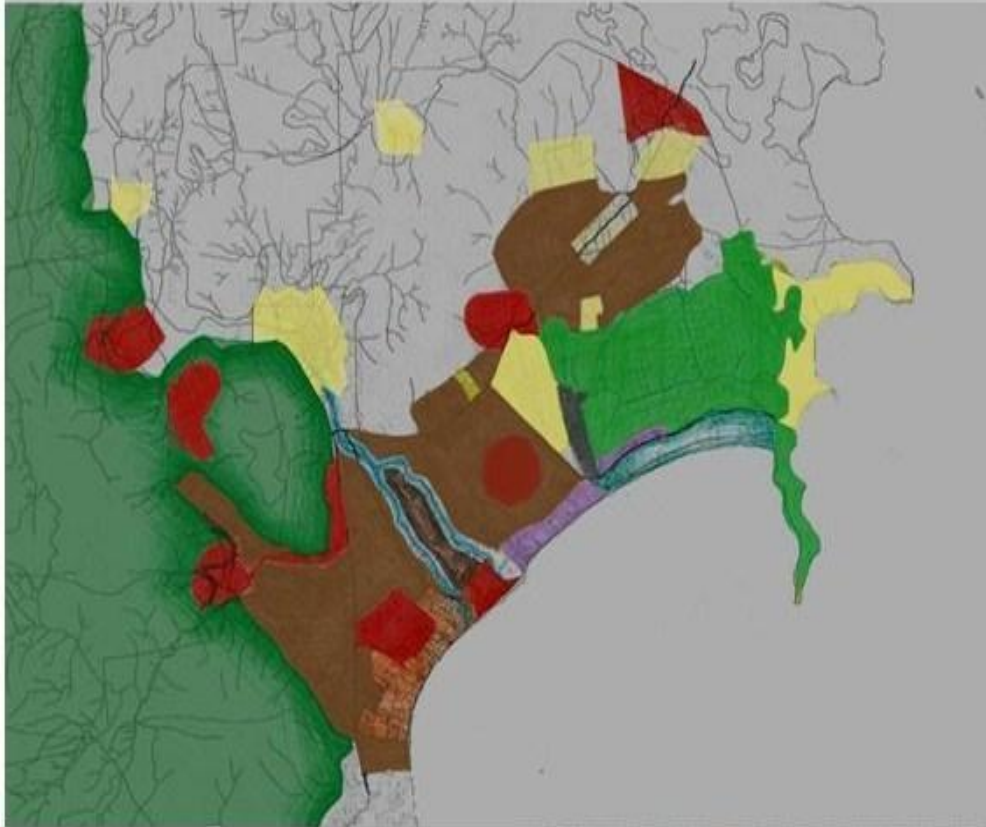
Δασικές εκτάσεις. Εκτός από τον υγροβιότοπο και το πευκοδάσος του Σχοιινιά, ο Μαραθώνας περιβάλλεται από εκτάσεις πρασίνου, καθώς και το Πεντελικό όρος, το οποίο αποτελεί σημαντικό πνεύμονα της περιοχής. Οι δασικοί όγκοι, αποτελούν τοπία εξαιρετης ομορφιάς. Για την προστασία του φυσικού πλούτου έχουν θεσπιστεί ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν κάθε είδους εκμετάλλευση.

Αγροτικές εκτάσεις. Ο Μαραθώνας αποτελούσε καθαρά γεωργικό πόλο μέχρι τη δεκαετία του '60. Ακόμη και σήμερα, παρά τις μεταβολές και τη στροφή της απασχόλησης στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα, υπάρχει πρόσφορο έδαφος για την αποκατάσταση αυτού του αγροτικού χαρακτήρα. Παράγοντες που την ενισχύουν είναι ο υδροφόρος ορίζοντας και η γεωμορφολογία της περιοχής. Παρόλα αυτά, μεγάλο τμήμα των εκτάσεων προς γεωργική εκμετάλλευση χρησιμοποιείται σε άλλους τομείς και ιδιαίτερα στην ανοικοδόμηση.

Αρχαιολογικοί χώροι και σημεία τοπικού και υπερτοπικού ενδιαφέροντος.

Πρόκειται για μία περιοχή με πλούσιο πολιτιστικό και ιστορικό παρελθόν που φιλοξενεί σημαντικά αρχαιολογικά μνημεία. Επίσης, διαθέτει το κωπηλατοδρόμιο, μία από τις εγκαταστάσεις των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, που με την κατάλληλη αξιοποίηση θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό πόλο έλξης.

Τουριστικές εγκαταστάσεις. Συγκεντρώνονται κατά μήκος της ακτογραμμής του Σχοιινιά, που αποτελεί πόλο έλξης χιλιάδων λουόμενων τους θερινούς μήνες. Το επίπεδο των υποδομών είναι αρκετά χαμηλό.

Υφιστάμενες χρήσεις γης Μαραθώνα

1.3 Δημογραφικά στοιχεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., ο μόνιμος πληθυσμός του νέου Δήμου Μαραθώνα ήταν 23.974 κάτοικοι κατά την απογραφή του 2001 και έχει ανέλθει στους 33.423 κατοίκους κατά την τελευταία απογραφή του 2011.

Στον παρακάτω πίνακα δίνονται τα πληθυσμιακά δεδομένα του Δήμου Μαραθώνος με τη νέα διοικητική διαίρεση του Δήμου:

Δημοτική Ενότητα	Οικισμοί	Μόνιμος πληθυσμός	
		2001	2011
Μαραθώνος	Μαραθώνας, Κάτω Σούλι, Άγιος Παντελεήμων, Βρανάς, Άνω Σούλι, Σχινιάς, Αύρα, Βόθωνας	7.911	12.849
Νέας Μάκρης	Νέα Μάκρη, Νέος Βουτζάς	12.870	16.670
Γραμματικού	Γραμματικό, Αγία Μαρίνα, Σέσι	1.443	1.823
Βαρνάβα	Βαρνάβας, Αγία Παρασκευή, Άγιοι Δημήτριος και Παντελεήμων, Άγιος Ιωάννης, Λιμνιώνας, Μονή Μεταμορφώσεως Σωτήρος, Μονή Παναγίας, Πουρίθι	1.750	2.081
ΣΥΝΟΛΟ		23.974	33.423

Πίνακας 1>Πληθυσμιακά στοιχεία δήμου Μαραθώνα. Απογραφή 2001 & 2011.
(Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

1.4 Ιστορική Αναδρομή

Η πόλη πήρε την ονομασία της από τον τοπικό ήρωα Μάραθο. Αργότερα ιδρύθηκαν στην περιοχή και οι πόλεις Προβάλινθος, Οινόη και Τρικόρουθος οι οποίες μαζί με το Μαραθώνα αποτέλεσαν την Τετράπολη της Αττικής.

Η περιοχή της Τετραπόλεως, που θεμελίωσε σύμφωνα με την παράδοση ο Εούθος (γενάρχης των Ιώνων της Αττικής), αντιστοιχεί στην εύφορη πεδιάδα του Μαραθώνα. Οι τέσσερις αρχαίες πολυάριθμες πόλεις – Μαραθώνας (στο Πλάσι), Οινόη, Τρικόρουθος (στο Κάτω Σούλι) και Προβάλινθος (μεταξύ της Νέας Μάκρης και των στρατιωτικών κατασκηνώσεων) – συνδέθηκαν με μερικές από τις σπουδαιότερες παραδόσεις, οι οποίες κατά τους αρχαίους χρόνους εμφανίστηκαν στην περιοχή της Αττικής.

Η περιοχή αυτή είναι πασίγνωστη για τη μάχη στο πεδίο του Μαραθώνα, όπου 10000 Αθηναίοι και 1000 Πλαταιείς, υπό την καθοδήγηση του Μιλτιάδη, θριάμβευσαν το 490 π.Χ. επί του πολλαπλάσιου περσικού στρατού των Αρταφέρνη και Δάτη.

Η γεωγραφική του θέση και το εύφορο έδαφός, έκαναν τον Μαραθώνα ιδανικό τόπο για την ανάπτυξη της ειρηνικής ανθρώπινης δραστηριότητας και τον ανέδειξαν σε σκαλοπάτι της Αττικής, για την υποδοχή του πολιτισμού από τους προϊστορικούς χρόνους.

Κορυφαία στιγμή στην ιστορία του, η μάχη του 490 π.χ., κατά την οποία οι Αθηναίοι υπέρμαχοι όλων των Ελλήνων, απέτρεψαν τον ανατολικό δεσποτισμό και διαφύλαξαν όχι μόνο τον Ελληνικό, αλλά και τον Ευρωπαϊκό πολιτισμό.

1.4.1 Η Μάχη Του Μαραθώνα

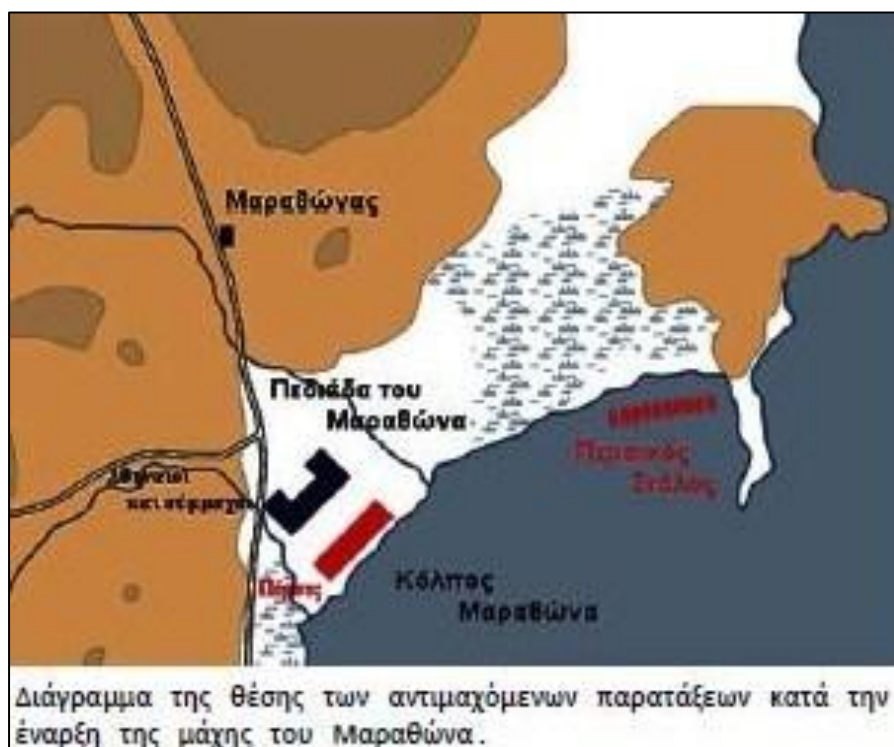
Η Μάχη του Μαραθώνα διεξήχθη το 490 π.Χ, κατά τη διάρκεια της πρώτης περσικής εισβολής στην Ελλάδα. Διεξήχθη μεταξύ των Αθηναίων, μαζί με τους Πλαταιείς, και των Περσών υπό την ηγεσία του Δάτη και του Αρταφέρνη. Αυτή η μάχη ήταν το αποκορύφωμα της πρώτης προσπάθειας των Περσών, υπό την ηγεσία του βασιλιά Δαρείου Α', να καταλάβουν την Ελλάδα. Η πρώτη περσική εισβολή στην Ελλάδα ήταν απάντηση στην υποστήριξη της Ιωνικής Επανάστασης από τους Έλληνες, όταν οι Αθηναίοι και οι Ερετριείς έστειλαν δύναμη για να υποστηρίξουν τις πόλεις της Ιωνίας σε προσπάθεια

τους να απαλλαγούν από τον περσικό ζυγό. Οι Αθηναίοι και οι Ερετριείς κατέλαβαν τις Σάρδεις εκτός της ακρόπολης, αλλά τότε υπέστησαν βαριές απώλειες και αναγκάστηκαν να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Σε απάντηση για αυτή την εκστρατεία, ο Πέρσης βασιλιάς Δαρείος Α' ορκίστηκε να καταστρέψει την Αθήνα και την Ερέτρια.

Όταν η Ιωνική Επανάσταση έληξε μετά τη νίκη των Περσών στη ναυμαχία της Λάδης, ο Δαρείος άρχισε να σχεδιάζει τη κατάληψη της Ελλάδος. Το 490 π.Χ, έστειλε θαλάσσια δύναμη υπό την ηγεσία του Δάτη και του Αρταφέρνη δια μέσου του Αιγαίου, για να καταλάβουν τις Κυκλάδες, και μετά να επιτεθούν στην Αθήνα και στην Ερέτρια. Διασχίζοντας την Εύβοια στα μέσα του καλοκαιριού, μετά την επιτυχή εκστρατεία στο Αιγαίο, οι Πέρσες πολιορκήσαν και κατέλαβαν την Ερέτρια. Τότε η περσική δύναμη έπλευσε για την Αττική, στρατοπεδεύοντας στα στενά κοντά στην πόλη του Μαραθώνα. Οι Αθηναίοι, με λίγη βοήθεια από τους Πλαταιείς, βάδισαν στον Μαραθώνα, και κατάφεραν να κλείσουν τις δύο εξόδους από τα στενά. Χωρίς κίνηση για 5 μέρες, οι Αθηναίοι (για μη σαφείς λόγους) αποφάσισαν να επιτεθούν τους Πέρσες. Παρά την αριθμητική υπεροχή των Περσών, οι οπλίτες αποδείχθηκαν περισσότερο αποτελεσματικοί κατά του ελαφρού περσικού πεζικού, διαλύοντας τις πτέρυγες πριν στραφούν στο κέντρο της περσικής γραμμής.

Η νίκη στον Μαραθώνα σήμαινε το τέλος της πρώτης περσικής εισβολής στην Ελλάδα, και την υποχώρηση των Περσών στην Ασία. Τότε ο Δαρείος άρχισε να ετοιμάζει ένα νέο μεγάλο στρατό για να καταλάβει όλη την Ελλάδα - ωστόσο, το 486 π.Χ, οι Αιγύπτιοι επαναστάτησαν, και αναβλήθηκε επ' αόριστον οποιαδήποτε ελληνική εκστρατεία. Μετά τον θάνατο του Δαρείου, ο γιος του Ξέρξης Α' ξανάρχισε τις προετοιμασίες για τη δεύτερη εκστρατεία στην Ελλάδα, η οποία άρχισε το 480 π.Χ.

Η Μάχη του Μαραθώνα ήταν ορόσημο στους Ελληνο-Περσικούς Πολέμους, με τους Έλληνες να δείχνουν ότι οι Πέρσες μπορούν να ηττηθούν - η νίκη των Ελλήνων σε αυτούς τους πολέμους φαίνεται να άρχισε από τον Μαραθώνα. Δεδομένου τα επόμενα δύο χιλιάδες χρόνια είδαν την άνοδο του κλασικού ελληνικού πολιτισμού, ο οποίος επηρέασε τη δυτική κοινωνία, η Μάχη του Μαραθώνα ήταν η πρώτη καταγεγραμμένη μάχη μεταξύ ασιατικών και ευρωπαϊκών φύλων και η έκβασή της καθόρισε σε σημαντικό βαθμό την ιστορική εξέλιξη της Ευρωπαϊκής ηπείρου.

Ο Μαραθώνας διαθέτει μεγάλο αρχαιολογικό πλούτο που δεν αναδεικνύεται, με εξαίρεση το σημαντικότερο σωζόμενο μνημείο της πεδιάδας του τον Τύμβο των Μαραθωνομάχων ύψους 9 μ. και διαμέτρου 50 μ., που σκεπάζει τα οστά των 192 Αθηναίων, που έπεσαν στη μάχη του Μαραθώνα. Σύμφωνα με τα έθιμα, οι νικητές περισυνέλεξαν τους νεκρούς από το πεδίο της μάχης, τους έθεσαν στην πυρά και παρεκάθησαν σε περίδειπνο για να τιμήσουν την ανδρεία τους. Έξω από τον Τύμβο οι Αθηναίοι έφηβοι κατέθεταν κάθε χρόνο στεφάνους και πρόσφεραν θυσίες στη μνήμη των νεκρών μαραθωνομάχων. Στην περιοχή του Τύμβου βρίσκεται και το Αρχαιολογικό Μουσείο.

Ο αρχαιολογικός χώρος του Τύμβου.

Στο πέρασμα των αιώνων, ο Μαραθώνας κατάφερε πάντα να διατηρεί ένα σημαντικό αριθμό κατοίκων, εξαιτίας κυρίως της γεωργίας που αναπτύχθηκε εξαρχής στην περιοχή. Αυτός ήταν άλλωστε και ο λόγος της επιβιώσής του, ανεξάρτητα από τις μεταπτώσεις στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των άλλων Δήμων της Βορειοανατολικής Αττικής.

1.4.2 Μαραθώνιος

Κατά τον 19ο αιώνα η ρομαντική στροφή των Ευρωπαίων στον αρχαιοελληνικό πολιτισμό, οδήγησε στην ανασηματοδότηση της περιοχής. Πολλοί περιηγητές επισκέπτονταν τα διάφορα αρχαιολογικά σημεία, ενώ η κορύφωση έφθασε όταν επιλέχθηκε η αναβίωση της Μαραθώνιας διαδρομής του Φειδιππίδη, στην αυθεντική της μορφή, με αφετηρία από τον Μαραθώνα και τερματισμό στο Καλλιμάρμαρο Στάδιο. Κατά τον Ηρόδοτο, ο Φειδιππίδης-ή Φιλιππίδης-έτρεξε την απόσταση 140 μιλίων, από την Αθήνα μέχρι τη Σπάρτη, μέσα σε δύο μέρες, μετά τη μάχη. Όταν έφτασε, φώναξε τη λέξη «Νενικήκαμεν» (Νικήσαμε!) και ξεψύχησε. Έτσι προέκυψε ένα από τα δημοφιλέστερα αθλήματα του Στίβου, ο Μαραθώνιος δρόμος. Το 1894 άρχισε η ανάπτυξη της ιδέας των σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων, με τους διοργανωτές να ψάχνουν ένα άθλημα που θα θύμιζε τη δόξα της Αρχαίας Ελλάδας, γι' αυτό και ο Μισέλ Μπρεάλ πρότεινε να συμπεριληφθεί ο μαραθώνιος στους Ολυμπιακο-

ύς Αγώνες του 1896. Μαζί του συμφώνησαν ο Πιερ ντε Κουμπερτέν και οι Έλληνες. Το άθλημα έγινε πολύ δημοφιλές και πολλές μεγάλες πόλεις άρχισαν να διοργανώνουν τον δικό τους μαραθώνιο - η απόσταση που τελικά καθορίστηκε είναι 42,195 χιλιόμετρα.

Στον 20ο αιώνα, η εξέλιξη του Μαραθώνα χαρακτηρίζεται από δύο παραμέτρους: την εγγύτητά του με το Πολεοδομικό Συγκρότημα της Αθήνας και την βιομηχανική και τεχνολογική επανάσταση, που του προσέδωσαν χαρακτηριστικά τόπου παραθερισμού ή τουρισμού, αλλά και μόνιμης κατοικίας για τους εργαζόμενους της βιομηχανίας της ευρύτερης περιοχής. Οι δύο αυτές αντικρουόμενες χρήσεις, σε συνδυασμό με το υψηλής ποιότητας φυσικό περιβάλλον, τον αρχαιολογικό πλούτο και τις Ολυμπιακές υποδομές, αποτελούν τις κυρίαρχες προκλήσεις για την εξέλιξη της περιοχής στον 21ο αιώνα.

1.4.3 Ιστορική Αναδρομή Νέας Μάκρης

Η ιστορία της Νέας Μάκρης καταγράφεται διαφορετική.

Η Νέα Μάκρη υπήρξε το λιμάνι υποδοχής ενός μικρού μέρους του μεγάλου προσφυγικού κύματος που συντάραξε τη νεώτερη ελληνική ιστορία κατά τα έτη 1922 - 23. Εντελώς τυχαία επελέγη ο συγκεκριμένος χώρος, ο οποίος ήταν ένας τόπος ελώδης, ακατοίκητος. Στο τέλος του Αυγούστου του 1922, με τις μεγάλες πόλεις της Ιωνίας να καίγονται, σηματοδοτείται το τέλος της Μ.Ασίας και το φθινόπωρο του ίδιου έτους υπογράφεται η Συνθήκη της Λοζάνης. Με αυτή ρυθμίζονται θέματα διεθνούς αλλά και ελληνοτουρκικού ενδιαφέροντος, όπως τα σύνορα των δύο κρατών Ελλάδα και Τουρκίας, τις μειονότητες, αλλά και την ανταλλαγή των πληθυσμών. Η ανταλλαγή αυτή υποχρέωσε περισσότερους από 1,5 εκατομμύριο Έλληνες να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους και ολόκληρο το βίος τους αυτών και των προγόνων τους για πάνω από 2.500 χρόνια. Άνθρωποι-μέλη 90 και παραπάνω οικογενειών των ιωνικών κωμοπόλεων Μάκρη και Λιβίσι βρίσκουν τους εαυτούς τους στα βράχια της θέσης Ξυλοκέριζα, που απέχει 30 χιλιόμετρα περίπου από την Αθήνα, το Νοέμβριο του 1923. Ως και το 1927, μέχρι να ετοιμαστούν τα πλινθόκτιστα σπίτια του συνοικισμού, οι ξεριζωμένοι πρόσφυγες εγκαθίστανται προσωρινά, σε μερικά ετοιμόρροπα κελιά του μοναστηριού της Αγίας Παρασκευής στο Μετόχι, άλλοι στη Χάνα, το παλιό Λιοτρίβι, άλλοι σε μια αποθήκη στην Ανατολή και οι υπόλοιπες οικογένειες σε στρατιωτικές σκηνές γύρω από το ναό του Αγίου Κωνσταντίνου. Το χτίσιμο των σπιτιών άρχισε την άνοιξη του 1924 και συνεχίστηκε μέχρι το 1927. Τα σπίτια διανεμήθηκαν με κλήρο. Μόλις ολοκληρωνόταν ένα, οι κληρούχοι μετακόμιζαν σε αυτό. Το Ελληνικό Κράτος διέθεσε 7.368 στρέμματα για εγκατάσταση και γεωργική απασχόληση, στη θέση γύρω από τη σημερινή κεντρική πλατεία και αυτές ήταν οι μοναδικές περιοχές που προήλθαν από πολεοδομική ρύθμιση του κράτους. Όλες οι υπόλοιπες προήλθαν μετά από ιδιωτική πολεοδόμηση περιοχών που αγοράστηκαν από μεγαλοϊδιοκτήτες ή συνεταιρισμούς από τη Μονή Πεντέλης ή τον ΟΔΕΠ –Οργανισμός Διαχείρισης Εκκλησιαστικής Περιουσίας. Το νερό το κατέβασαν από το μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής και η πρώτη βρύση φτιάχτηκε κάτω από το μεγάλο πεύκο της κεντρικής πλατείας. Το ξεχέρσωμα του δάσους ήταν εξαντλητικό για τους νοικοκυραίους επαγγελματίες και εμπόρους πρόσφυγες, που ίσως οι περισσότεροι, για πρώτη φορά έπιαναν τσάπα στα χέρια τους. Και η ελνοσσία θέριζε γέρους και παιδιά χωρίς γιατρό, χωρίς περίθαλψη μέχρι το 1934, οπότε έγιναν τα αποξηραντικά έργα στην περιοχή από το ίδρυμα Ροκφέλερ. Οι νεοφερμένοι, παρ' όλες τις δυσκολίες, ανοίγουν πηγάδια, αρχίζουν καλλιέργειες και πωλούν τα κηπευτικά τους φθάνοντας μέχρι τα Μεσόγεια και την Κηφισιά. Και προοδεύουν.

Μέχρι το 1950-55, η οικονομία και η απασχόληση των κατοίκων της κοινότητας ήταν βασικά αγροτική. Πολλά από τα ήθη και τα έθιμα της πατρίδας ,διατηρούνται μέχρι τότε αρκετά καλά. Μετά το 1955-60, τα πλίνθινα σπιτικά του Συνοικισμού γκρεμίζονται το ένα μετά το άλλο, η οικονομία και η απασχόληση των κατοίκων αρχίζει να αλλάζει. Έτσι φτάνουμε στο σήμερα, που με τον ερχομό των προσφύγων της Ιωνίας, κατέστη δυνατή η μετατροπή βήμα-βήμα της Νέας Μάκρης ,που εκτός των άλλων, χαρακτηρίζεται και ως τουριστική περιοχή.

1.5 Μετεωρολογικά στοιχεία

1.5.1 Κλιματικά Χαρακτηριστικά

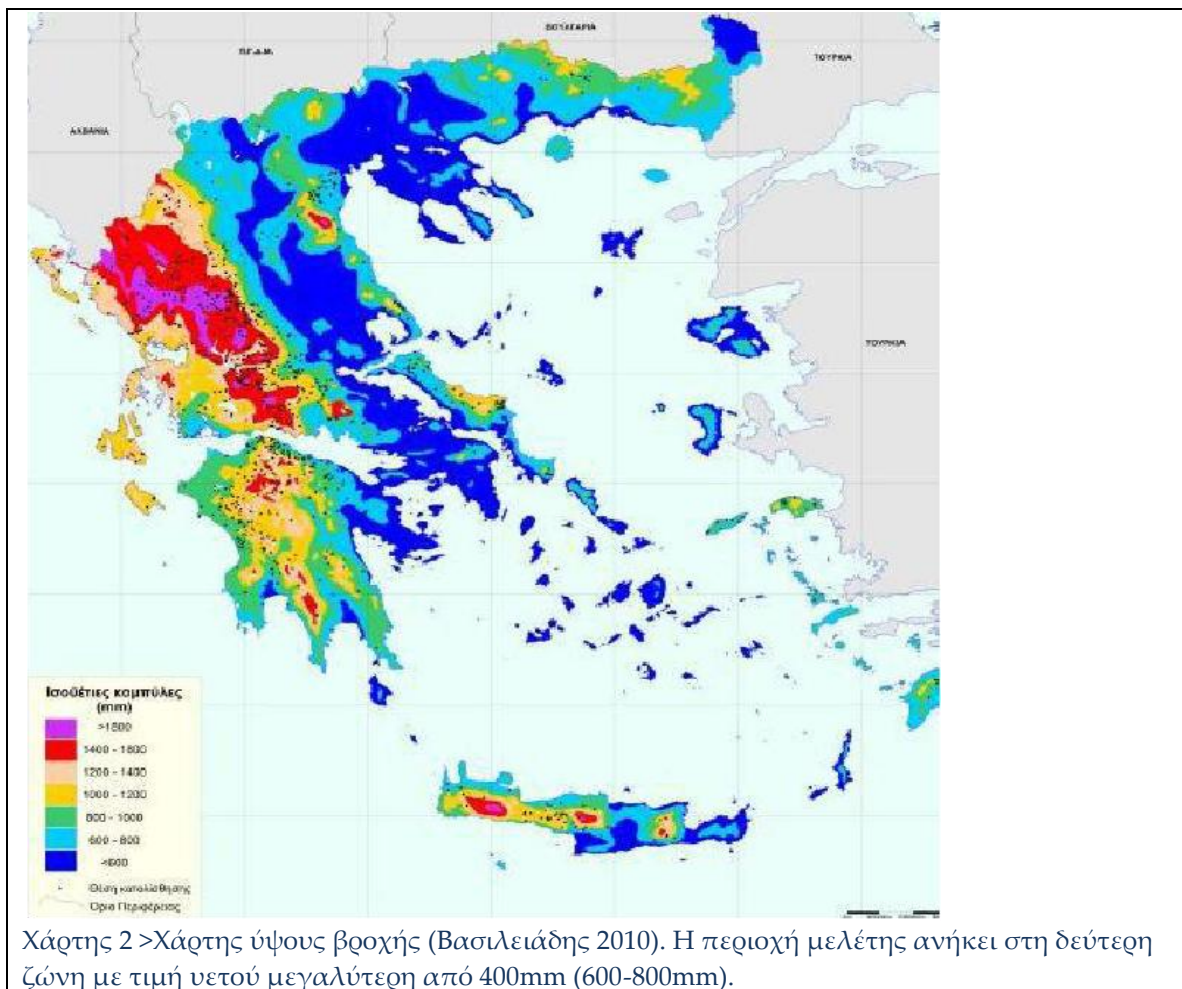
Το κλίμα της ευρύτερης περιοχής, ανήκει στον τυπικά ξηρό μεσογειακό τύπο και εμφανίζει επομένως κατά τη χειμερινή κυρίως περίοδο τα χαρακτηριστικά του κλίματος των εύκρατων ζωνών και κατά τη θερινή τα χαρακτηριστικά του κλίματος των υποτροπικών ζωνών των υψηλών πιέσεων. Δηλαδή, έχουμε ήπιους και υγρούς χειμώνες, με θερμά και ξηρά καλοκαίρια και γενικά, μακρές περιόδους ηλιοφάνειας κατά την μεγαλύτερη διάρκεια του έτους.

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από μικρά ετήσια ύψη βροχής, κυρίως το χειμώνα και ξηρά περίοδο κυρίως το καλοκαίρι, από καλοκαίρια θερμά ή και με καύσωνα, από χειμώνες ήπιους που συχνά τους διακόπτουν περίοδοι πολύ καλού ή κακού καιρού, από μεγάλη ηλιοφάνεια, ιδίως κατά τη θερμή περίοδο του έτους και τέλος από εποχές άνοιξης και φθινοπώρου πολύ μικρής διάρκειας.

Η κατανομή των βροχοπτώσεων ακολουθεί τα χαρακτηριστικά των ξηρών περιοχών με το μεγαλύτερο μέρος των βροχοπτώσεων να παρατηρούνται κατά την υγρή περίοδο υπό τη μορφή ισχυρών καταιγίδων. Έντονες καταιγίδες παρατηρούνται ακόμα και την περίοδο του καλοκαιριού και χαρακτηρίζονται από μικρή διάρκεια, μεγάλες εντάσεις και πολύ μεγάλη χωρική ανομοιομορφία. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Μ.Υ. του Σταθμού του Μαραθώνα (διακοπή της λειτουργίας το 2003), η μέση ετήσια βροχόπτωση για τη χρονική περίοδο 1925-1995 είναι 567mm ενώ οι μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες του αέρα κυμαίνονται μεταξύ 27°C και 10°C. Με βάση το χάρτη Ύψους Βροχής της Ελλάδας του ΙΓΜΕ (1993) η περιοχή του Μαραθώνα ανήκει σε μια περιοχή με μέσο ύψος βροχής περί τα 600mm, με χαρακτηριστικά μεσογειακού κλίματος με σχετικά θερμό καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα. (Χάρτης Ζωνών Κλίματος, Καρράς 1973).

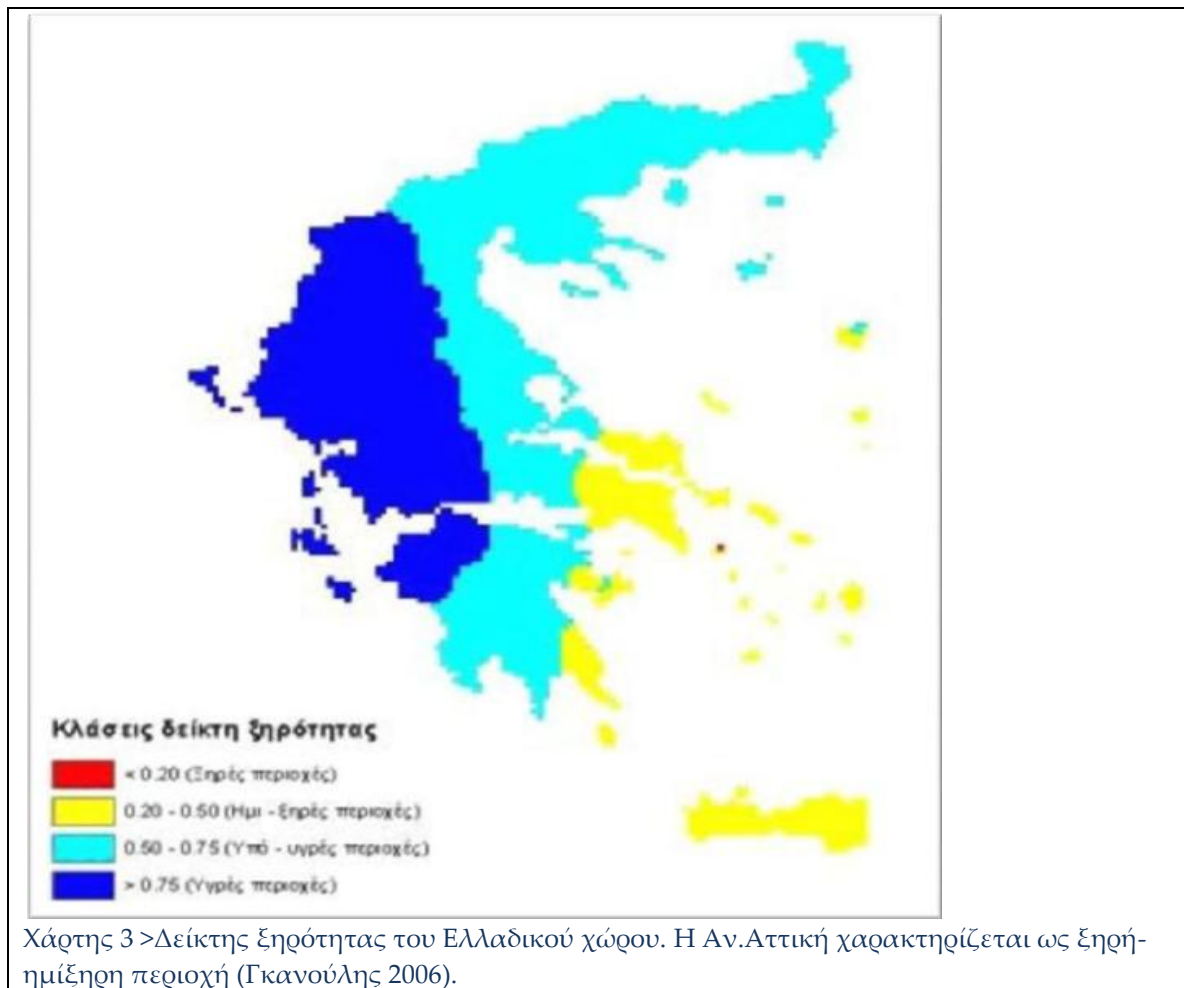
Η βλάστηση της περιοχής χαρακτηρίζεται ως ένα τυπικό Μεσογειακό οικοσύστημα με πευκοδάση, πρινώνες, φρύγανα και πόες (Ξανθάκης 2011).

Η μέση ετήσια θερμοκρασία με βάση τα έτη 1986-1997 είναι 17°C -18°C την παράκτια περιοχή και χαμηλότερη στις ορεινές περιοχές, ενώ το μέσο ύψος υετού είναι αρκετά χαμηλό με τιμή 397mm.

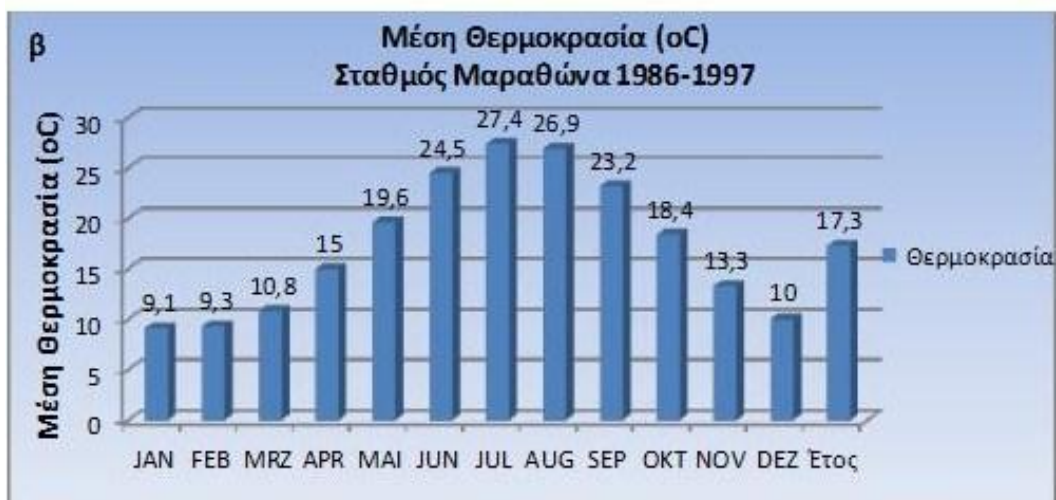
Ηλιοφάνεια –Νέφωση.

Η περιοχή της Αττικής με μέση ετήσια τιμή 2.699 ωρών πραγματικής ηλιοφάνειας θεωρείται μια από τις πιο ηλιόλουστες περιοχές της Ελλάδας και ως εκ τούτου μια σημαντικά ευνοημένη περιοχή από πλευράς κλίματος. Ο αριθμός των ηλιοφανών ημερών φθάνει κατά μέσο όρο τις 114 ημέρες κατά έτος. Αντίθετα, ο αριθμός των νεφοσκεπών ημερών είναι πολύ μικρός, αφού φτάνει μόνο, κατά μέσο όρο, τις 19(Μιγκίρος κ.α.2010).

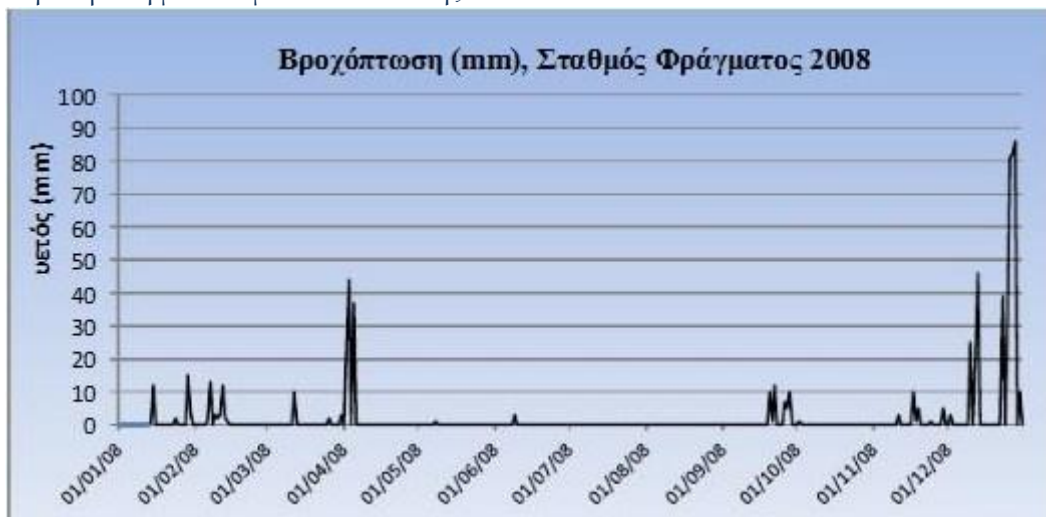

Στην Ελλάδα η ορογένεση έχει επηρεάσει το κλίμα με αποτέλεσμα να διαχωρίζονται δύο ζώνες η ανατολική και η δυτική. Η δυτική χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερο ύψος βροχής, οι ανατολικές περιοχές στις οποίες κατατάσσεται και η περιοχή του Μαραθώνα, δέχεται λιγότερα νερά σε σχέση με την έκταση των λεκανών απορροής.

Για τη μελέτη των κλιματολογικών συνθηκών της περιοχής μελέτης είναι απαραίτητη η συλλογή και ανάλυση δεδομένων σχετικών με την θερμοκρασία του αέρα, την εξάτμιση και τον υετό.(ορισμός σελ.6)

>Διαγράμματα προσδιορισμού του μέσου ύψους νετού (α) και της μέσης θερμοκρασίας (β) σε ετήσια βάση με δεδομένα 11 ετών της Ε.Μ.Υ.

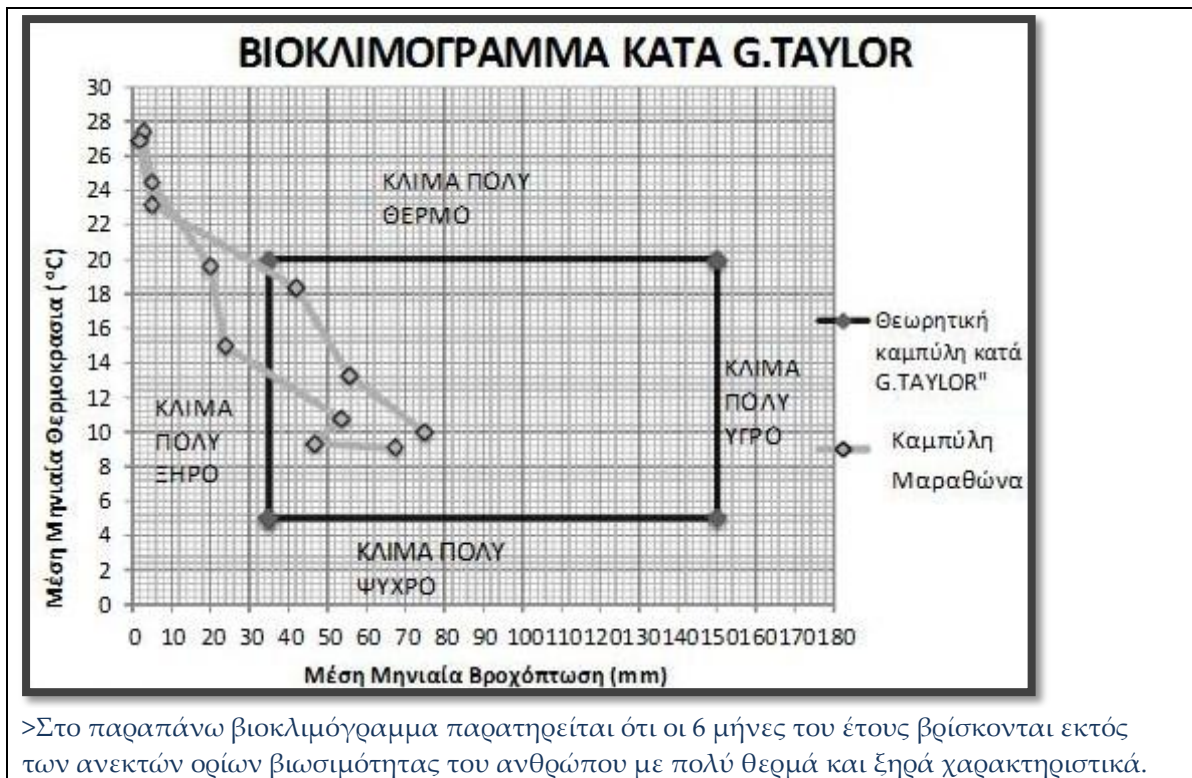
>Διάγραμμα ημερήσιας βροχόπτωσης για το έτος 2008 με βάση τον μετεωρολογικό σταθμό του φράγματος του Μαραθώνα.

>Διάγραμμα ημερήσιας βροχόπτωσης για το έτος 2011 με βάση τον μετεωρολογικό σταθμό του φράγματος του Μαραθώνα.

1.5.2 Βιοκλιματικά δεδομένα

Στην περιοχή της μελέτης, τα βιοκλιματικά στοιχεία καθορίστηκαν με βάση τους χάρτες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, του Ιδρύματος Δασικών Ερευνών των Αθηνών και του Τομέα Δασικής Σταθμολογίας, που συντάχθηκαν από τον Γεώργιο Μαυρομάτη (1978).

Με βάση το χάρτη βιοκλιματικών ορόφων η περιοχή μελέτης εντάσσεται στον «Ημίξηρο Βιοκλιματικό Όροφο», με υποόροφο «Χειμώνας ήπιος», $3^{\circ}\text{C} < m < 7^{\circ}\text{C}$, όπου m = μέση ελάχιστη θερμοκρασία ψυχρότερου μήνα σε $^{\circ}\text{C}$.

Με βάση τον Βιοκλιματικό χάρτη, το κλίμα της περιοχής χαρακτηρίζεται ως «ασθενές μεσογειακό», με $100 < X < 125$, και ως «έντονο μέσο-μεσογειακό», με $75 < X < 100$, όπου X = Αριθμός βιολογικών ξηρών ημερών κατά τη θερμή περίοδο.

Με βάση το χάρτη Βλάστησης η περιοχή εντάσσεται στις «θερμομεσογειακές διαπλάσεις (Oleo – Ceratonia)» της Ανατολικής Μεσογείου και στη «Μεσογειακή διάπλαση Αριάς (Quercion ilicis), τύπος Βαλκανικός και της Ανατολικής Μεσογείου.

1.6 Εδαφολογικά-Γεωγραφικά-Γεωλογικά στοιχεία

1.6.1.Γενικά Γεωγραφικά Στοιχεία

Η πεδιάδα του Μαραθώνα κατέχει μια χαμηλού ανάγλυφου παράκτια ζώνη του βόρειου άκρου της Ανατολικής Αττικής. Έχει το σχήμα εξωτερικού τομέα του ΒΔ τεταρτημορίου ενός κύκλου, το εσωτερικό του οποίου κατέχει ο Όρμος του Μαραθώνα. Αυτός ο όρμος αποτελεί το θαλασσεύον τμήμα της πεδιάδας, που κατακλύστηκε κατά τη διάρκεια ανόδου της στάθμης της θάλασσας στο Ολόκαινο. Η ακτογραμμή, η οποία αρχίζει από τη λοφώδη ζώνη της Κυνοσούρας και καταλήγει στη Νέα Μάκρη, με μήκος περίπου 10km, αποτελεί σταθερό και σαφές όριο της πεδιάδας προς τα Νοτιοανατολικά. Προς τα Δ/Β/ΒΑ, η πεδιάδα περιβάλλεται από λοφώδη εξάρματα με απότομα πρηνή. Η γραμμή επαφής είναι ακανόνιστη, καθώς υπάρχουν προεξοχές της πεδιάδας, οι οποίες διεισδύουν μεταξύ των λόφων. Το πλάτος της πεδιάδας είναι ελάχιστο στην περιοχή του Έλους της Βρεξίζας (1.1 km) και μέγιστο στην περιοχή του Κάτω Σουλίου Σχινιά (4.4 km). Η επιφάνεια της πεδιάδας του Μαραθώνα κατέχει την υψομετρική ζώνη μεταξύ της θάλασσας (0m) και της ισοΐψους των +40m πάνω από τη θαλάσσια στάθμη και έχει έκταση περίπου 44 km². Οι καρτεσιανές συντεταγμένες, μεταξύ των οποίων περικλείεται η πεδιάδα του Μαραθώνα στο Εθνικό Γεωδαιτικό Σύστημα Αναφοράς (Ε.Γ.Σ.Α.) του 1987, είναι:

4.225.000 m B 496.000 m Δ 505.000 m A 4.215.000 m N

Η θαλάσσια περιοχή του Όρμου του Μαραθώνα αποτελεί δυτικό τμήμα του Κόλπου των Πεταλιών και του ευρύτερου Νότιου Ευβοϊκού Κόλπου, ο οποίος χωρίζει την Ανατολική Αττική από τη ΝΔ Εύβοια. Τα λοφώδη εξάρματα, τα οποία περιβάλλουν την πεδιάδα του Μαραθώνα, αποτελούν ανατολικές απολήξεις των ορεινών όγκων του Πεντελικού (ΝΔ) και της Πάρνηθας (ΒΔ) προς τη θαλάσσια περιοχή του Νότιου Ευβοϊκού Κόλπου. Επομένως, από γεωγραφικά άποψη η πεδιάδα του Μαραθώνα συνδέεται άμεσα με τις φυσικές διεργασίες, που συμβαίνουν τόσο στο θαλάσσιο χώρο του Νότιου Ευβοϊκού Κόλπου, όσο και στο χερσαίο χώρο της λοφώδους ζώνης της Β/ΒΑ Αττικής. Προσαρμοσμένες προς τις φυσικές διεργασίες των δύο αυτών φυσικών συσ-

τημάτων πρέπει να ήταν και οι ανθρωπογενείς διεργασίες που συνδέονται με την εξέλιξη της περιοχής κατά το Ολόκαινο. (ορισμός σελ.6)

Ιστορικά, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως στην περιοχή υπήρχαν δύο παράλιες λεκάνες:

i. Ένα μεγάλο έλος, που περιλαμβάνει και τον υδροβιότοπο του Σχινιά.

ii. Ένα μικρότερο έλος νοτιότερα, στην περιοχή της Βρεξίζας.

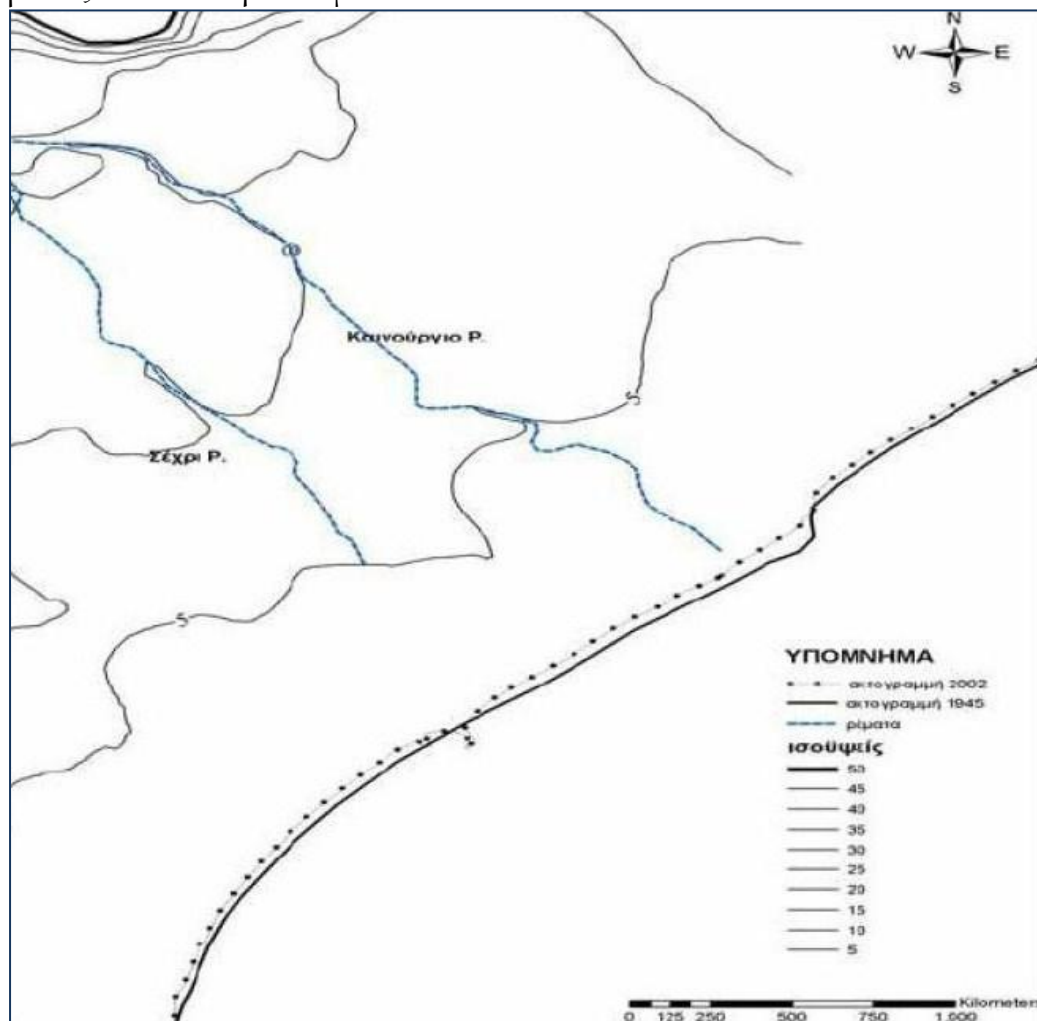
1.6.2. Μορφοδυναμικά στοιχεία

Η παρουσία πολλών πηγών γλυκού νερού είναι χαρακτηριστική στην πεδιάδα του Μαραθώνα με σημαντικότερες την πηγή Δρακονέρα, τη Μακάρια πηγή και την πηγή Μάτι, όπως αυτές αποτυπώνονται στον χάρτη των Curtius and Kaupert. Ο ποταμός Οινόης διαιρεί την πεδιάδα σε δύο τμήματα και έχει διαμορφώσει ένα εκτεταμένο αλλουβιακό ριπίδιο, τριγωνικής μορφής, το οποίο ουσιαστικά αποτελεί την παράκτια πεδιάδα του Μαραθώνα. Η μορφή αυτής είναι επιμήκης με διεύθυνση βορειοανατολική-νοτιοδυτική. Νοτιότερα, εποχιακοί χείμαρροι δημιουργούν μικρής έκτασης αλλουβιακά ριπίδια, με πιο σημαντικό αυτό του Κιρπιτούγιου. Βορείως της Νέας Μάκρης, εκτεινόταν μια ελώδης περιοχή (τέως έλος Βεξίζας) που εντοπίζεται στον τοπογραφικό χάρτη των Curtius-Kaupert και αποξηράνθηκε στα μέσα του 20ού αιώνα. Στα ανατολικά βρίσκεται το έλος και το δάσος του Σχινιά που χωρίζεται από τη θάλασσα με μία ζώνη από χαμηλές αμμώδεις παράκτιες θίνες, σταθεροποιημένες με βλάστηση (Baeteman, 1985).

Όπως προαναφέρθηκε, ο Οινόης ποταμός διακλαδίζεται σε δύο κοίτες: την δυτική που ονομάζεται Σέχρι ρέμα και την ανατολική που ονομάζεται Καινούργιο ρέμα. Η πρώτη πρέπει είναι ανενεργή εδώ και αιώνες αφού εντός αυτής βρίσκονται μωσαϊκά και ερείπια κτιρίων που χρονολογούνται από την Ρωμαϊκή περίοδο. Το Καινούργιο ρέμα λειτουργούσε μέχρι τη δεκαετία του 1920, αλλά η κατασκευή του φράγματος του Μαραθώνα, το 1929, στον άνω Οινόη ποταμό, για την ύδρευση των Αθηνών προκάλεσε παρακράτηση του νερού στο φράγμα και επακόλουθη ελάττωση ροής του καινούργιου ρέματος. Το ρέμα αυτό είχε σχεδιαστεί να λειτουργεί σε περιπτώσεις υπερχειλίσης του φράγματος. Όμως, η υπέρμετρη διόγκωση της πρωτεύουσας και οι διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες της σε νερό δεν επέτρεψαν ποτέ τη διαφυγή του νερού κατάντη του φράγματος. Στις επόμενες δεκαετίες, πολλά τμήματα της κοίτης του καινούργιου ρέματος πληρώθηκαν με τεχνητές επιχωματώσεις (μπάζα), ενώ σε κάποια άλλα γίνονται εκτεταμένες αμμοληψίες.

Οι συγκριτικές παρατηρήσεις της ακτογραμμής από τους τοπογραφικούς χάρτες του 1990 και του 1880 καθώς επίσης και των αεροφωτογραφιών έδει-

Ξαν μια μέγιστη υποχώρηση της τάξεως των 100 μέτρων μπροστά από τις εκβολές του Οινόη ποταμού.

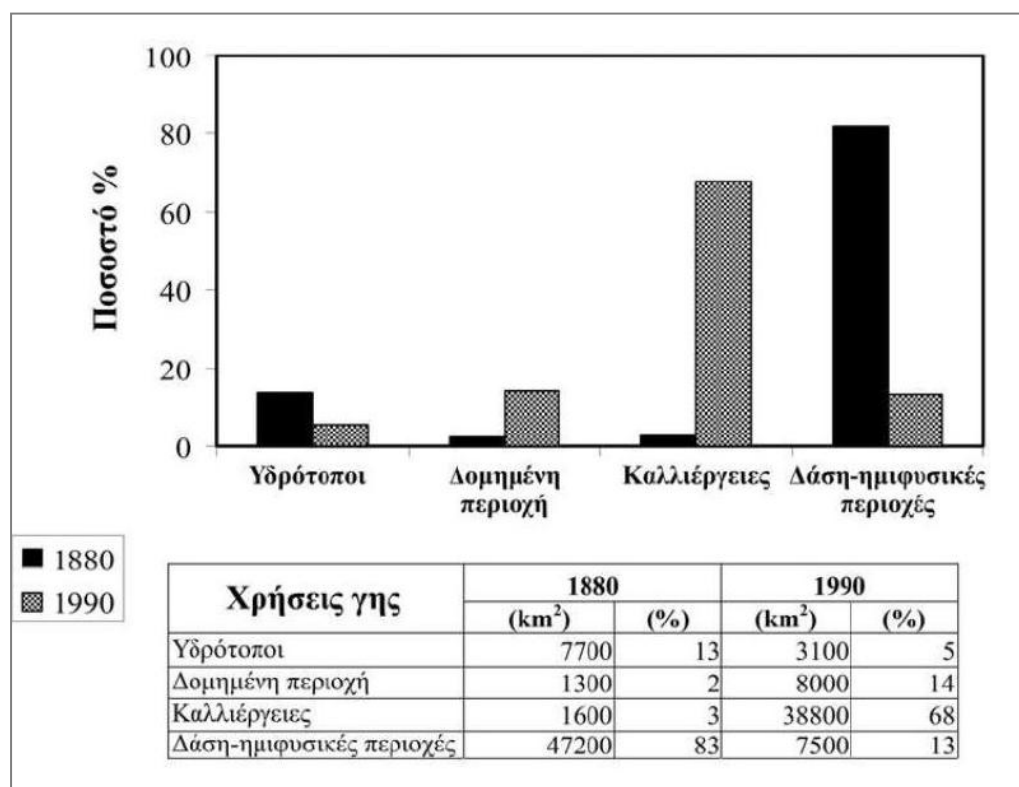

Χάρτης 4> περιοχή με τη μεγαλύτερη υποχώρηση της ακτογραμμής κατά τα έτη 1945 και 2002 με τη χρήση αεροφωτογραφιών

Οι Μαρουκιάν et al. (1993) έχουν διαπιστώσει ανάλογη υποχώρηση της ακτογραμμής στην περιοχή με ρυθμό 2 m ανά έτος κατά την διάρκεια των τελευταίων 50 χρόνων. Οι παράκτιες σταθεροποιημένες θίνες, που βρίσκονται στην περιοχή αυτή, διαβρώνονται από τις θαλάσσιες και αιολικές διεργασίες. Άνεμοι έντασης άνω των 7 Beaufort δημιουργούν κύματα ύψους τουλάχιστον δύο μέτρων, τα οποία προκαλούν έντονη διάβρωση της παράκτιας ζώνης. Η υποχώρηση αναμένεται να συνεχιστεί με ταχύτερους ρυθμούς. Η μελλοντική άνοδος της θαλάσσιας στάθμης θα προκαλέσει την αύξηση της έντασης των θαλάσσιων διεργασιών και κατ' επέκταση την γρηγορότερη υποχώρηση της ακτογραμμής. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες (I.C.P.P., 2001) αναμένεται μια αύξηση της θερμοκρασίας του αέρα του πλανήτη κατά 2°C, γεγονός που θα προκαλέσει την άνοδο της μέσης θαλάσσιας στάθμης κατά 49cm για τα επόμενα 100 χρόνια.

Οι αλλαγές των χρήσεων γης στην πεδιάδα του Μαραθώνα ανάμεσα στα έτη 1880 και 1990 δίνονται στον παρακάτω πίνακα 2.

Παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση της γεωργικής ανάπτυξης από 3% σε 68%, της συνολικής έκτασης της περιοχής μελέτης, η οποία πραγματοποιήθηκε σε βάρος των δασικών και ημιφυσικών περιοχών (θάμνων και φυσικών βοσκοτόπων). Πάνω από τα δύο τρίτα (83%) των μη καλλιεργημένων περιοχών (από 47200 km² το 1880 σε 7500 km² το 1990) έχουν αλλάξει χρήση.

Πίνακας 2> Συγκριτικό διάγραμμα με τις αλλαγές χρήσεων γης κατά τα έτη 1880 και 1990

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το αλμυρό έλος Βρεξίζας, βορείως της Νέας Μάκρης, που υπήρχε το 1880 δεν υφίσταται πλέον. Η κατασκευή της παλιάς Αμερικάνικης Στρατιωτικής βάσης, ενός μικρού αεροδρομίου και του Ολυμπιακού Κωπηλατοδρομίου έγινε πάνω σε ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές, απειλώντας με οικολογική υποβάθμιση το έλος Μαραθώνα και το πευκοδάσος Σχιινιά. Επιπλέον, η κατασκευή ενός πυκνού οδικού δικτύου κι η επέκταση των αρδευτικών καναλιών της πεδιάδας επέφεραν σημαντικές αλλαγές στην φυσιογραφία της πεδιάδας.

Εικόνα 9 >Το Πευκόδασος του Σχινιά.

—

1.7 Ποσοστό Πρασίνου **σε Διάφορες Πόλεις α] της Ελλάδας,** **β] στον Υπόλοιπο Κόσμο και** **γ] Σύγκριση με το Ποσοστό Πρασίνου στην Πρωτεύουσα**

Οι υπαίθριοι χώροι αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για την ποιότητα του αστικού τοπίου και του περιβάλλοντος. Όπως όμως είναι φυσικό οι αντιλήψεις για τον επιθυμητό ρόλο, διάρθρωση και μορφή τους, αναπροσαρμόζονται συνεχώς καθώς ακολουθούν τις εξελισσόμενες απόψεις για το αστικό φαινόμενο και το φυσικό περιβάλλον και έρχονται αντιμέτωπες με τα συνεχώς μεταλλασσόμενα προβλήματα αλλά και τις δυνατότητες των πόλεων (Κοσμάκη, Λουκόπουλος 2008). Αυτό που χαρακτηρίζει αρκετά σύγχρονα αστικά κέντρα είναι η υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος μέσω της άναρχης και αυθαίρετης δόμησης, της έλλειψης δημόσιων υπαίθριων χώρων και της μόλυνσης. Παράλληλα τα κέντρα των πόλεων συνεχώς επεκτείνονται χωρίς προγραμματισμό μειώνοντας έτσι την έκταση των υπαρχόντων αγροτικών καλλιεργειών και φυσικών τοπίων. Η εκμετάλλευση αυτή των φυσικών πόρων έχει οδηγήσει στην έλλειψη φυτοκαλυμμένων επιφανειών, με αποτέλεσμα η ανεπάρκεια αυτή να θεωρείται ένας από τους βασικούς λόγους των περιβαλλοντικών της προβλημάτων αλλά και της υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

Ως **αστικό πράσινο** ή **χώροι πρασίνου** ονομάζουμε το σύνολο των χώρων μέσα ή σε άμεση επαφή με την πόλη που συνίστανται κυρίως από πράσινο και έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό τους τις υδροπερατές επιφάνειες. Έχουν ως κοινό γνώρισμα την εξυπηρέτηση ανθρώπινων δραστηριοτήτων και λειτουργιών, ανάδειξη πολιτιστικής και ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας. Ανήκουν τα δημόσια και ιδιωτικά πάρκα και κήποι, οι πλατείες, οι παιδικές χαρές και χώροι παιχνιδιού, νησίδες, αδόμητοι χώροι που αποικηθήκαν από διάφορα είδη χλωρίδας, ρέματα, ελεύθεροι χώροι στρατοπέδων, ακάλυπτοι χώροι πολυκατοικιών και οι φυτεύσεις σε ορόφους και όψεις κτιρίων (Λιονάτου, 2008).

Οι αστικές περιοχές στην πλειονότητα τους στερούνται ακάλυπτων χώρων μεγάλης έκτασης, οπότε πρέπει να επιδιωχθεί η αξιοποίηση κάθε προσφερό-

μενου για φυτοκάλυψη χώρου. Η κατάσταση στις ελληνικές πόλεις όσον αφορά την ύπαρξη χώρων πρασίνου δεν είναι καλή σε σχέση με τις ευρωπαϊκές, αφού οι πόλεις επεκτείνονται χωρίς σχέδιο εις βάρος των ελεύθερων χώρων. Η ταχεία οικοδομική ανασυγκρότηση της χώρας μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, τα κίνητρα που δόθηκαν στην οικοδομική δραστηριότητα, η πολιτική της αντιπαροχής και η μεγαλύτερη δυνατή εκμετάλλευση των οικοπέδων σε κάλυψη και ύψος δεν επέτρεψαν τη δημιουργία ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων πρασίνου (Κουκλαδάς,2002).

Ωστόσο ακόμα και τα τελευταία χρόνια η κατάσταση επιδεινώθηκε λόγω της πληθώρας των οικοδομήσεων και έργων οδοποιίας και της καταπάτησης δημόσιων ελεύθερων χώρων. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν να διαθέτει η Αθήνα σήμερα 2,55 τ.μ. και η Θεσσαλονίκη 2,73 τ.μ. πρασίνου ανά κάτοικο σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, το επιθυμητό μέγεθος των χώρων αστικού πρασίνου είναι 8m². Ο πίνακας που παρατίθεται σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής αλλαγής είναι ενδεικτικός των αντιστοιχιών που υπάρχουν μεταξύ της Αθήνας και των άλλων πόλεων, με την πρώτη να προσφέρει στους κατοίκους της τη χαμηλότερη αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο.

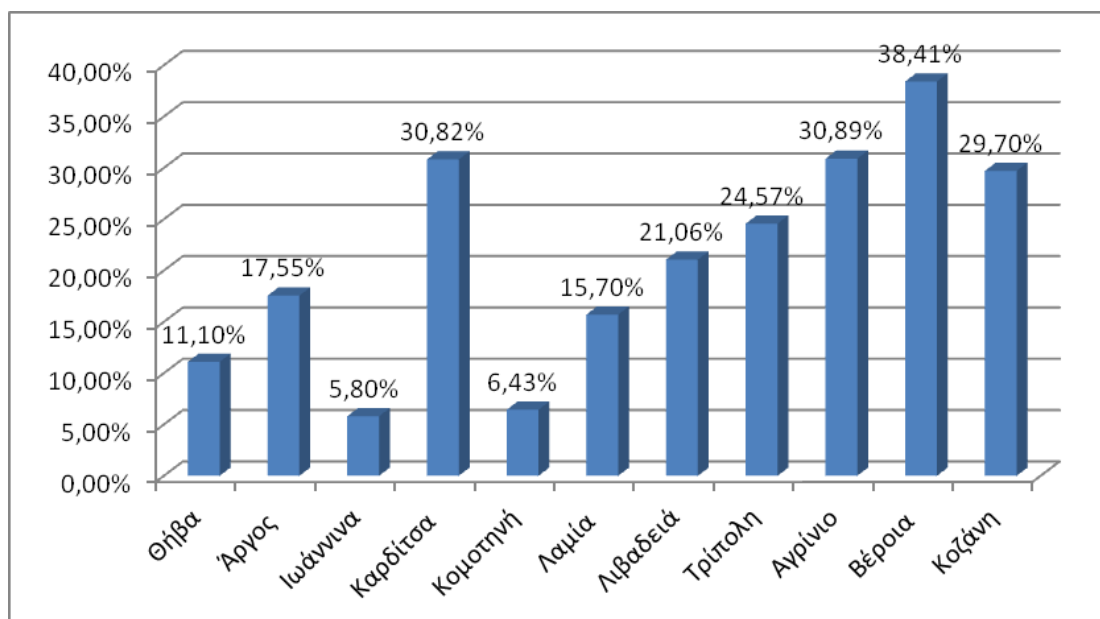
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

ΠΟΛΗ	σε m ² /κατ.
Αθήνα	2,55
Θεσσαλονίκη	2,73
Λονδίνο	9,00
Παρίσι	8,54
Ρώμη	9,00
Βιέννη	20,00
Βαρσοβία	18,00
Άμστερνταμ	27,00
Ρότερνταμ	28,00
Χάγη	27,00
Ζυρίχη	10,00
Βόνη	35,00
Μπορντό	2,00
Βερολίνο	13,00
Ουάσιγκτον	50,00

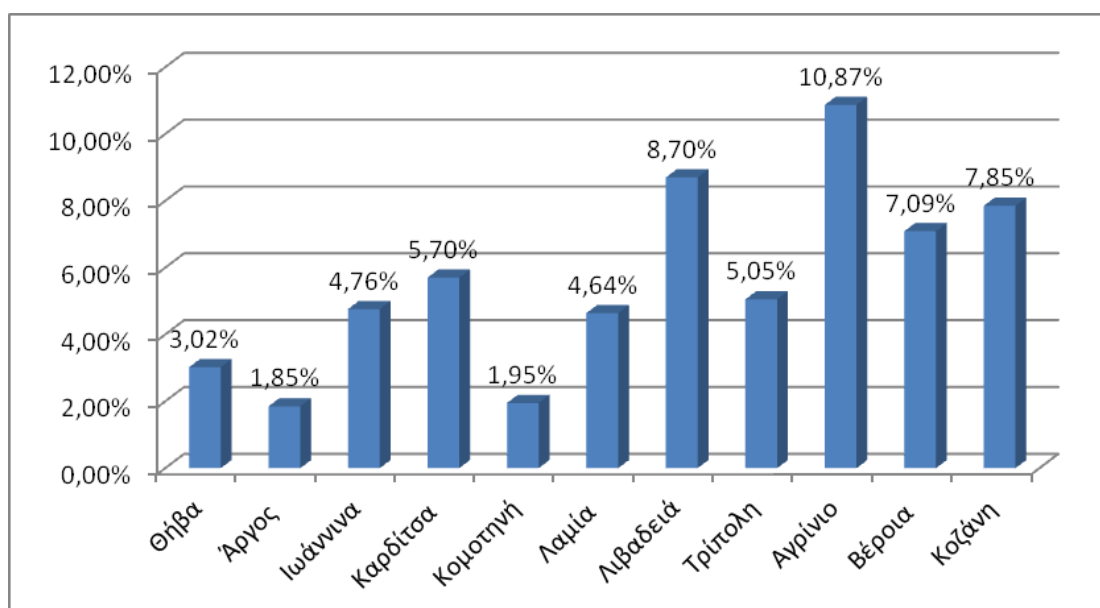
Πίνακας 3 >Αναλογία χώρων πρασίνου ανά κάτοικο σε διάφορες πόλεις (Πηγή:www.ypeka.gr).

Ωστόσο η απαιτούμενη κατά άτομο επιφάνεια για υπαίθριους χώρους και πράσινο δεν μπορεί να είναι σταθερή αλλά θα πρέπει να αυξάνεται με την αύξηση του πληθυσμιακού μεγέθους της πόλης. Αν για παράδειγμα σε μία κωμόπολη των 5.000 επαρκούν τα 5 τ.μ. πρασίνου ανά άτομο, τότε σε μία πόλη του 1 εκατομμυρίου θα πρέπει να διατεθούν ενδεχόμενα γύρω στα 20 τ.μ. Βέβαια οι μικρότερες ελληνικές πόλεις παρουσιάζουν συνήθως μεγαλύτερο ποσοστό από αυτό της πρωτεύουσας. Αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων στη δομή και το βαθμό συμμετοχής των διαφόρων χρήσεων γης. Έτσι στο λεκανοπέδιο της Αθήνας οι χρήσεις κατοικία και δίκτυα μεταφορών καλύπτουν το 74,8% της αστικής περιοχής ενώ οι ελεύθεροι χώροι δημόσιοι και ιδιωτικοί περιορίζονται σε ελάχιστο ποσοστό. Αντίθετα στις μικρές πόλεις όπου παρουσιάζονται μικρές πληθυσμιακές πυκνότητες και υπάρχουν σημαντικές ιδιωτικές ακάλυπτες επιφάνειες οι ανάγκες σε κοινόχρηστους χώρους είναι περιορισμένες. Εξάλλου το πράσινο και οι ελεύθεροι χώροι βρίσκονται άφθονοι στην υπαίθρο γύρω από τους οικισμούς (Αραβαντινός 1988). Ενδεικτικοί είναι οι παρακάτω πίνακες ύστερα από αποτύπωση και συγκριτική ανάλυση της

χωρικής κατανομής του αστικού πρασίνου σε 11 ελληνικές πόλεις από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Πίνακας 4 > Τετραγωνικά μέτρα αστικού πρασίνου ανά κάτοικο (Πηγή: Ερευνητική μονάδα Γεωγραφικών πληροφοριακών συστημάτων Γ.Π.Α).

Πίνακας 5 > Ποσοστό αστικού πρασίνου στο σύνολο της έκτασης της πόλης (πηγή: Ερευνητική μονάδα Γεωγραφικών πληροφοριακών συστημάτων Γ.Π.Α)

Στοιχεία που προέρχονται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, τα οποία τα συλλέγουν Στελέχη του Οργανισμού της Αθήνας, παραδέχονται

ότι "τις τελευταίες δεκαετίες η Αθήνα εξαπλώνεται ραγδαία προς τα Μεσόγεια, το Θριάσιο Πεδίο και κατά μήκος των ακτών, χωρίς σχέδιο, χωρίς να έχει προηγηθεί συγκεκριμένη μελέτη". Μάλιστα, η έξαρση που παρατηρείται στις οικοδομικές κατασκευές από το 2000 έως σήμερα μπορεί να συγκριθεί, σύμφωνα με τα στοιχεία του Οργανισμού, μόνο με αυτήν της δεκαετίας του '60 - "την εποχή της αντιπαροχής".

Τα νούμερα καταδεικνύουν το γεγονός : Το 1960, στην πόλη που ήταν έξι φορές μικρότερη από τη σημερινή, αντιστοιχούσαν 2,52 τετραγωνικά μέτρα πρασίνου ανά κάτοικο. Το 1984, όταν η πόλη είχε τη μισή έκταση από αυτήν που έχει σήμερα, η αναλογία ήταν 2,58 τετραγωνικά μέτρα ανά κάτοικο και έμεινε σταθερή έως το 2000. Από τότε πήρε την κατιούσα, για να φτάσει σήμερα τα μόλις 2 τετραγωνικά μέτρα πρασίνου ανά κάτοικο. Για παράδειγμα, να αναφερθεί ότι στη Βόννη αναλογούν 35 τετραγωνικά μέτρα πρασίνου ανά κάτοικο.

(Πηγή: Το ΒΗΜΑ, 22/02/2006)

Εξχωριστή πληροφόρηση σχετικά με το ποσοστό πρασίνου αποκλειστικά για το νέο 'καλλικρατικό' δήμο Μαραθώνα δεν κατέστη δυνατό να υπάρξει. Σαφώς όμως είναι μεγαλύτερο του λεκανοπεδίου της Αττικής χάρη στη διαφοροποιημένη γεωγραφική του θέση και την πλούσια σε εναλλαγές γεωμορφολογία του.

1.8 Ο Ρόλος Του Αστικού Πρασίνου Στην Πόλη

Το αστικό πράσινο μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής του αστικού πληθυσμού και παράλληλα να καλύψει τις αυξημένες απαιτήσεις του σύγχρονου ανθρώπου για αναψυχή. Η κάλυψη των απαιτήσεων αυτών συστηματοποιείται στους πράσινους χώρους των πόλεων που μπορεί να είναι οι εξής: 1)φυσικοί χώροι πρασίνου, 2)δημόσια και ιδιωτικά πάρκα και κήποι, 3)πλατείες, παιδικές χαρές και χώροι αθλοπαιδιών, 4)χώροι αναψυχής και αστικοί χώροι γύρω από τα κτίρια, καθώς και φυτεύσεις σε οροφές και όψεις κτιρίων, 5)αυλές δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων, νοσοκομείων και εκκλησιών, 6)δεντροστοιχίες και διαδρομές πρασίνου κατά μήκος οδικών αρτηριών, 7)χώροι του αστικού ιστού, μη δομημένοι, που πρόκειται να αναπτυχθούν ή ανήκουν σε ζώνες ανάπλασης, 8)εγκαταλελειμμένοι χώροι, εποικισμένοι από ενδημική βλάστηση καθώς και κοιμητήρια, 9)ρέματα, κανάλια αποστράγγισης και άρδευσης. Τα παραπάνω προσδίδουν τη μοναδική δυνατότητα αλληλεπίδρασης του ανθρώπου της πόλης με το φυσικό περιβάλλον και τις διεργασίες του, καθώς εντάσσονται πλήρως στον αστικό ιστό και απορροφούν όλους τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς κραδασμούς της πόλης.

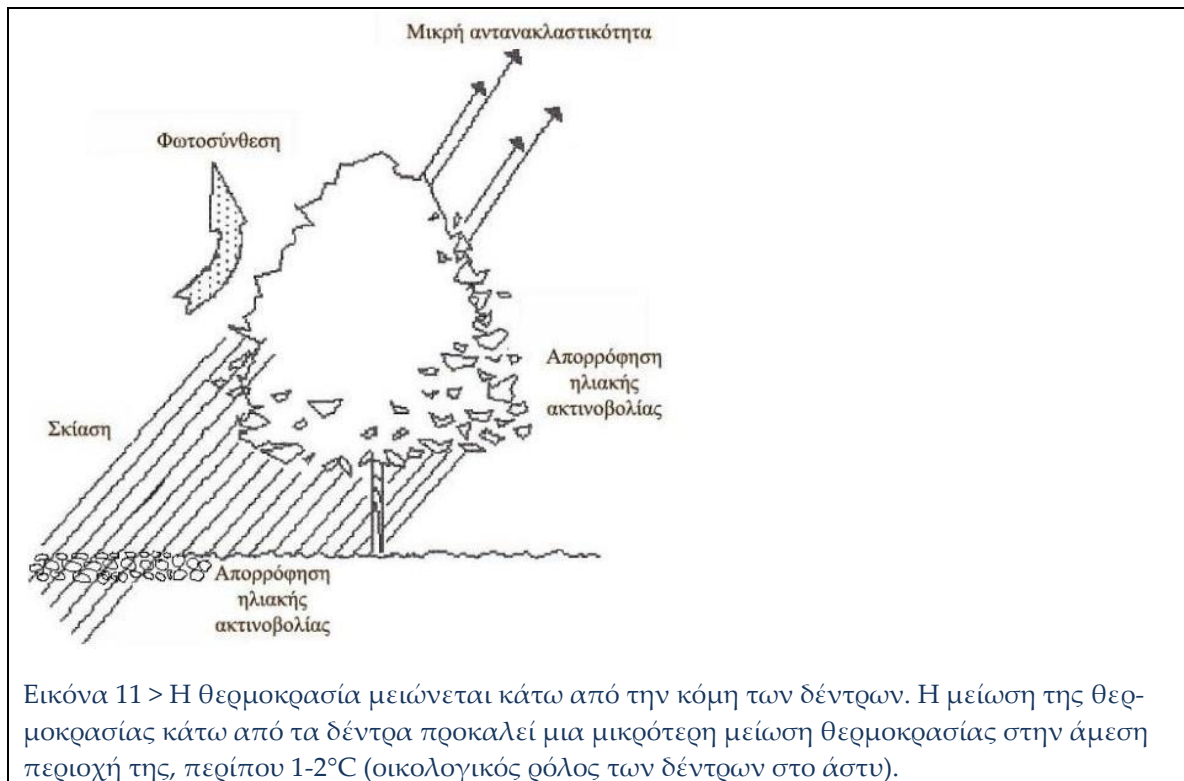

Εικόνα 10 >Αντιμετώπιση του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας

Οι χώροι αστικού πρασίνου μαζί με άλλες βασικές υποδομές αποτελούν θεμελιώδες συστατικό ενός βιώσιμου περιβάλλοντος και ενισχυτικό παράγοντα της καλής ποιότητας ζωής. Στην εποχή μας, είναι πλέον κατανοητό ότι ο ρόλος του αστικού πρασίνου στις λειτουργίες μιας πόλης είναι πολλαπλός – οικολογικός, λειτουργικός, κοινωνικός, οικονομικός.

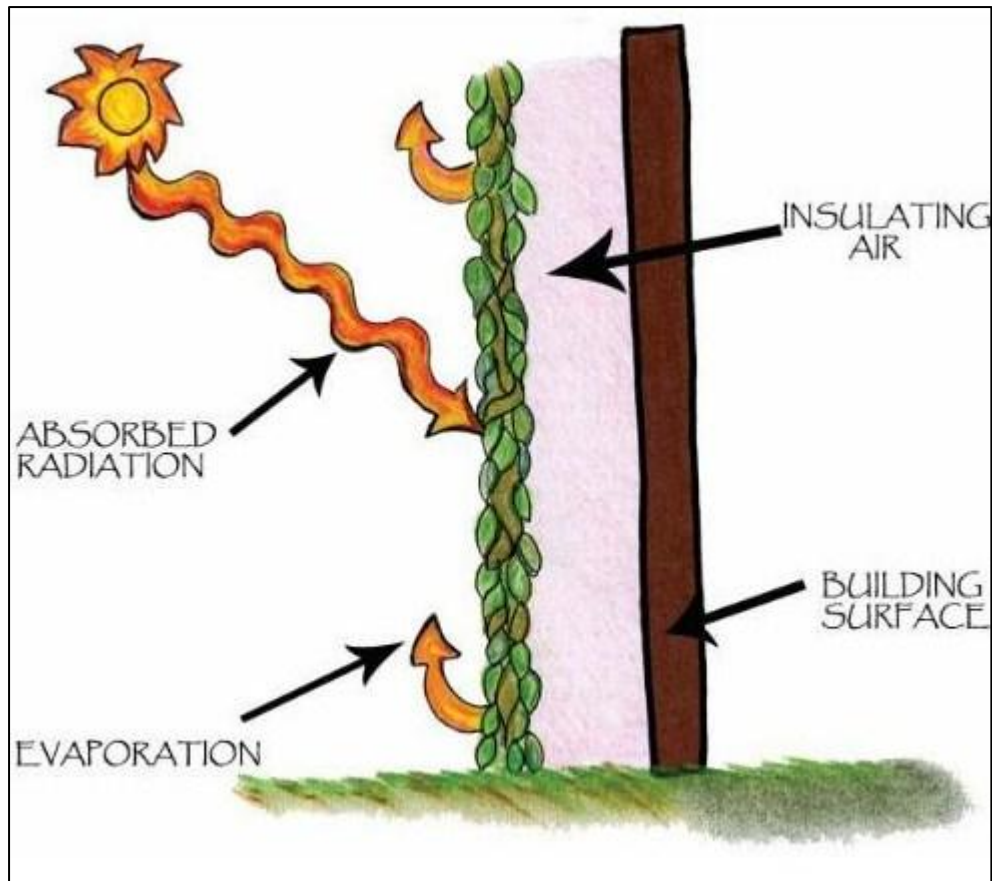
1.8.1 Οικολογικός Ρόλος

Η οικολογική συνιστώσα του ρόλου του αστικού πρασίνου συντελεί α)στη βελτίωση του μικροκλίματος με τη ρύθμιση της θερμοκρασίας και σχετικής υγρασίας στην πόλη-π.χ. μείωση των υψηλών θερμοκρασιών κατά τη θερινή περίοδο και μείωση της ταχύτητας του ψυχρού ανέμου κατά τη χειμερινή περίοδο, β)στη μείωση της αέριας ρύπανσης-π.χ. μείωση της περιεκτικότητας του αέρα σε στερεά σωματίδια κατά 65% από τις δέντροστοιχίες σε μια λεωφόρο, γ)στην αύξηση του νερού των υδροφόρων οριζόντων με τη διαχείριση της επιφανειακής απορροής και τη μείωση του κινδύνου των πλημμύρων, δ)στη ρύθμιση του φωτισμού της ηλιακής ακτινοβολίας(αντιθαμβωτική προστασία), ε)στη συγκράτηση του εδάφους, τη συντήρηση της πανίδας και οποιουδήποτε επιπέδου βιοποικιλότητας και στ)στη σύζευξη «πράσινου» με το δομημένο περιβάλλον, με την προϋπόθεση της χρησιμοποίησης κατάλληλων ειδών και ποικίλων φυτών (Τσακιλίδης, 1995).

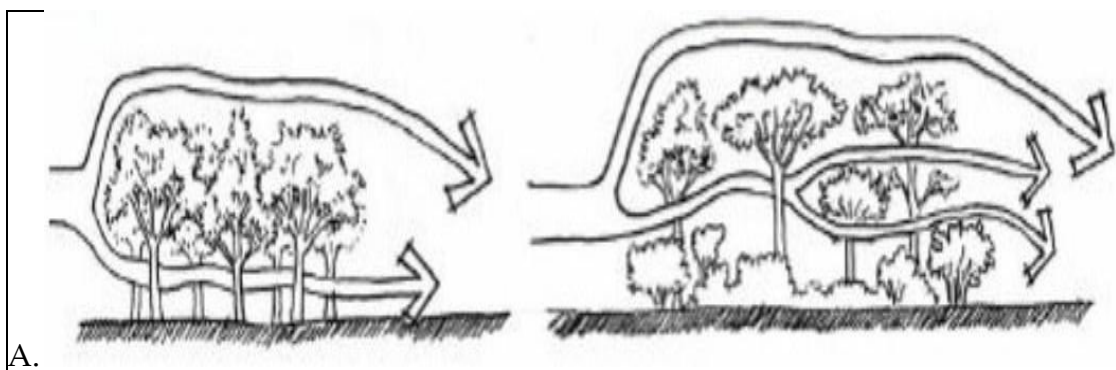
Από τα προηγούμενα αξίζει να αναφερθεί πιο συγκεκριμένα, η ευεργετική επίδραση του αστικού πρασίνου στη μείωση των υψηλών θερμοκρασιών κατά τη θερινή περίοδο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κατά την περίοδο των υψηλών θερμοκρασιών με ευνοϊκές συνθήκες εδαφικής υγρασίας, υπάρχει έντονη διαπνοή, κατά την οποία το νερό, για να μετατραπεί από την υγρή στην αέρια φάση, απορροφά σημαντική ενέργεια.

Πρόσφατη έρευνα έδειξε ότι ένα μεσαίου μεγέθους δέντρο εξατμίζει πολλά λίτρα νερού κατά την διάρκεια μιας καλοκαιρινής ημέρας. Ο δροσισμός είναι ισοδύναμος με την λειτουργία πέντε κλιματιστικών συσκευών. Η θερμοκρασία κάτω από πυκνή βλάστηση μπορεί να είναι μέχρι και 2ο C μικρότερη από ότι στο ανοικτό περιβάλλον. Επιπλέον θα πρέπει να αναφέρουμε ότι στις πόλεις εμφανίζεται το φαινόμενο της αστικής νησίδας θερμότητας. Τα υλικά που κυριαρχούν στις πόλεις δηλαδή το τσιμέντο και η άσφαλτος, απορροφούν την ηλιακή ακτινοβολία και εν συνεχεία την αποβάλλουν ως θερμότητα. Το πράσινο βοηθάει στην μείωση αυτού του φαινομένου, σκιάζοντας τις επιφάνειες που απορροφούν την ηλιακή ακτινοβολία και έμμεσα μέσω της δροσιάς που παράγεται με την εξατμισοδιαπνοή(εικόνα 10).

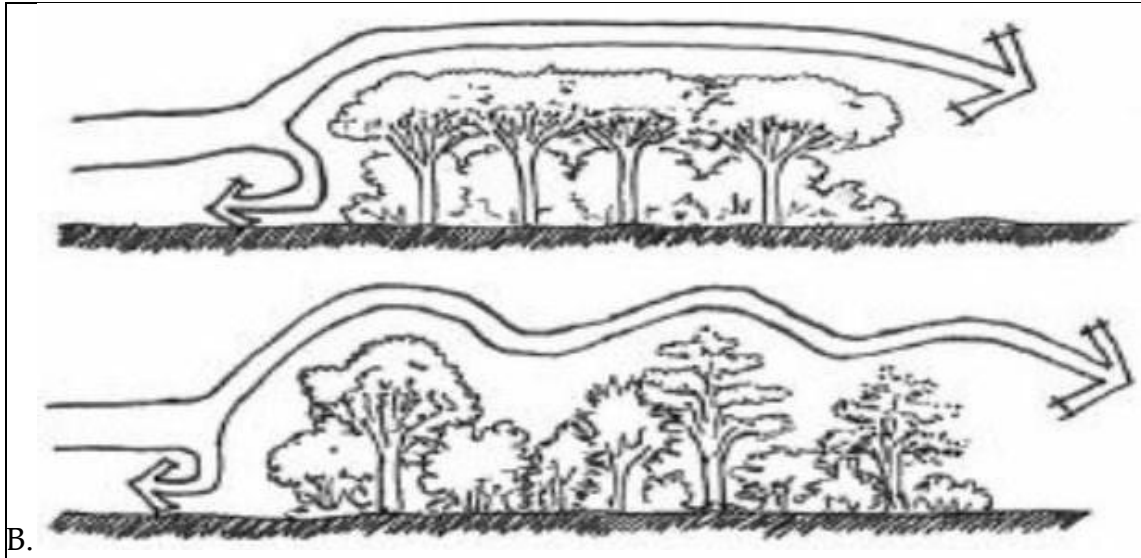
Εικόνα 12.

Δεδομένης της ανεπάρκειας του πρασίνου σε έκταση, η προσπάθεια πρέπει να στραφεί στη βελτίωση της βλάστησης και στη δημιουργία της μέγιστης φυλλικής επιφάνειας. Από την άποψη αυτή, η δενδρώδης βλάστηση εξυπηρετεί καλύτερα αυτή τη λειτουργία.

Εικόνα 13.

Τα φυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να εμποδίσουν, να φιλτράρουν και να οδηγήσουν την ροή του αέρα επηρεάζοντας έτσι τον αερισμό. Χρησιμοποιούνται αειθαλή ή φυλλοβόλα στις ενδεικνυόμενες θέσεις.(εικ.11 & 12)

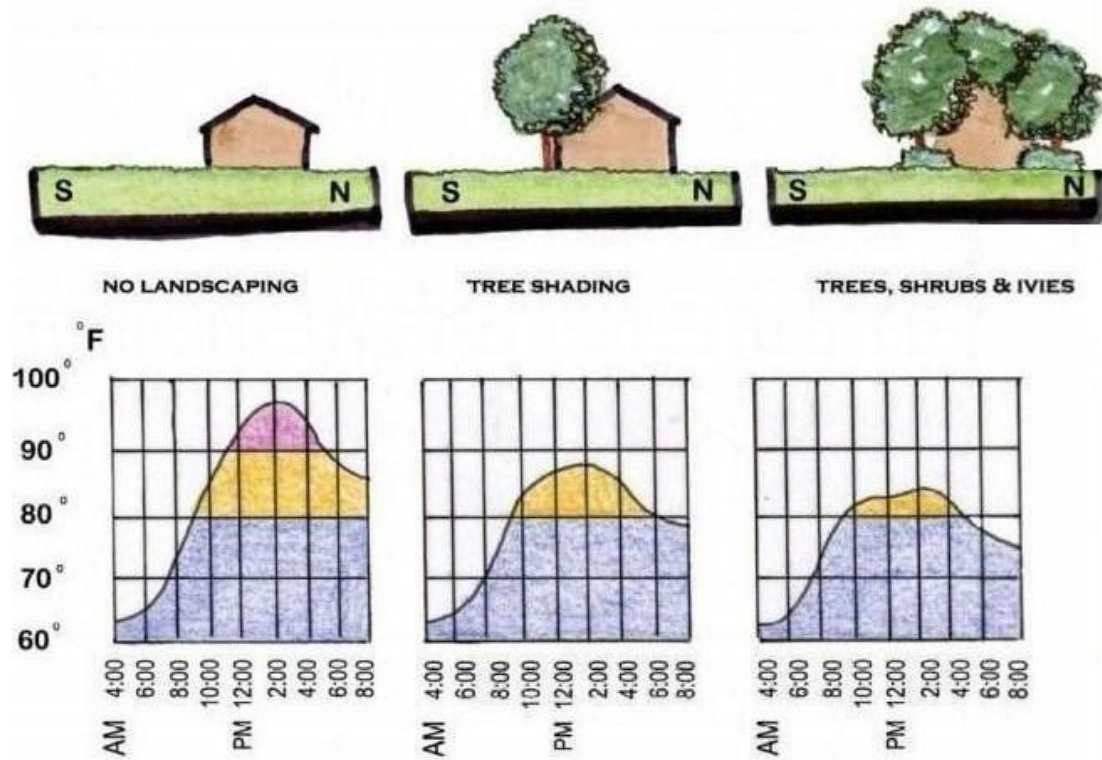

Β.

Εικόνα 14.

Επιπλέον, είναι πολύ σημαντική η αναφορά στη μείωση της αέριας ρύπανσης, καθώς η βλάστηση και ειδικά τα δέντρα βελτιώνουν την ποιότητα του περιβάλλοντος, πράγμα πολύ σημαντικό για την υγεία των πολιτών. Διότι, πέρα από την απορρόφηση του διοξειδίου του άνθρακα και την παραγωγή οξυγόνου, το αστικό πράσινο συντελεί, για παράδειγμα, στην απορρόφηση των επικίνδυνων αιωρούμενων σωματιδίων, που οφείλονται στη μόλυνση της ατμόσφαιρας από τους ρύπους των οχημάτων, της οικιακής θέρμανσης, της βιομηχανίας και άλλα. Η επικινδυνότητα των σωματιδίων για την ανθρώπινη υγεία οφείλεται στο γεγονός ότι αρκετά από αυτά εισχωρούν στο αναπνευστικό σύστημα και μπορούν να προκαλέσουν πνευμονοκονιάσεις, άσθμα, καρδιαγγειακές παθήσεις (Ζέρβας, 2011). Αναφορικά με τους αέριους ρύπους, αξίζει να αναφερθεί επίσης, ότι ένα στρέμμα βλάστησης μπορεί να συγκρατήσει έως και 220kg μονοξειδίου του άνθρακα(CO) το χρόνο (Ακύλας και Λιαράκου, 1999). Τα μεγάλα υγιή δέντρα με διάμετρο κόμης μεγαλύτερη από 77 εκατοστά, απορροφούν 70 φορές περισσότερο τους διάφορους ρύπους από ότι τα δέντρα με μικρή διάμετρο κόμης.

LANDSCAPING EFFECTS ON HOME TEMPERATURES

Εικόνα 15 > Οι επιδράσεις των φυτών του τοπίου στις θερμοκρασίες της οικίας.

1.8.2 Λειτουργικός Ρόλος

Στο πλαίσιο της λειτουργικής παραμέτρου του ρόλου του αστικού πρασίνου θα πρέπει να αναφερθούν : α) η αισθητική βελτίωση της πόλης –π.χ. οπτική ευχαρίστηση με τη μείωση των σκληρών υφών και όγκων διαφόρων κτιρίων και τη διαμόρφωση του ιδιαίτερου χαρακτήρα της πόλης, β) η προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και η κάλυψη αναγκών της πόλης σε υπαίθριες εκδηλώσεις και πολιτιστικά γεγονότα και γ) η μείωση της ηχορύπανσης και η ανάδειξη υποβαθμισμένων περιοχών.

Από τα παραπάνω, ενδιαφέρει ιδιαίτερα να γίνει πιο συγκεκριμένη αναφορά στην ωφέλιμη επίδραση του αστικού πρασίνου στην ανάπτυξη του περιβαλλοντικού ήθους, λαμβάνοντας υπόψιν ότι η βλάβηση μπορεί να καλλιεργήσει και να ικανοποιήσει όλες τις αισθήσεις, παρέχοντας ένα πλήθος ερεθισμάτων, οπτικών, απτικών, ηχητικών, οσμικών, γνωστικών και συναισθηματικών, που έχουν μεγάλη εκπαιδευτική αξία (Ταμουτσέλη, 1995). Έτσι, για παράδειγμα, η ανάπτυξη προγραμμαμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σχετικών με τη διαμόρφωση της αυλής του σχολείου ή/ και η ενασχόληση με βιωματικά περιβαλλοντικά παιχνίδια σε χώρους αστικού πρασίνου, μπορεί να αποτελέσουν πολύ σημαντικούς δείκτες της συνεισφοράς του αστικού πρασίνου στην παιδαγωγική και εκπαιδευτική διαδικασία (Ακύλας και Λιαράκου, 1999).

1.8.3 Κοινωνικός και Οικονομικός Ρόλος

Σχετικά με τον κοινωνικό και οικονομικό ρόλο του αστικού πρασίνου είναι σημαντικό να αναφερθούν : α) η αναψυχή των πολιτών και η δυνατότητα άσκησης και άθλησής τους, β) η αύξηση της επικοινωνίας των πολιτών, γ) η προστασία από θεομηνίες και κινδύνους, δ) μείωση οικογενειακών δαπανών, ε) η ανακατανομή των αξιών της γης και των κατοικιών, στ) η αύξηση των θέσεων εργασίας και ζ) η αύξηση του τουρισμού.

Σχετικά με την αναψυχή των πολιτών, είναι σημαντική η συμβολή των χώρων πρασίνου σε μια πόλη για δραστηριότητες όπως το περπάτημα και το τρέξιμο, η ξεκούραση και χαλάρωση, το διάβασμα και η παρατήρηση, τα οποία ευνοούν τη φυσική υγεία και μπορούν να συνεισφέρουν στην αποκατάσταση και της ψυχικής υγείας. Η δυνατότητα για ψυχαγωγία –ιδίως των παι-

διών- σε χώρους αστικού πρασίνου είναι συνήθως περιορισμένη, αν και παρατηρείται σχετική διαβάθμιση, που εξαρτάται κυρίως από την τοποθεσία, τον σχεδιασμό και τη συμπεριφορά των επισκεπτών του συγκεκριμένου χώρου.

Η επίδραση του αστικού πρασίνου στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας των πολιτών με την επέκταση των διασυνδέσεων και των επαφών της τοπικής κοινωνίας που έχει ως αποτέλεσμα, αποτελεί ίσως την πιο σημαντική συνιστώσα του ρόλου αστικού πρασίνου σε μία πόλη. Αυτό συμβαίνει διότι, μεταξύ άλλων : α) ενθαρρύνεται η κοινωνική επαφή, β) ενισχύεται το συναίσθημα της αλληλεγγύης και προωθείται η πνευματική καλλιέργεια με την ανάπτυξη των προσωπικών και κοινωνικών αξιών, γ) δημιουργείται συμπαγής κοινωνικός ιστός –με τη συμμετοχή και μοναχικών ατόμων- που επιτρέπει την προστασία της γειτονιάς και την ανάπτυξη αισθήματος ασφάλειας και κατ' επέκταση τη μείωση των περιστατικών παραβατικότητας, δ) αναπτύσσεται η αλληλοβοήθεια και η υποστήριξη μεταξύ των γειτόνων με αποτέλεσμα την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση έκτακτων συμβάντων και κινδύνων (π.χ. πυρκαγιά).

Το οικονομικό όφελος από την επίδραση του αστικού πρασίνου πέρα από τη δημιουργία θέσεων εργασίας –π.χ. για σχεδιασμό, κατασκευή και συντήρηση χώρων πρασίνου- και την ενθάρρυνση της σχετικής επιχειρηματικότητας, μπορεί να σχετίζεται και με τη μείωση των οικογενειακών δαπανών ενός σπιτιού, όπως για παράδειγμα το χειμώνα για θέρμανση, φύτευση δέντρων ως ανεμοφράκτες και αντίστοιχα το καλοκαίρι για κλιματισμό με τη χρήση δέντρων για σκίαση. Ακόμη, μείωση των δαπανών για την υγεία, λόγω της καλής ποιότητας ζωής. Δεν είναι επίσης αμελητέα η διαφοροποίηση των αξιών της γης και των τιμών των κατοικιών γύρω από ένα χώρο πρασίνου, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους ιδιοκτήτες αλλά και το κράτος. Γενικά, μια αξιόλογη περιοχή αστικού πρασίνου μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης νέων κατοίκων και σε ευρύτερη κλίμακα να επιδράσει ευνοϊκά στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής (π.χ. με διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων).

1.8.4 Εν κατακλείδι

Το αστικό πράσινο μπορεί να συντελέσει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των πόλεων, διαμέσου της οικολογικής, λειτουργικής, κοινωνικής και οικονομικής επίδρασής του. Απομένει να αναπτυχθούν οι κατάλληλοι τρόποι διαχείρισης και ανάπτυξης του από την πολιτεία και την τοπική αυτοδιοίκηση για την ευαισθητοποίηση των πολιτών και της εκπαιδευτικής κοινότητας προς την κατεύθυνση της ανάδειξής του ως πολύ σημαντικού παράγοντα για τη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων.

1.9 Ο Ρόλος του Περιαστικού Πρασίνου

Η ευρύτερη περιοχή του Μαραθώνα περιλαμβάνει πλούσιο φυσικό περιβάλλον(ενότητα 1.2). Οι οικισμοί του περιβάλλονται από περιαστικό πράσινο σπάνιου κάλλους, που δεν συναντάμε στην πυκνά δομημένη Αττική. Ο Μαραθώνας ανήκει στην Αττική αλλά ως προάστιο αυτής, αποστασιοποιείται του κέντρου.

Το Πευκόδασος Σχινιά, από τα ελάχιστα της Μεσογείου, το Εθνικό Πάρκο Σχινιά, το σημαντικότερο παράκτιο οικοσύστημα της Αττικής, με τον υδροβιότοπο, τη λοφώδη Περιοχή στη Χερσόνησο Κυνοσούρας, το λόφο Δρακονέρας., την ακτή και τη θαλάσσια ζώνη, προστατευόμενες περιοχές Natura, και η λίμνη του Μαραθώνα, κάνουν την περιοχή να ξεχωρίζει και της προσδίδουν αξιολογικά και πολύτιμα χαρακτηριστικά.

Ο ρόλος του περιαστικού πρασίνου είναι: α) η προσφορά ολιγόωρης ή ημερήσιας αναψυχής, β) σταθεροποίηση των εδαφών και η αντιπλημμυρική προστασία του αστικού ιστού, γ) οι ειδικές μορφές άθλησης (περίπατος, τζόκινγκ, ορειβασία, αναρρίχηση, κ.α.), δ) η επαφή με το φυσικό περιβάλλον και η περιβαλλοντική εκπαίδευση, ε) η συνεισφορά στη βελτίωση των κλιματικών συνθηκών, στ)απορρόπηση της ατμόσφαιρας.

Ασύμβατες λειτουργίες στα περιαστικά δάση θα πρέπει να θεωρηθούν: το κυνήγι, οι αγώνες αυτοκινήτων, το μοτοκρός κ.τ.τ. που προκαλούν θορύβους, ανατρέπουν την αναψυχική λειτουργία και παρενοχλούν την πανίδα, καθώς και κάθε εγκατάσταση που καταργεί την κοινοχρησία.

Το περιαστικό πράσινο ούτε οριοθετημένο είναι, ούτε αποτελεί ιδιαίτερη κατηγορία δασικής έκτασης, ούτε ισχύει άλλο ιδιαίτερο νομικό καθεστώς. Το “περιαστικό πράσινο” δεν υφίσταται ως νομική έννοια. Οι δασικές εκτάσεις που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως περιαστικό πράσινο της Αθήνας ή της Αττικής αντιμετωπίζονται, γενικά, όπως όλες οι δασικές εκτάσεις. Η μόνη αναφορά του Ν.998/79 για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις της Αττικής γίνεται στο άρθρο 4 παρ.2ζ ως ιδιαίτερη κατηγορία δασικών εκτάσεων, όπου απαγορεύονται ορισμένες επεμβάσεις και χρήσεις (κεφ.ΣΤ του Ν.998/79). Οι διατάξεις περί “προστατευτικών δασών” που προέβλεψε αρχικά ο Δασικός Κώδικας (Ν.Δ.86/1969) στα άρθρα 69, 70, 71 και 72, με σκοπό, κυρίως, τη σταθεροποίηση των εδαφών για την αντιπλημμυρική προστασία οικισμών.

Το περιαστικό πράσινο της Αθήνας γενικότερα, δεν είναι αποτέλεσμα πολεοδομικού ή χωροταξικού σχεδιασμού. Σήμερα, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ως περιαστικό πράσινο της Αθήνας τις επικλινείς δασικές εκτάσεις των γύρω βουνών του λεκανοπεδίου, οι οποίες έμειναν αδόμητες και βλέπουν προς την Αθήνα ή, διευρύνοντας το ζήτημα στη δομημένη Αττική, το σύνολο των ορεινών δασικών εκτάσεων της Αττικής. Το περιαστικό πράσινο της Αθήνας, και ευρύτερα της δομημένης Αττικής, δεν απαλλάχθηκε ποτέ από τα προβλήματα των πυρκαγιών, της αυθαίρετης δόμησης και της βοσκής, με αποτέλεσμα, παρά τη σημαντική έκταση που καταλαμβάνει, να μην έχει την ανάπτυξη, την ηλικία και τη δομή, που θα το καθιστούσε πραγματικά και αποτελεσματικά λειτουργικό και θα προσέφερε πολλαπλές υπηρεσίες στο σύστημα της πόλης.

Εικόνα 16 > Η ισορροπία της περιοχής, μετά τις πυρκαγιές του 2009 παραμένει εξαιρετικά εύθραυστη

Πολλά συγκροτημένα δάση στην περιοχή της Πάρνηθας και της Πεντέλης καταστράφηκαν από επανειλημμένες πυρκαγιές τις τελευταίες δεκαετίες με πρόσφατο παράδειγμα το 2009, στην περιοχή του Μαραθώνα και της Ν. Μάκρης Επίσης, πολλές αναδασωτικές προσπάθειες είχαν άδοξο τέλος για τον ίδιο λόγο.

Αυτό που μπορούμε να λέμε σήμερα περιαστικό πράσινο της Αθήνας (του λεκανοπεδίου) είναι οι πλαγιές των γύρω βουνών, που βλέπουν προς την Αθήνα ή το σύνολο των ορεινών περιοχών της Αττικής. Όμως, υπάρχουν περιορισμοί στην ανάπτυξη και τη λειτουργία του περιαστικού πρασίνου. Οι εδαφικές συνθήκες είναι απαγορευτικές για την εγκατάσταση και την ανάπτυξη πλούσιας βλάστησης στο μεγαλύτερο ποσοστό της επιφάνειας. Οι κλίσεις των εδαφών είναι επίσης απαγορευτικές, σε μεγάλο ποσοστό, για την ανάπτυξη των λειτουργιών της αναψυχής.

Ο Μαραθώνας ωστόσο διαφοροποιείται ως προς την πλούσια βλάστηση που έχει και ως προς την ικανότητα του περιαστικού πρασίνου που βρίσκεται στην περιοχή του, το οποίο είναι ικανό να φιλοξενήσει κάποιες δραστηριότη-

τες στα πλαίσια της παθητικής αναψυχής όμως. Η παθητική αναψυχή απαιτεί ελαφρά, διακριτικά έργα και στοιχειώδεις εξυπηρετήσεις, που δεν αλλοιώνουν ούτε προσωρινά το φυσικό περιβάλλον, δεν αναιρούν τις λειτουργίες του και διατηρούν την κοινοχρησία (περίπατος, τρέξιμο, απόλαυση θέας, ανάπαυση, υπαίθριο γεύμα κλπ). Όπως και ήδη συμβαίνει με την παρατήρηση των πουλιών και διαδρομές για περίπατο που συναντώνται στον ευρύτερο χώρο του Εθνικού πάρκου του Σχινιά.

Βέβαια παρατηρώντας τα δεδομένα, υπάρχει δραματική υποβάθμιση του δασικού πλούτου εξαιτίας καταπατήσεων, κερδοσκοπίας και πυρκαγιών. Υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και υποβάθμιση τοπίου εξαιτίας της αλόγιστης και εξεζητημένης δόμησης. Η αυθαίρετη δόμηση είναι ειδικό και σοβαρό πρόβλημα για το περιαστικό πράσινο. Όπως ισχύει και για τον αστικό ιστό της περιοχής, με συνέπειες στο αστικό πράσινο.

Επιπλέον ανασταλτικοί παράγοντες της ευημερίας του δήμου και ιθύνοντες για την υπάρχουσα κατάσταση είναι α) η μη αντιμετώπιση της αυθαίρετης δόμησης, β) η έλλειψη αποτελεσματικού θεσμικού πλαισίου προστασίας των καμένων εκτάσεων, γ) η έλλειψη ελέγχου κατά της καταπάτησης, ώστε να μην ξαναχτιστούν τα καμένα αυθαίρετα που βρίσκονταν στις δασικές περιοχές, ή άλλα καινούρια, μέσω της οικοπεδοποίησης, δ) η ελλιπής τήρηση του θεσμικού πλαισίου προστασίας του Πάρκου του Σχινιά, ε) η έλλειψη πολεοδομικού σχεδιασμού.

Γενικά, το νομικό πλαίσιο που διαμορφώθηκε για τα πάρκα και τα άλση (αστικό πράσινο) είναι ιδιαίτερα αυστηρό. Τα αντιμετωπίζει ως χώρους εν ανεπαρκεία, που έχουν σε κάθε περίπτωση κοινόχρηστο χαρακτήρα και ουσιαστικά επιτρέπονται μόνο υποδομές, έργα και διαμορφώσεις που εξυπηρετούν την ανάπτυξη ή προστασία της βλάστησης (π.χ. αρδευτικά ή πυροσβεστικά συστήματα) και τη λειτουργία της αναψυχής (κηποτεχνικές διαμορφώσεις, ρυθμίσεις της κυκλοφορίας, στοιχειώδεις εξυπηρετήσεις).

Το πρόβλημα εντοπίζεται στο ότι το καθεστώς αυτό δε φαίνεται να έχει κατανοηθεί και εμπεδωθεί, ακόμα και από αρμόδιους ή εμπλεκόμενους φορείς. Γι' αυτό υπάρχει μια τάση να κατασκευάζονται έργα και να χωροθετούνται

χρήσεις μη συμβατές με τον προορισμό του ανεπαρκούς αστικού πρασίνου, που το περιορίζουν σε έκταση και αναιρούν τη λειτουργία του.

Παρά τα ανωτέρω προβλήματα, οι περαστικές δασικές εκτάσεις ακόμα και ως υποβαθμισμένοι θαμνώνες, φρυγανότοποι ή και γυμνά βράχια, είναι ένας υπαίθριος φυσικός χώρος, που μπορεί να προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες αναψυχής και άλλες λειτουργίες στο αστικό σύστημα. Υπάρχουν δυνατότητες βελτιώσεων του αστικού και του περιαστικού πρασίνου στο μέγεθος και την ποιότητά τους, καθώς και δυνατότητες βελτιώσεων στη λειτουργία τους.

1.10 Φυτά για το Άστυ

Λόγος γίνεται για τα **ξυλώδη καλλωπιστικά φυτά**.

Η επιλογή των φυτών που ακολουθούν, έχει γίνει με βάση τα κριτήρια του επικρατούντος κλίματος στο άστυ των πόλεων της χώρας μας και τις περιορισμένες φροντίδες που αυτά απαιτούν. Κάτι που είναι και το μεγάλο τους πλεονέκτημα. Ωστόσο, πριν παρθεί η απόφαση χρήσης τους, θα πρέπει να λάβουμε υπόψιν την τοποθεσία στην οποία πρόκειται να φυτευτούν. Διότι για παράδειγμα, κάποια είναι κατάλληλα για ανοιχτούς χώρους πρασίνου αλλά όχι και για πεζοδρόμια. Ενδεχομένως να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και άλλα φυτά.

ΑΕΙΘΑΛΗ

ΔΕΝΤΡΑ:

- Βραχυχίτων ο Σφενδαμόφυλλος –*Brachychiton acerifolium*
- Νεραντζιά –*Citrus aurantium*
- Ευκάλυπτος –*Eucalyptus rostrata*
- Μανόλια –*Magnolia grandiflora*
- Ελιά –*Olea europaea*

ΘΑΜΝΟΙ:

- Βερβερίδα –*Berberis thunbergii*
- Καλλιστήμονας –*Callistemon citrinus*
- Κυδωνίαστρο το Ιτεόφυλλο –*Cotoneaster salicifolia*
- Λαντάνα –*Lantana camara*
- Δεντρολίβανο –*Rosmarinus officinalis*
- Μαόνια η οξύφυλλος –*Maonia aquifolium*
- Μυρτιά –*Myrtus communis*
- Δάφνη –*Laurus nobilis*
- Λιγούστρο –*Ligustrum japonicum*
- Πικροδάφνη –*Nerium oleander*
- Φιλίκι –*Phillyrea latifolia*
- Σχίνος –*Pistacia lentiscus*
- Αγγελική –*Pittosporum tobira*
- Πυράκανθος –*Pyracantha coccinea*
- Βιβούρνο το Κοινό –*Viburnum tinus*

- Βιβούρνο το Εύοσμο –*Viburnum odoratissimum*
- Βιβούρνο Λουσίντουμ –*Viburnum tinus* ‘Lusidum’
- Γιούκα –*Yucca elephantipes*

ΚΩΝΟΦΟΡΑ:

- Κυπαρίσσι –*Cupressus sempervirens*/
- Κυπαρίσσι το μακρόκαρπο –*Cupressus macrocarpa*
- Χαλέπιος Πεύκη –*Pinus halepensis*
- Κουκουναριά –*Pinus pinea*
- Τούγια ανατολική –*Thuja orientalis*
- Τούγια δυτική –*Thuja occidentalis*
- Κέδρος του Άτλαντα –*Cedrus atlantica*

ΝΑΝΑ ΚΩΝΟΦΟΡΑ:

- *Thuja occidentalis* ‘Rheingold’
- *Picea glauca* ‘Conica’
- *Chamaecyparis lawsoniana* ‘Elwoodii’
- *Juniperus chinensis* ‘Pfizeriana Glauca’

ΦΟΙΝΙΚΟΕΙΔΗ:

- Κανάριος –*Phoenix canariensis*
- Ουασιγκτόνια –*Washingtonia filifera*

ΑΝΑΡΡΙΧΩΜΕΝΑ:

- Κισσός ο κοινός –*Hedera helix*
- Πασσιφλόρα (Ρολογιά) –*Passiflora caerulea*
- Ρυγχόσπερμο –*Rhynchospermum*
- Αγιόκλημα –*Lonicera japonica*

ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ

ΔΕΝΤΡΑ:

- Σφενδάμι το νεγούνδιο –*Acer negundo*
- Ακακία Κωνσταντινουπόλεως –*Albizzia julibrissin*
- Αϊλανθος –*Ailanthus altissima*
- Μποχέμια –*Bauhinia variegata*
- Κατάλπη –*Catalpa bignonioides*
- Κελτίς (Μελικουκιά) –*Celtis australis*
- Κέρκις (Κουτσουπιά) –*Cercis siliquastrum*

- Γιακαράντα –*Jacaranda acutifolia*
- Κελρεουτέρια –*Koelreuteria paniculata*
- Λαγγεστρέμια –*Lagestoemia indica*
- Μελιά –*Melia azedarach*
- Μουριά η λευκή –*Morus alba*
- Πλάτανος Ανατολικός–*Platanus orientalis*
- Πλάτανος Δυτικός – *Platanus occidentalis*
- Λεύκη η αργυρόλευκη –*Populus alba*
- Καλλωπιστική Δαμασκηνιά –*Prunus cerasifera* ‘Pissardii’
- Ρουπάκι –*Quercus robur*
- Βελανιδιά –*Quercus aegilops*
- Σοφόρα –*Sophora japonica*

ΘΑΜΝΟΙ:

- Αμπέλια –*Abelia x grandiflora*
- Βουδλέια –*Buddleia davidii*
- Κολουτέα (Φούσκα) –*Colutea arborescens*
- Κυδωνίαστρο το οριζοντιοκλαδές –*Cotoneaster horizontalis*
- Φορσύθια –*Forsythia x intermedia*
- Ιβίσκος ο Συριακός–*Hibiscus syriacus*
- Ιβίσκος ο Μεταβλητός- *Hibiscus mutabilis*
- Κέρια –*Kerria japonica*
- Ροδιά –*Punica granatum*
- Ρύς Κότινους –*Rhus cotinus*
- Τριανταφυλλιά –*Rosa sp.*
- Σπάρο –*Spartium junceum*
- Σπιραία –*Spiraea multiflora*
- Συμφορικάρπος (Μαργαριτάρι) –*Symphoricarpus albus*
- Σύριγγα (Πασχαλιά) –*Syringa vulgaris*
- Αλμυρίκι –*Tamarix parviflora*

ΑΝΑΡΡΙΧΩΜΕΝΑ:

- Αμπέλοψη η 5φυλλη –*Ampelopsis quinquefolia*
- Αμπέλοψη η 3λοβη (Παρθενοκισσός) –*Ampelopsis veitchii*
- Μπιγνόνια η ριζοβόλος –*Bignonia (Campis) radicans*
- Κίτρινο γιασεμί(το γυμνανθές) –*Jasminum mesneyi*

1.10.1 Δένδρα κατάλληλα για πεζοδρόμιο

Εικόνα 17.

Το να διαλέξουμε κάποιο δένδρο για πεζοδρόμιο ειδικά όταν το πεζοδρόμιο είναι στενό, δεν είναι και η πιο εύκολη υπόθεση. Βέβαια η στενότητα δεν είναι το μόνο πρόβλημα. Ένα δένδρο πεζοδρομίου σημαίνει πως δίπλα του, πολλές φορές και κάτω από αυτό, κινούνται πεζοί. Έτσι το δένδρο θα πρέπει κανονικά να είναι φυλλοβόλο γιατί πρέπει το καλοκαίρι να έχει πυκνή σκιά για να προστατεύει τον κόσμο από τον καυτό ήλιο αλλά τον χειμώνα να πέφτουν τα φύλλα του ώστε να περνά ο ήλιος και να ζεσταίνει τον κόσμο που περπατά στο πεζοδρόμιο. Επίσης κάτω από ένα δένδρο αειθαλές τον χειμώνα δύσκολα λιώνει ο πάγος αφού δεν περνά ο ήλιος. Σημαντικό είναι επίσης να μην δημιουργεί μεγάλους καρπούς γιατί υπάρχει περίπτωση να πέσουν σε κάποιο κεφάλι (π.χ. νεραντζιά). Επίσης θα πρέπει να προσέξουμε να μην δημιουργεί μεγάλες επιφανειακές ρίζες γιατί εκτός του ότι μπορεί να σηκώσει το πεζοδρόμιο, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα και σε υπόγειους αγωγούς κτλ. Κάποια δένδρα τα οποία μπορούν να μπουν είναι η καλλωπιστική δαμασκηλιά (προύνος), λιγούστρο, σφενδάμι νεγούνδιο, ψευδακακία (ροβίνια), ελιά. Για φαρδιά μεγάλα πεζοδρόμια, όπου υπάρχει αρκετό χώμα γύρω του ή χλοοτάπητας, μπορούμε να βάλουμε γιακαράντα, βραχυχίτων, ακακία Κωνσταντινουπόλεως. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να βάλουμε ευκάλυπτο γιατί δημιουργεί ίσως τα περισσότερα προβλήματα με

τις ρίζες του. Επίσης την κουτσουπιά δεν θα πρέπει να την επιλέγουμε γιατί δημιουργεί μελιτώδη εκκρίματα, τα οποία όταν πέσουν σε αυτοκίνητο δεν βγαίνουν καθόλου εύκολα.

Καλό θα ήταν και στην Ελλάδα και ειδικά στις μεγάλες πόλεις να βάζουμε το 1/3 του πεζοδρομίου χλοοτάπητα σε συνδυασμό με τα δένδρα. Πέραν του ότι είναι καλαίσθητο, βοηθά στο περιβάλλον. Ένα άλλο θέμα είναι πως θα πρέπει να βάζουμε καλή στήριξη στα δένδρα ώστε να μην γέρνουν όταν μεγαλώσουν και να αποκτήσουν έναν σωστά ανεπτυγμένο κορμό.

Εικόνα 18 >Δεντροστοιχίες Γιακαράντας

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το «πράσινο» στις πόλεις αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους δείκτες που καθορίζουν την ποιότητα της αστικής ζωής. Ο τρόπος ανάπτυξης του αστικού χώρου οδήγησε βαθμιαία στην υποβάθμιση του ρόλου των δημόσιων χώρων και των χώρων πρασίνου. Πάγιο πρόβλημα των ελληνικών πόλεων αποτελεί η έλλειψη κοινόχρηστων χώρων πρασίνου καθώς και η αδυναμία συντήρησης των υφιστάμενων χώρων, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση και εγκατάλειψή τους.

1.10.2 Ειδική αναφορά στις δεντροστοιχίες

Με το πράσινο ικανής έκτασης και μεγάλης “φυλλικής επιφάνειας” (το άθροισμα της επιφανείας των φύλλων) μπορεί να μετριασθεί ή και να ανατραπεί το φαινόμενο της θερμοσυσσώρευσης στην πόλη και η δημιουργία θερμονησίδας, που ανεβάζει τη θερμοκρασία στην πόλη κατά 6- 10°C .

Το ζήτημα αυτό για την περιοχή της Αθήνας έχει ιδιαίτερη σημασία για τη θερινή περίοδο, για τις θερμές μέρες του καλοκαιριού, για τις μέρες του καύσωνα, που το κλίμα της πόλης γίνεται τροπικό ή ερημικό. Δεδομένης της ανεπάρκειας του πρασίνου σε έκταση, η προσπάθεια πρέπει να στραφεί στη βελτίωση της βλάστησης και στη δημιουργία της μέγιστης φυλλικής επιφάνειας. Από την άποψη αυτή, η δενδρώδης βλάστηση εξυπηρετεί καλύτερα αυτή τη λειτουργία.

Ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα που καλείται να επιλύσει ο δασοκόμος των πόλεων είναι η εκλογή του κατάλληλου είδους για τις δεδομένες συνθήκες. Τα δασοπονικά είδη που χρησιμοποιούνται στις πόλεις πρέπει αρχικά να είναι προσαρμοσμένα στο γενικότερο κλιματικό περιβάλλον, αλλά και να διαθέτουν επίσης χαρακτηριστικά που να τους επιτρέψουν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες οικολογικές συνθήκες της πόλης (ρυπασμένη ατμόσφαιρα, συμπαγές, κακώς αεριζόμενο έδαφος, ρυπασμένο έδαφος, περιορισμένος χώρος ανάπτυξης του υπέργειου και υπόγειου τμήματος κλπ.) ενώ τέλος πρέπει να εξυπηρετούν τον εκάστοτε σκοπό χρήσης (Tsitsoni and Zagas 2001).

Τα κριτήρια εκλογής των ειδών που χρησιμοποιούνται στις πόλεις είναι κυρίως οικολογικά. Συγκεκριμένα αφορούν την αντοχή σε υψηλές θερμοκρασίες (μέση θερμοκρασία της πόλης είναι ανώτερη κατά 1-3 °C από την αντίστοιχη στο ύπαιθρο), την αντοχή στην ξηρασία, σε αλατούχα εδάφη, στη ρύπανση του ατμοσφαιρικού αέρα, καθώς και στη φωτορύπανση. Σε γενικές γραμμές θα πρέπει να προτιμώνται αυτόχθονα είδη τοπικών προελεύσεων και να αποφεύγονται τα ξενικά. Όσον αφορά τον σωστό σχεδιασμό δενδροφύτευσης, κυρίως κατά μήκος δρόμων, ο σχεδιαστής πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις βασικές λειτουργίες των δένδρων (μείωση θορύβων, ηχητική μόνωση, θερμική μόνωση κλπ.), καθώς και τα βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν

κάθε είδος, όπως η μορφή, το μέγεθος, η υφή και το χρώμα. Επίσης για την άρδευση των δενδροστοιχιών θα πρέπει να διενεργούνται βαθιά ποτίσματα, με ποσότητες νερού τουλάχιστον 50 lit/ δένδρο / εφαρμογή (Σαμαρά και Τσιτσώνη 2003).

1.11 Μορφές Πρασίνου στο διευρυμένο Δήμο Μαραθώνα

Δημόσιοι-Δημοτικοί χώροι:

- ☞ Πάρκα
- ☞ Πλατείες
- ☞ Παιδικές χαρές –ενίοτε συνδυασμένες με πάρκα
- ☞ Δεντροστοιχίες
- ☞ Νησίδες
- ☞ Κόμβοι

Ιδιωτικοί χώροι :

- ☞ Υπαίθριοι χώροι ξενοδοχειακών μονάδων
- ☞ Κήποι- Εξωτερικοί χώροι ιδιωτικών κατοικιών

Περιαστικό πράσινο :

- ☞ Πευκόδασος Σχινιά
- ☞ Εθνικό πάρκο Σχινιά
- ☞ Λίμνη & φράγμα Μαραθώνα
- ☞ Προστατευόμενες περιοχές~natura
- ☞ Υδροβιότοπος Σχινιά
- ☞ Εθνικοί δρυμοί, Περιαστικά Δάση
- ☞ Πευκόδασος Σχινιά

Συνθέτουν την ποικιλόμορφη- πολυσύνθετη εικόνα του δήμου :

- ☞ Παραλίες(Νέα Μάκρη, Μαραθώνας, Σχινιάς)

1.12 Διάρθρωση Δήμου Μαραθώνα

Το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο καθορίζει τους κοινόχρηστους, κοινωφελείς χώρους.

Σύμφωνα με τη πολεοδομία και τη νομοθεσία ένας κοινός κενός χώρος είτε δομείται είτε φυτεύεται.

Η Διεύθυνση Περιβάλλοντος αναλαμβάνει τη διεκπεραίωση της απόφασης.

Για τους χώρους πρασίνου διεξάγονται διαγωνισμοί/προκηρύξεις σε εφημερίδες/internet, ανάμεσα σε αρχιτέκτονες-μηχανικούς και η καλύτερη προσφορά, σε σχέση με τον προϋπολογισμό πάντα, αναλαμβάνει την όποια κατασκευή του χώρου. Εάν ο προϋπολογισμός είναι μικρός, τότε ορίζεται κατευθείαν από το δήμο ποιός θα αναλάβει την υλοποίηση του σχεδίου. Απευθείας ανάθεση σε τοπικούς γεωπόνους γίνεται όταν είναι χαμηλός ο προϋπολογισμός.

Ο προϋπολογισμός ορίζεται από τα τιμολόγια των δημόσιων έργων ή από επιδοτήσεις και προγράμματα συνυφασμένα με τους κοινόχρηστους χώρους πρασίνου.

Αρδευτικό σύστημα, όπως και η ανάπλαση των κοινόχρηστων χώρων, πραγματώνεται μέσω της τεχνικής υπηρεσίας που ορίζεται.

Καθαρισμός των πάρκων/χώρων πρασίνου γίνεται από το εργατικό προσωπικό, κηπουρούς, οι οποίοι αναλαμβάνουν τη φύτευση, το κούρεμα, τη συντήρηση. Την εντολή τους τη δίνει ο προϊστάμενος Περιβάλλοντος και Πολιτικής Προστασίας.

Στο δήμο Μαραθώνα δεν εργάζεται κανένας γεωπόνος. Ούτε και αρχιτέκτονας τοπίου.

ΜΕΡΟΣ 2ο

Κυριότερα Ευλώδη
Καλλωπιστικά Φυτά
που χρησιμοποιούνται
στο δήμο Μαραθώνα.

2. Κυριότερα ΕΥΛΩΔΗ Καλλωπιστικά Φυτά που χρησιμοποιούνται στο δήμο Μαραθώνα.

Eucalyptus rostrata/Ευκάλυπτος

Περιγραφή: Αειθαλές δέντρο, ύψους έως 30m και διαμέτρου 15m. Τα φύλλα είναι κυανοπράσινα, χαρακτηριστικά στενά, λογχοειδή και μεγάλα, και τα άνθη λευκοκίτρινα με εποχή άνθισης από Απρίλιο μέχρι Ιούλιο.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: ο λιγότερο απαιτητικός σε εδαφικές προτιμήσεις. Ανθεκτικός σε ξηρασία και αλμύρα.

Χρήση κυρίως για: Δεντροστοιχίες υπεραστικών δρόμων και ανεμοφράχτες, όπως και για αναδασώσεις.

Pinus halepensis/Χαλέπειος Πεύκη

Περιγραφή: Κωνοφόρο δέντρο ύψους 15-20m και διαμέτρου 8-15m με κορμό στρεβλό και κόμη που από κωνική πλαταίνει ακανόνιστα. Τα φύλλα είναι βελόνες ανοιχτοπράσινες και οι καρποί ωοειδής 6-10cm.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή σε ξηρασία, ζέστη, παραθαλάσσιες περιοχές και φτωχά εδάφη. Ανέχεται τα ψαλιδίσματα ενώ δεν επιδέχεται κλαδέματα.

Χρήση κυρίως για: μεγάλους κήπους και πάρκα ως μοναχικό ή σε ομάδες, άγονες-ξηρές θέσεις, αναδάσωση.

Pinus Pinea/Κουκουναριά

Περιγραφή: Κωνοφόρο δέντρο ύψους 25m και διαμέτρου 10-15m με κόμη που παίρνει την τυπική ομπρελλοειδή ημισφαιρική μορφή. Τα φύλλα είναι βελόνες σκουροπράσινες και φέρει μεγάλους σφαιρικούς κώνους, γνωστοί ως κουκουναριά.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Χρήση κυρίως για: Δεντροστοιχίες μεγάλων περιαστικών λεωφόρων, σε ομάδες ή ακόμα και σαν μοναχικό.

Citrus aurantium/Νεραντζιά

Περιγραφή: Αειθαλές δέντρο ύψους 6-7m και διαμέτρου 5-6m, σφαιρική μορφή κόμης, φύλλα ωοειδή, σκουροπράσινα, στλιπνά, κατ'εναλλαγή και άνθη λευκά, πολύ αρωματικά. Εποχή άνθισης Απρίλιο-Μάιο. Οι καρποί είναι σφαι-

ρικοί, διακοσμητικοί, πορτοκαλί χρώματος, τα γνωστά νεράντζια.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Απαιτεί ελαφρά γόνιμα εδάφη και όχι πολύ χαμηλές θερμοκρασίες.

Χρήση κυρίως για: Δεντροστοιχίες μικρών δρόμων ή πλατειών αλλά και ως μοναχικό.

Cupressus macrocarpa/Κυπαρίσσι το μακρόκαρπο

Περιγραφή: Κωνοφόρο δέντρο ύψους 15-30m και διάμετρο 3-4m, με στενή πυραμοειδή μορφή που σταδιακά πλαταίνει. Φέρει λεπιοειδή φύλλα, έντονου πράσινου χρώματος, αρωματικά και καρπούς σφαιρικούς καστανότερους κώνους.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Πολύ σκληρό φυτό με αντοχή στο κρύο, στην ατμοσφαιρική υγρασία, στα υφάλμυρα εδάφη και στους δυνατούς ανέμους.

Χρήση κυρίως για: Δεντροστοιχίες ή ομάδες, σχηματισμό ανεμοφρακτών ή παραπετασμάτων, μόνο του ή σε συνδυασμό με άλλα είδη.

Thuja orientalis/Τούγια Ανατολική

Περιγραφή: Κωνοφόρο μικρό δέντρο ή θάμνος με συμπαγή βλάστηση κωνικής μορφής, ύψους 6-8m και διαμέτρου βάσης του 2-2,5m. Τα ωειδή, οξύληκτα, πράσινα φύλλα το χειμώνα παίρνουν χάλκινους χρωματισμούς. Τα άνθη είναι μικρά, ασήμαντα και οι καρποί σφαιρικοί.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Ευδοκίμει σε όλους τους τύπους εδαφών και αντέχει το κρύο, την ξηρασία, το ασβέστιο, τα συνεχή ψαλιδίσματα.

Χρήση κυρίως: ως μοναχικό μέσα σε χλοοτάπητα, για δημιουργία ελεύθερων φραχτών ή φυτικών πλαισίων, καθώς και για δημιουργία φυτικών σχημάτων.

Phoenix canariensis/Φοίνικας ο Κανάριος

Περιγραφή: Ανήκει στα φοινικοειδή, δέντρο με ψηλό, ισχυρό, κυλινδρικό κορμό ύψους 20m, με μεγάλα φύλλα μήκους και 4-5m, πτεροειδή, κυρτά, με μικρά άνθη, κιτρινωπά, σε κυρτές ταξιανθίες σπάδικες μήκους 1m, και με καρπούς ωειδής, μήκους 2,5cm, πορτοκαλορόδινους που μοιάζουν με χουρμάδες, μη βρώσιμοι.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Προτιμά θερμοκρασίες άνω των -6°C, αντοχή στην ξηρασία, τα αλατούχα νερά και εδάφη.

Χρήση κυρίως για: Μεμονωμένες θέσεις, δεντροστοιχίες, παραθαλάσσιες περιοχές και σκιερές θέσεις.

Populus alba/Λεύκη η αργυρόλευκη

Περιγραφή: Φυλλοβόλο δέντρο ύψους μέχρι και 25m, με διάμετρο 10-15m, φύλλα ωσειδή, οδοντωτά με 3-5 ανώμαλα οδοντωτούς λοβούς, σκουροπράσινα στην άνω επιφάνειά τους και χνουδωτά ασημίζοντα στην κάτω. Τα άνθη είναι σε ίουλους, διαφορετικά στα αρσενικά και στα θηλυκά δέντρο-δίοικο φυτό.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντέχει στο κρύο, στη ζέστη και στα περισσότερα είδη εδαφών, χωρίς να προσβάλλεται από παθογόνα.

Χρήση κυρίως για: την συγκρότηση δεντροστοιχιών υπεραστικών δρόμων αλλά και για καθιστικούς χώρους. Προσοχή στη θέση φύτευσης διότι έχει πλούσιο και επιφανειακό ριζικό σύστημα.

Morus alba/Μουριά λευκή

Περιγραφή: Φυλλοβόλο δέντρο ύψους 10-15m και ανάλογης διαμέτρου με ανώμαλα σφαιρική μορφή κόμης, φύλλα πλατιά, ωσειδή, ακέραια, 3-7λοβών, μεγάλα και γυαλιστερά, λεία στην άνω επιφάνειά τους και ανοιχτοπράσινα στην κάτω. Τα άνθη είναι μικρά, άσημα σε κρεμάμενους στάχεις και ανθίζουν το Μάιο. Οι καρποί είναι άσπροι έως ροζ, εδώδιμοι, τα γνωστά μούρα και προσελκύουν ιδιαίτερα τα πουλιά.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή σε ξηρασία, ρύπανση και παραθαλάσσιες θέσεις.

Χρήση κυρίως για: Συγκρότηση δεντροστοιχιών πόλεως. Προσοχή κατά την τοποθέτησή τους αφού οι καρποί λερώνουν πεζοδρόμια και αυτοκίνητα με την πτώση τους και προσελκύουν έντομα κατά την ωρίμανσή τους τον Ιούλιο-Αύγουστο. Ωστόσο το πρόβλημα περιορίζεται με αυστηρό ετήσιο κλάδεμα ή με την επιλογή του αρσενικού φυτού.

Platanus orientalis/Πλάτανος ο Ανατολικός

Περιγραφή: Φυλλοβόλο αιωνόβιο δέντρο ύψους έως 30m και ανάλογης διαμέτρου με μορφή κόμης σφαιρική. Τα φύλλα είναι μεγάλα, πλατιά, κατ'εναλλαγή, παλαμοειδή, με 5-7 αβαθείς λοβούς. Τα άνθη είναι πυκνές σφαιρικές κεφαλές και οι καρποί σφαιρικοί 2-3μαζί.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Μεγάλες αντοχές στο κρύο, στη ζέστη και στην ατμοσφαιρική πίεση. Ανέχεται ευρεία τύπων εδάφους, προσαρμόζεται σε παραθαλάσσιες θέσεις και επιδέχεται αυστηρά κλαδέματα.

Χρήση κυρίως: ως μοναχικό για σκίαση σε ευρύχωρους χώρους, πλατείες και πάρκα.

Platanus occidentalis/Πλάτανος ο Δυτικός

Περιγραφή: Φυλλοβόλο αιωνόβιο δέντρο ύψους έως 45m και διαμέτρου 25m με μορφή κόμης πυραμοειδής έως σφαιρική. Τα φύλλα με 3(σπάνια 5) αβαθείς τριγωνικούς λοβούς και οι καρποί σφαιρικοί, μοναχικοί και χαρακτηριστικά μεγαλύτεροι από αυτούς του Ανατολικού Πλατάνου.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και κύρια χρήση του, όμοια με του Ανατολικού.

Berberis thunbergii/Βερβερίδα

Περιγραφή: Αειθαλής - ημιαειθαλής θάμνος ύψους έως 1,5m με τουφωτή σφαιρική μορφή κόμης, φύλλα μικρά, ωοειδή, χαλκοπράσινου χρώματος που το φθινόπωρο γίνονται έντονα κόκκινα και άνθη μικρά, άφθονα, σε βοτρυώδης ταξιανθίες, κόκκινα εξωτερικά και κιτρινοκόκκινα εσωτερικά. Φέρει αγκάθια κατά μήκος των βλαστών.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: πολύ ανθεκτικό φυτό, για όλους τους τύπους εδαφών και αντοχή στο πολύ κρύο.

Κύρια χρήση: για σχηματισμό απαγορευτικών λόγω των αγκαθιών που έχει, φρακτών ελεύθερων ή ψαλιδιζόμενων και για χρωματικές αντιθέσεις σε μόνιμες ανθικές κηλίδες στους χλοοτάπητες.

Callistemon citrinus/Καλλιστήμονας

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 2-3m και ανάλογης διαμέτρου, με σχήμα κόμης ανοιχτού κυπέλλου. Με το κατάλληλο κλάδεμα μπορεί να μορφωθεί και ως μικρό δέντρο. Τα φύλλα είναι στενά λογχοειδή ανοιχτού πράσινου χρώματος που όταν σπάσουν δίνουν αναδύουν άρωμα λεμόνι. Τα άνθη είναι σε χαρακτηριστικούς κυλινδρικούς στάχεις μήκους 10-15cm με μακριούς κόκκινους στήμονες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή στην ξηρασία, στα υδροσταγονίδια της θάλασσας, σε εδάφη με κακή στράγγιση. Υποφέρει σε αλκαλικά και σε ασβεστούχα εδάφη.

Κύρια χρήση: για δημιουργία ανθικών κηλίδων σε χλοοτάπητες, ως μοναχικό ή σε ομάδες και με τη μορφή μικρού δέντρου για δημιουργία δεντροστοιχιών σε μικρά πεζοδρόμια.

Cestrum fasciculatum/Κέστρο το κόκκινο

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 2-3m και ανάλογης διαμέτρου. Τα φύλλα είναι απλά, ακέραια, ωοειδή έως και επιμήκη, μυτερά, με βελούδινη υφή. Τα άνθη κόκκινα, μικρά, σωληνόμορφα, σε μικρές επάκριες ταξιανθίες και οι καρποί κόκκινες ράγες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Ευαίσθητο στο κρύο(-2°C), ευδοκίμει σε απάνεμες ηλιόλουστες θέσεις με γόνιμα στραγγερά εδάφη. Ωστόσο ανέχεται τη σκιά και τα ασβεστούχα εδάφη.

Κύρια χρήση: για μικρές ή μεγάλες ομάδες, σε συνδυασμό με άλλα είδη θάμνων διαφορετικού χρώματος άνθισης.

Lantana camara/Λαντάνα

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 0, 5-1m και διαμέτρου 2m, έρπουσας ή ημιαναρριχώμενης μορφής κόμης. Τα φύλλα είναι αντίθετα, ωοειδή έως και καρδιόσχημα, οξύληκτα, οδοντωτά, τριχωτά, τραχιά, βαθυπράσινα και τα άνθη μικρά σωληνοειδή σε επάκριες σφαιρικές κεφαλές, κίτρινα έως κόκκινα-κεραμιδί και λιλά, παρουσιάζοντας και διχρωμίες μεταξύ των ανθέων, όπως για παράδειγμα κίτρινο με λιλά στην ίδια ταξιανθία. Οι βλαστοί είναι γωνιώδης, χνουδωτοί, ελαφρά αγκαθωτοί και οι καρποί μικροί σφαιρικοί μαύροι δρύπες, δηλητηριώδεις.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Ανθεκτικό φυτό σε όλους τους τύπους εδαφών και σε παραθαλάσσιες θέσεις. Ευαίσθητο στο κρύο(0°C).

Κύρια χρήση: σε ομάδες σε πρώτο επίπεδο, για εδαφοκάλυψη καθώς και για βραχόκηπους.

Ligustrum japonicum

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 3-4m και 1, 5-3m διάμετρο, που με το κατάλληλο κλάδεμα μορφώνεται ως μικρό δέντρο. Τα φύλλα είναι αντίθετα ωοειδή γυαλιστερά, τα άνθη μικρά λευκοκίτρινα σωληνοειδή σε επάκριες φοβοειδείς ταξιανθίες και οι καρποί μικρές ραγόμορφες δρύπες μαύρου χρώματος το φθινόπωρο.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: ευρείας προσαρμοστικότητας, και σε παραθαλάσσιες θέσεις, με αντοχή στην ατμοσφαιρική ρύπανση, για ηλιόλουστες θέσεις, αλλά όχι στη ζέστη και στην ξηρασία.

Κύρια χρήση: για φυτικούς φράχτες, δημιουργία λαβύρινθων σε παιδικές χαρές, γεωμετρικά σχήματα και μπορντούρες. και τέλος, για δεντροστοιχίες σε μικρά πεζοδρόμια.

Nerium oleander/Πικροδάφνη

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους έως 3-4m και διαμέτρου 2-3m. Φύλλα απλά, στενά, δερματώδη, σκουροπράσινα, άνθη μονά ή διπλά χωνοειδή, διαφόρων χρωμάτων ανάλογα με την ποικιλία, κίτρινα ροζ, κόκκινα και καρπούς χεδροπόμορφους θύλακες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Πολύ σκληρό φυτό ευρείας προσαρμοστικότητας, χρειάζεται αραίωμα κάθε 2-3χρόνια και αυστηρό κλάδεμα ανανέωσης σε ύψος 30-40cm από το έδαφος. Φύλλα και βλαστοί τοξικά, δεν βοσκείται από τα ζώα.

Κύρια χρήση: ως μοναχικό ή σε ομάδες, για νησίδες και παρυφές αυτοκινητοδρόμων. Σε δεντροστοιχίες μικρών δρόμων, εφ' όσον μορφώνεται και ως μικρό δέντρο.

Pistacia lentiscus/Σχίνος

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους έως 5m, αυτοφυής. Φύλλα σύνθετα, συνήθως αρτιόληκτα 4-10φυλλάκια, ωοειδή, δερματώδη, γυαλιστερά, πρασινοκίτρινα στην άνω επιφάνεια και τεφρά στην κάτω. Κόκκινα άνθη σε σταχυόμορφους βότρεις και καρποί σφαιρικές δρύπες κόκκινες και στη συνέχεια μαύρες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: ευρείας προσαρμοστικότητας και σε παραθαλάσσιες θέσεις.

Κύρια χρήση: παρυφές εθνικών δρόμων, σε βραχόκηπους και μπορντούρες.

Pittosporum tobira/Αγγελική

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους έως 4m και διαμέτρου 3m. Φύλλα γυαλιστερά, δερματώδη σε βαθύ πράσινο χρώμα, άνθη λευκοκίτρινα, αρωματικά σε επάκριες ταξιανθίες και καρποί κάψες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή σε ξηρασία, ημισκιά, παραθαλάσσιες

θέσεις, ατμοσφαιρική ρύπανση ενώ ανέχεται τα συχνά κλαδέματα.

Κύρια χρήση: για μπορντούρες, φράχτες προστασίας άλλων φυτών ευαίσθητων στα υδροσταγονίδια της θάλασσας, ως μοναχικό, αλλά και σαν μικρό δέντρο δεντροστοιχίας.

Rosmarinus officinalis/Δεντρολίβανο

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 1-1,5m και ανάλογης διαμέτρου. Έχει φύλλα χαρακτηριστικά πολύ αρωματικά, βελονοειδή, βαθυπράσινα, γυαλιστερά στην άνω πλευρά και χνουδωτά στην κάτω, άνθη μικρά, ανοιχτού μπλε χρώματος.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Ανθεκτικό φυτό, αντέχει στην ξηρασία, σε διάφορους τύπους εδαφών και σε παραθαλάσσιες θέσεις. Επιδέχεται κλαδέματα.

Κύρια χρήση: Σε ομάδες ή και μόνο του, για βραχόκηπους, για φυτικούς φράχτες, φυτικά σχήματα, μπορντούρες και σε χώρους εκκλησιών.

Viburnum odoratissimum/Βιβούρνο το εύοσμο

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 2,5-3,5m και διαμέτρου 2-3m. Φύλλα αντίθετα, ελλειπτικά, χαλκοπράσινα, γυαλιστερά στην άνω επιφάνεια και χνουδωτά στην κάτω, άνθη μικρά, ρόδινα όταν είναι κλειστά και λευκά όταν ανοίγουν, αρωματικά, συγκεντρωμένα πολλά μαζί σε επάκριες ταξιανθίες, φόβες και καρποί μικροί ωοειδείς δρύπες, κόκκινοι και αργότερα μαύροι.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: αντοχή στο κρύο, για ηλιόλουστες αλλά και ημισκιερές.

Κύρια χρήση: για συγκρότηση φυτικών φραχτών και μπορντούρας, καθώς και για κάτω από δέντρα.

Viburnum tinus/Βιβούρνο το κοινό

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος ύψους 2-3m και διαμέτρου 1-2m, με φύλλα απλά, αντίθετα, ωοειδή, οξύληκτα, γυαλιστερά και χνωώδη κατά μήκος των νεύρων, άνθη λευκορόδινα έως ρόδινα μικρά σε επάκριες σκιαδόμορφες ταξιανθίες και καρπούς ωοειδής, σφαιρικοί, γυαλιστεροί μπλέ δρύπες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: 'Σκληρό' φυτό με αντοχή στα ασβεστώδη εδάφη, στο κρύο.

Κύρια χρήση: σε ομάδες, για μπορντούρες και φυτικούς φράχτες.

Yucca elephantipes/Γιούκα

Περιγραφή: Αειθαλές φυτό το οποίο εμφανίζεται ως μικρό δέντρο ενώ ουσιαστικά είναι πόα. Οι βλαστοί-κορμοί φέρουν στην κορυφή τους ροζέτες φύλλων. Τα φύλλα είναι δερματώδη, γυαλιστερά, επιμήκη, λογχοειδή και φέρουν ένα αγκάθι στο άκρο τους. Τα άνθη είναι λευκά, σχήματος καμπάνας, αρωματικά, σε μεγάλη ανθοταξία φόβης, στην κορυφή ανθικού στελέχους, που βγαίνει από το κέντρο της ροζέτας των φύλλων, κατά το 7ο-8ο καλοκαίρι της ανάπτυξής του .

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Πολύ ανθεκτικό φυτό, προσαρμόζεται σε όλους τους τύπους εδαφών, σε ηλιαζόμενες και ημισκιερές τοποθεσίες, χαμηλές θερμοκρασίες και ατμοσφαιρική ρύπανση.

Κύρια χρήση: ως μοναχικό, σε βραχόκηπους ή ως γλαστρικό φυτό.

Euonymus japonicus / Ευώνυμο

Περιγραφή: Αειθαλής θάμνος, ύψους 1, 5-3,5m. και διαμέτρου κόμης 1,5-2,5m. Έχει φύλλα απλά, αντίθετα, ωοειδή, οδοντωτά, γυαλιστερά, άνθη πολύ μικρά και ασήμαντα, με καρπούς κάψες κόκκινες όταν ωριμάσουν.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή στο κρύο, στο ασβέστιο, στις παραθαλάσσιες περιοχές, στα αυστηρά κλαδέματα και συνεχή ψαλιδίσματα. Όμως πολύ ευαίσθητο στο ωίδιο και τα κοκκοειδή.

Κύρια χρήση: Κατάλληλο για σχηματισμό μπορντούρας, φυτικών σχημάτων και ελεύθερος φράχτης για προστασία ευαίσθητων στα υδροσταγονίδια της θάλασσας φυτών.

Abelia x grandiflora/Αμπέλια

Περιγραφή: Ημιαειθαλής θάμνος ύψους 1-1,5m και ανάλογης διαμέτρου, με μεγάλου μήκους βλαστούς, ημιξυλώδεις, χαρακτηριστικού κόκκινου χρώματος και φύλλα μικρά, αντίθετα, λογχοειδή, γυαλιστερά, οδοντωτά με κοκκινωπό χρώμα την άνοιξη, πράσινο σκούρο το καλοκαίρι και χαλκοπράσινο το φθινόπωρο. Τα άνθη είναι μικρά, λευκορόδινα, κωνοειδή, ελαφρώς αρωματικά σε μικρές ομάδες στις άκρες των βλαστών

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Κατάλληλο για όλους τύπους εδαφών και με προτίμηση στα θερμά κλίματα και τις υπήνεμες θέσεις.

Κύρια χρήση: σε πρώτο επίπεδο ομάδας φυτών, για χαμηλά ανθικά πλαίσια.

Cotoneaster horizontalis/Κυδωνίαστρο το οριζοντιοκλαδές

Περιγραφή: Φυλλοβόλος θάμνος ύψους 0,5-0,7m και πλάτους 1,5m, οριζόντιας, έρπουσας ανάπτυξης, φύλλα γυαλιστερά, μικρά, βαθυπράσινα, και κοκκινωπά το φθινόπωρο, άνθη μικρά, ρόδινα ή λευκά, μοναχικά ή ανά 2-3 και καρποί σφαιρικοί, στιλπνοί, κόκκινοι.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: αντοχή σε ξηρασία, ημισκιά και γενικά χωρίς απαιτήσεις φυτό.

Κύρια χρήση: για εδαφοκάλυψη, ως μοναχικό ή σε ομάδες, σε νησίδες λεωφόρων και για βραχόκηπους.

Spartium junceum/ Σπάροτο

Περιγραφή: Φυλλοβόλος θάμνος ύψους 2-3m και διαμέτρου 1,5-2m. Τα φύλλα είναι απλά, μικρά, λογχοειδή, που πέφτουν πολύ γρήγορα και το φυτό θεωρείται μάλλον άφυλλο. Τα άνθη είναι κίτρινα αρωματικά και οι καρποί χνουδωτοί λοβοί πεπλατυσμένοι 5-7cm.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Από τα πιο 'σκληρά' καλλωπιστικά φυτά, με αντοχή στη ξηρασία, σε παραθαλάσσιες θέσεις και σε άγονα εδάφη.

Κύρια χρήση: σπάνια χρησιμοποιείται σε πάρκα και κήπους. Κατάλληλο για βραχόκηπους και συγκρότηση πρανών λόγω του πλούσιου ριζικού του συστήματος. και για φύτευση σε εθνικούς, επαρχιακούς δρόμους.

Tamarix parviflora/Αλμυρίκι

Περιγραφή: Φυλλοβόλος ή ημιαειθαλής θάμνος ή μικρό δέντρο ύψους 4-6m και διαμέτρου 3-4m. Τα φύλλα είναι ερεικόμορφα πολύ μικρά ανοιχτού πράσινου χρώματος και τα άνθη πολύ μικρά ρόδινα σε ταξιανθίες βότρες.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Αντοχή σε αλατούχα εδάφη, υδροσταγονίδια της θάλασσας, ξηρασία, αλμυρό νερό ποτίσματος και στα συνεχή ψαλιδίσματα.. Προτιμά αμμώδη εδάφη και ηλιόλουστες θέσεις.

Κύρια χρήση: σε πρώτο επίπεδο προς τη θάλασσα, προστατευτικούς ανε-

μοφράκτες, μπορντούρες και δεντροστοιχίες κατά μήκος της θάλασσας όταν μορφωθεί ως μικρό δέντρο.

Rhynchospermum(Trachelospermum)jasminoides/Ρυγχόσπερμο

Περιγραφή: Αειθαλές αναρριχώμενο, φτάνει τα 7-8m ύψος. Τα φύλλα είναι αντίθετα ωσειδή δερματώδη γυαλιστερά βαθυπράσινα που το φθινόπωρο παίρνουν μια κοκκινωπή απόχρωση και τα άνθη λευκά μικρά αρωματικά που μοιάζουν πολύ με του γιασεμιού.

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά: Ανθεκτικό στο κρύο, για ημισκιερές θέσεις.

Κύρια χρήση: κάλυψη φρακτών, πλαisiών.

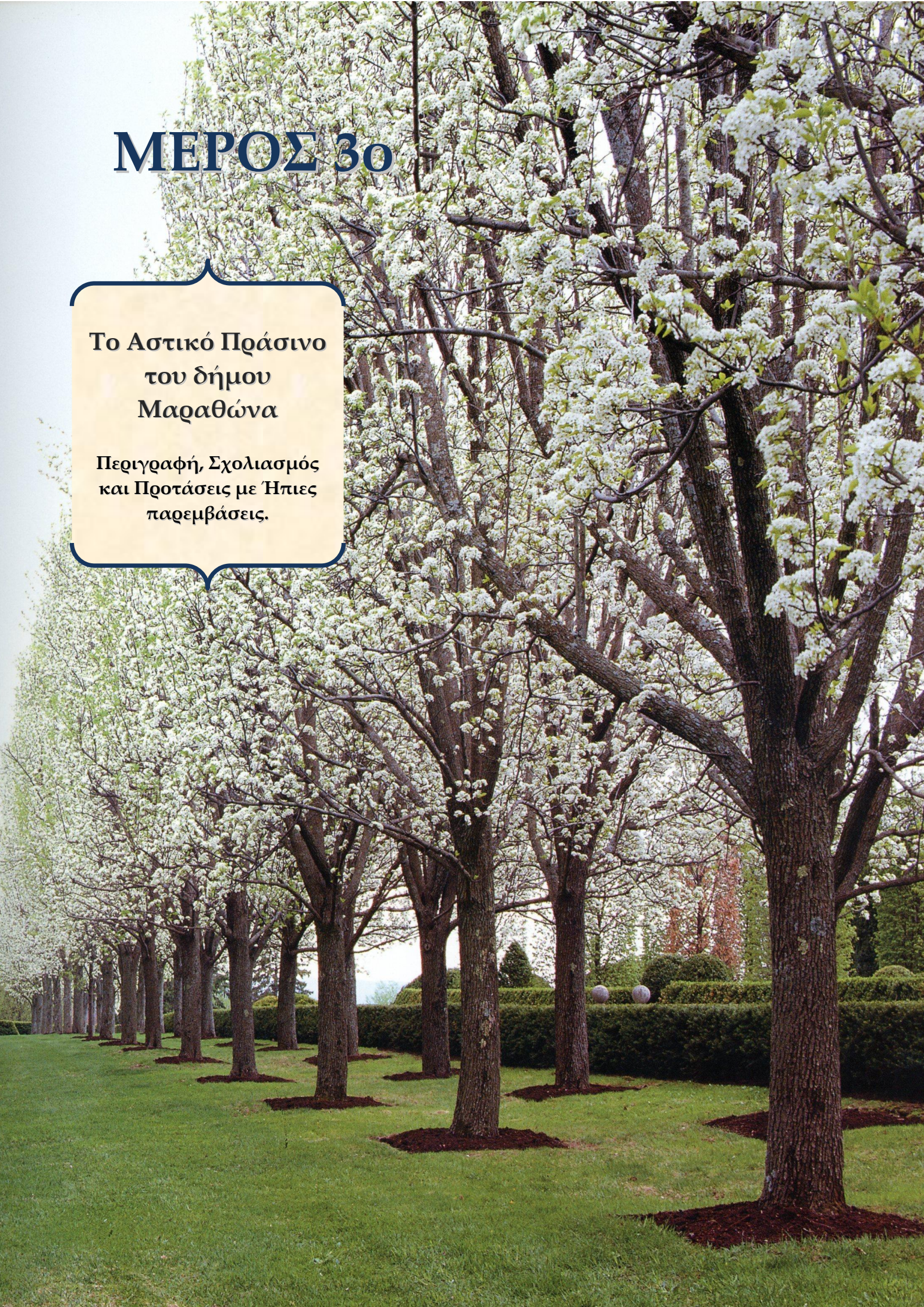

Εικόνα 19 >Ανθισμένο Αλμυρίκι -Tamarix parviflora- στην παραλία της Νέας Μάκρης.

ΜΕΡΟΣ 3ο

Το Αστικό Πράσινο του δήμου Μαραθώνα

Περιγραφή, Σχολιασμός
και Προτάσεις με Ήπιες
παρεμβάσεις.

3. Σημαντικότερες Εστίες Πρασίνου στην πόλη Περιγραφή, Σχολιασμός και Προτάσεις με Ήπιες Παρεμ- βάσεις

3.1 Το Λιμανάκι της Νέας Μάκ- ρης

Περιγραφή

Το γραφικό λιμανάκι στην ακτογραμμή της Νέας Μάκρης, κατά μήκος της Λεωφόρου Ποσειδώνος, αποτελεί και τον κεντρικό πόλο έλξης αυτής(φωτ.1&2). Κοιτώντας το λιμανάκι, στα αριστερά του υπάρχει α)πάρκο κατά μήκος της ακτογραμμής και στα δεξιά του, σε πιο στενά όρια, υπάρχει β)πεζόδρομος.

φωτ. 1

φωτ. 2

Α)Πάρκο

Το πάρκο ξεκινά με τους Κανάριους φοίνικες -*Phoenix canariensis* να πρωταγωνιστούν σε ένα ανοιχτό χώρο με χλοοτάπητα δίπλα στο λιμανάκι(φωτ.3). Ο χώρος συνορεύει με τον ένα εκ των δύο παιδότοπων και θάμνοι από Ευώνυμο - *Euonymus japonicus* οριοθετούν τους δυο χώρους(φωτ.4). Επίσης υπάρχει δέντρο Ευκάλυπτος - *Eucalyptus rostrata* με κάθισμα περιμετρικά της βάσης του, δομημένο με πέτρα, ταιριαστό στο χώρο(φωτ.5).

Τα γεωμετρικά σχήματα κυριαρχούν κατέχοντας το ρόλο των παρτεριών και καθισμάτων, όπως και την οριοθέτηση μεταξύ πεζόδρομου και χώρου πρασίνου(φωτ.6-7-8&9). Τα δέντρα του πάρκου περιλαμβάνουν τα είδη Γιούκα - *Yucca elephantipes*,

Κανάριος φοίνικας - *Phoenix canariensis*, Χαμαίρωψ ο χαμηλός(παλαμοειδής φοίνικας), Κουκουναριά - *Pinus Pinea*, Αλμυρίκι - *Tamarix parviflora*. Μέσα στα παρτέρια, στη βάση των δέντρων Κουκουναριάς παρατηρούμε επανάληψη στα είδη Γκάουρα -*Gaura lindheimeri siskiyou pink*, Πικροδάφνη - *Nerium oleander*, νάνα κωνοφόρα όπως *Thuja occidentalis 'Rheingold'* και *Chamaecyparis lawsontana 'Elwoodii'* (φωτ.8). Επιπλέον στους θάμνους του πάρκου κατατάσσονται τα είδη Βιβούρνο το κοινό - *Viburnum tinus*, Αγγελική - *Pittosporum tobira*, Λιγούστρο - *Ligustrum japonicum* και Λιγούστρο πανασέ - *L.ovalifolium 'Argenteum'*. Σε αυτόν τον "πράσινο διάδρομο", από τη μια πλευρά υπάρχει άμεση πρόσβαση στη θάλασσα και από την άλλη βρίσκονται καφέ και εστιατόρια, το ένα δίπλα στο άλλο. Εκεί παρεμβάλλεται χώρος πρασίνου με χλοοτάπητα, Κανάριο φοίνικα και Χαλέπιο Πεύκη (εκτός των ορίων)(φωτ.11).Επίσης υπάρχει και μια δεντροστοιχία Ευκαλύπτων σε νησίδα με χλοοτάπητα, στο χώρο ανάμεσα στα καταστήματα(φωτ.12). Μεταξύ των καταστημάτων και του πάρκου παρεμβάλ-

λεται η λεωφόρος Ποσειδώνος και χώρος παρκινγκ σε όλο το μήκος της πλευράς του πάρκου.

φωτ. 3

φωτ. 4

φωτ. 5

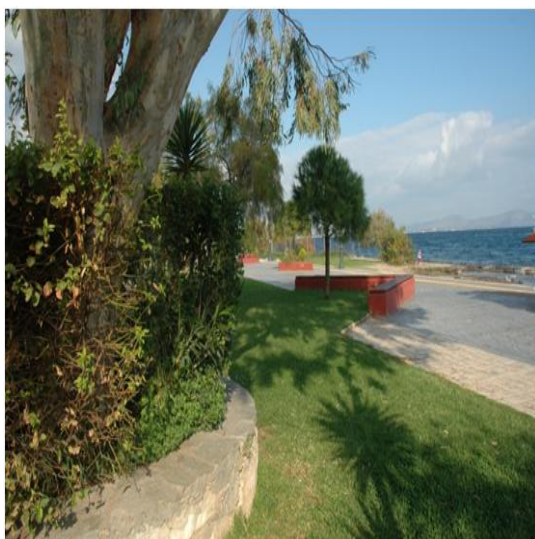
φωτ. 8

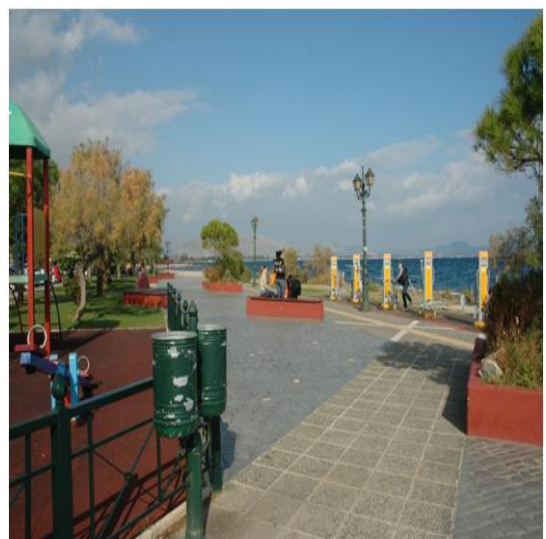
φωτ. 6

φωτ. 9

φωτ. 7

φωτ. 10

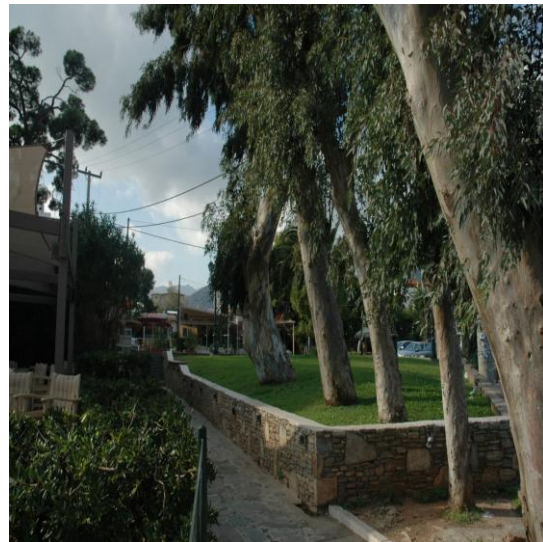
Σχολιασμός

Σπανίως βλέπει κανείς τον ανοιχτό χώρο πρασίνου χωρίς παιδιά να παίζουν ποδόσφαιρο, κατά προτίμηση, ή μεγάλη ευρεία ηλικιών ανθρώπους να απολαμβάνουν το τοπίο ξαπλωμένοι στο γρασίδι. Προφανώς η αλληλεπίδραση μεταξύ ανθρώπων και φύσης είναι επιτυχής στο σημείο αυτό με τους φοίνικες να χαρίζουν την απαραίτητη σκιά τους.

Και οι δύο παιδότοποι του πάρκου είναι προσεγμένοι ως προς την κατασκευή τους, τη συντήρηση των παιχνιδιών τους και τη μέριμνα πρόληψης τυχόν ατυχημάτων με ενίσχυση του δαπέδου με μαλακό υλικό και όχι το γνωστό χαλίκι. Τα όργανα γυμναστικής θα έλεγε κανείς πως είναι τοποθετημένα σε καλό σημείο αφού συνδυάζουν και τη θέα προς τη θάλασσα -με άμεση πρόσβαση βεβαίως(φωτ.10).

φωτ. 11

φωτ. 12

Σχετικά με το φυτικό υλικό, η επιλογή των ειδών αυτού θεωρείται κατάλληλη και αποδεκτή. Η επιλογή όμως των θέσεων αυτού θεωρείται μάλλον τυχαία χωρίς να εξυπηρετεί κάποια σκοπιμότητα, εκτός ίσως της αισθητικής, που και αυτή επιδέχεται βελτιώσεις. Τα δέντρα, τοποθετημένα ως επί το πλείστον μακριά των καθισμάτων, δεν σκιάζουν ως θα όφειλαν. Επιπ-

λέον παρατηρούνται ξηράνσεις σε κάποια φυτά που οδηγούν σε υποψίες αμφιβόλου σχεδιασμού και πρακτικής του αρδευτικού συστήματος. Το συμπέρασμα αυτό οδηγείται από την ολική ξήρανση κάποιων φυτών ενώ τα ακριβώς διπλανά τους είναι σε καλή αναπτυξιακή πορεία. Σε διαφορετική περίπτωση, όπως για παράδειγμα σε περίπτωση κάποιας ασθένειας του φυτού ή έλλειψη κάποιων απαραίτητων θρεπτικών συστατικών για τη ζωτικότητά του, θα είχαν επηρεάσει και τα γειτονικά τους φυτά. Βέβαια συμβαίνει και αυτό. Ασθένειες όπως αργυροφυλλία, ωίδιο, κιτρινισμοί και πτώση φύλλων από ελλείψεις θρεπτικών στοιχείων συναντώνται στα φυτά.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο αδυναμίας στην τοποθέτηση του φυτικού υλικού είναι η πολύ πυκνή φύτευση, ειδικά στα παρτέρια, συμπεριλαμβανομένου και εκείνων κάτω από τα δέντρα, περιμετρικά του καθίσματος στη βάση τους. Πρώτα δημιουργείται ανταγωνισμός μεταξύ των φυτών, καθώς δεν υπάρχει ίσος μοιραστής ιχνοστοιχείων και κάποια φυτά δεν παίρνουν τις ποσότητες που χρειάζονται από αυτά και από νερό. Ακόμη, η πυκνή φύτευση δημιουργεί ασθέ-

νειες, κυρίως από μύκητες που αναπτύσσονται μεταξύ τους λόγω έλλειψης κίνησης του αέρα ενδιάμεσα αυτών και επομένως αύξηση της υγρασίας. Αποτέλεσμα είναι η εικόνα ενός παρτεριού με φυτά υποανάπτυκτα, μπλεγμένα μεταξύ τους, κάποια άρρωστα, κάποια ολικά ξεραμένα. Τουλάχιστον εφαρμόζεται κλάδεμα ανανέωσης κάθε άνοιξη. Τα φυτά δείχνουν φροντισμένα, από μακριά έστω, αν και δεν δίδεται η δέουσα προσοχή ώστε να ληφθούν κάποια μέτρα αντιμετώπισης κατά των ασθενειών, ούτε η απομάκρυνση των αποξηραμένων φυτών.

Προτάσεις(με ήπιες παρεμβάσεις)

Πρώτου προβούμε σε αλλαγές σε ένα χώρο, το καλύτερο πρώτο βήμα βελτίωσης θα ήταν η ανανέωση, ενίσχυση και φροντίδα του ήδη υπάρχοντος φυτικού υλικού. Στο συγκεκριμένο πάρκο απαραίτητες κινήσεις θα ήταν η απομάκρυνση των ξερών φυτών, εξάλειψη ασθενειών από τα προσβεβλημένα φυτά -χειρωνακτικά και με κατάλληλους ψεκασμούς-, αραίωση στις ήδη φυτεμένες περιοχές με μετακίνηση όσων κρίνεται απαραίτητο σε νέες θέσεις, έλεγχος του αρδευτικού συστήματος να καλύπτει τις

ανάγκες όλων των φυτών, και τέλος κάποια επικείμενη λίπανση. Επίσης μια μελέτη σχετικά με τις θέσεις των φυτών θα ωφελούσε τους χρήστες του πάρκου. Δημιουργία σκιάς κατά μήκος του διαδρόμου του πάρκου αλλά και στα καθίσματα θα μπορούσε να επιτευχθεί. Ακόμη, άλλες διορθώσεις για καλύτερο αισθητικό αποτέλεσμα θα ήταν εφικτές, όπως για παράδειγμα, στο σημείο όπου τελειώνει η στρώση του τσιμέντου και ξε-

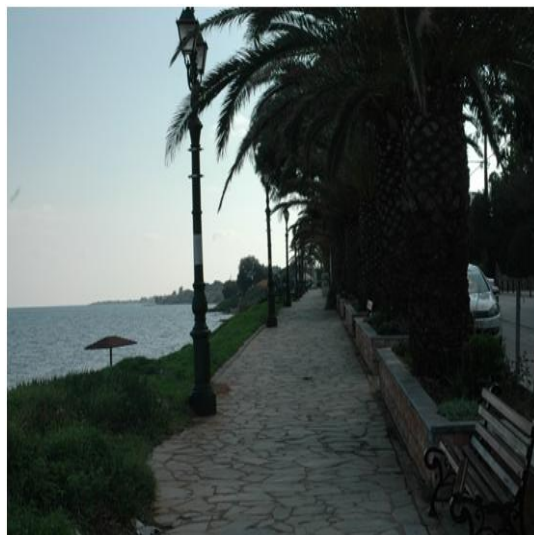
κινά η άμμος της θάλασσας, θα μπορούσε να τοποθετηθεί κάποια μπορντούρα αειθαλούς θάμνου για την ομαλή μετάβαση από το τεχνητό στοιχείο στο φυσικό. Προτείνεται η χρήση θάμνου με αντοχή στα σταγονίδια της θάλασσας σε πρώτο επίπεδο. Η Αγγελική η Μικρόφυλλη -Pittosporum heterophyllum μπορεί να προσαρμοστεί ακριβώς στη θέση αυτή σε όλο το μήκος του πάρκου.

Β)Πεζόδρομος

Στον πεζόδρομο κυρίαρχο ρόλο έχει η αξιόλογη δεντροστοιχία από Κανάριους φοίνικες, μέσα σε παρτέρια, συνδυασμένοι στη βάση τους και με άλλα φυτά. Αυτά είναι Λαντάνα - *Lantana camara*, Βιβούρνο Λουσίντουμ - *Viburnum tinus* 'Lusidum' και Γκάουρα - *Gaura lindheimeri siskiyou pink*(φωτ.13). Οι φοίνικες αυτοί σηματοδοτούν τα όρια μεταξύ της λεωφόρου Ποσειδώνος και του πεζόδρομου

φωτ. 13

φωτ. 14

Σε όλο το μήκος του υπάρχουν παγκάκια(φωτ.14). Στο τέλος ο χώρος ανοίγει με χαρακτηριστικό το φυτικό φράχτη του αειθαλή θάμνου Σχίνο - *Pistacia lentiscus*, συνδυασμένο με χλοοτάπητα και θέα στη θάλασσα(φωτ.15&16).

φωτ. 15

φωτ. 16

Σχολιασμός

Πολυσύχναστος πεζόδρομος, προσφέρει θέα στην παραλία - όπου ενδείκνυται και για κολύμπι - με την τοποθέτηση των καθισμάτων μπορεί κανείς να την απολαύσει για περισσότερο. Ο θάμνος Σχίνος που υπάρχει κατά μήκος παρέχει ομαλή μετάβαση προς το φυσικό τοπίο και καλύπτει την υψομετρική διάφορα που υπάρχει μεταξύ πεζόδρομου και παραλίας ως φυτικός φράχτης. Ωστόσο, φαίνεται σε σημεία πως αναπτύσσεται ανεξέλεγκτα, αφού εξαπλώνεται και στο πεζοδρομημένο τμήμα εμποδίζοντας την ελεύθερη κίνηση των πεζών. Η τοποθέτηση των φοινίκων σε δεντροστοιχία παρέχει την απαραίτητη σκίαση και δένει με το τοπίο της θάλασσας.

Τα παρτέρια όμως όπου φιλοξενούν και αλλά επιπλέον φυτά πέραν του Κανάριου φοίνικα στερούνται βασικής συντήρησης. Άλλα ξεραίνονται και άλλα αναπτύσσονται χωρίς περιορισμό δημιουργώντας πρόβλημα στη χρήση των καθισμάτων (Λαντάνα και Βιβούρνο Λουσίτουμ).

Τέλος, σε σημεία το νερό του ποτίσματος βρίσκει την πεζοδρόμηση αντί των φυτών και πλημμυρίζει τοπικά, δυσκολεύοντας τη διάβαση.

Παρόλα αυτά, η δημιουργία του πεζόδρομου θεωρείται επιτυχής δόμηση, αναδεικνύει την ακτογραμμή της πόλης και τη μεταβάλλει σε τουριστικό σημείο -ειδικά κατά τους θερινούς μήνες.

Προτάσεις

Καλύτερη συντήρηση και προσοχή στο φυτικό υλικό, όπως και έλεγχος του αρδευτικού συστήματος κρίνονται αναγκαία.

3.2 Πάρκο & Παιδική χαρά-αρχή Ανατολής, Ν. Μάκρη

Περιγραφή

Απέναντι από την εκκλησία του προφήτη Ηλία και ένα γήπεδο μπάσκετ, βρίσκεται μια πλατεία συνδυασμένη με μικρή παιδική χαρά και χώρους πρασίνου. Σχεδόν τριγωνική καθώς είναι περιβάλλεται από τις οδούς Ελευθερίας, Ανατολής, Ευζώνων και η μια γωνία της συναντά τη λεωφόρο Διονύσου. Ανήκει στην περιοχή Ανατολή της Νέας Μάκρης. Σημαντικό στοιχείο για την τοποθεσία του χώρου είναι η κλίση εδάφους που έχει.

Στο κέντρο υπάρχει ο μεγάλος ενιαίος κενός χώρος της πλατείας και γύρω του έχουν δημιουργηθεί χώροι πρασίνου με διαδρόμους για την κίνηση των χρηστών. Η μικρή παιδική χαρά βρίσκεται στο ένα άκρο αυτού του τετράπλευρου-άνισου-χώρου(φωτ.26).

Ξεκινώντας από την 'στρογγυλοποιημένη' γωνία που συνορεύει με τη λεωφόρο Διονύσου, συναντούμε διάδρομο-μονοπάτι που μας οδηγεί στο εσωτερικό(φωτ.17), στους μικρούς χώρους πρασίνου και με οχτώ σκαλάκια μας ανεβάζει στο κεντρικό επίπεδο της πλατείας. Το μονοπάτι οριοθετείται από τον αει-

θαλή θάμνο του είδους Λιγούστρο - *Ligustrum japonicum* που πλαισιώνει τους φυτεμένους χώρους. Σε αυτούς έχουν φυτευτεί δέντρα Νεραντζιάς - *Citrus aurantium* και Πλάτανος Δυτικός - *Platanus occidentalis*(φωτ.18).

Πριν την αλλαγή επιπέδου έχει τοποθετηθεί μια βρύση(φωτ.19). Στο κεντρικό σημείο της πλατείας, στην περίμετρο αυτού, υπάρχει μνήμα για τον .Μαγγίνα Κωνσταντίνο και σε μια δεύτερη μαρμάρινη στήλη καταγράφονται τα ονόματα των πρώτων κατοίκων της Ανατολής. Υπάρχει μια ακόμα μαρμάρινη στήλη με έναν αετό στην κορυφή της, -η οποία αποδίδει αιώνια τιμή στους πεσόντες για την πατρίδα: Κλεφτάκης Κ., Κλεφτάκης Ν., Μαγγίνας Ε.(φωτ.23) - παγκάκια, ενώ στο μεγαλύτερο μέρος της περιμέτρου υπάρχουν τρεις κερκίδες που παραπέμπουν σε μικρής κλίμακας αμφιθέατρο(φωτ.24). Οι τριγύρω χώροι πρασίνου οριοθετούνται με Λιγούστρο, ενώ για το χώρο πίσω των μαρμάρινων στηλών έχει χρησιμοποιηθεί Ευώνυμο το χρυσόφυλλο-*Euonymus japonicus* "Aureo-marginatus". Τους φυτεμένους χώρους συμπληρώνουν τα δέντρα Κουκουναριά- *Pinus pinea*, Χαλέπιος Πεύκη- *Pinus halepensis*

που κυριαρχεί στη πλατεία αλλά και στο πεζοδρόμιο όπου έχουν διατηρηθεί δέντρα της, και Λεύκη η αργυρόλευκη- *Populus alba*. Στα θαμνώδη φυτά συναντούμε Βιβούρνο το εύοσμο- *Viburnum odoratissimum*, Πικροδάφνες - *Nerium oleander* και Τριανταφυλλιές-*Rosa sp.*

Σχολιασμός

Λόγω της κλίσης του εδάφους, η εγκατάσταση της παιδικής χαράς έχει γίνει σε κεκλιμένο επίπεδο. Τα προβλήματα είναι εμφανή στις τεχνικές στερέωσης των παιχνιδιών(φωτ.27). Όπως στους στύλους που στηρίζουν τις κούνιες, στο τσιμέντο που υπάρχει για τη σταθεροποίησή τους στο έδαφος, το χώμα έχει υποχωρήσει και το τσιμέντο προεξέχει του εδάφους, αποτελώντας κίνδυνο για τα παιδιά ως αιχμηρή άκρη(φωτ.28). Σε ένα δεύτερο σημείο, που εντοπίζεται στο 'γύρω-γύρω-όλοι'(σβούρα), το χώμα έχει υποχωρήσει και πάλι, δημιουργώντας ένα αυτοσχέδιο σκαλοπάτι, άτακτο και επικίνδυνο για την κίνηση των παιδιών στο χώρο του παιχνιδιού αυτού(φωτ.29). Στο κέντρο του κενού σημείου, όπου βρίσκεται και η είσοδος για την παιδική χαρά, υπάρχει εναπομείναντας κορμός δέντρου που κόπηκε. Το

ύψος αυτού από την επιφάνεια του εδάφους είναι τόσο ώστε εάν κάποιο παιδί δεν είναι ιδιαίτερα προσεκτικό για να τον αποφύγει, θα τραυματιστεί μάλλον άσχημα(φωτ.31). Σε κολώνα φωτισμού λείπει μέρος της κατασκευής της και έχει πρόχειρα τοποθετηθεί ένα κομμάτι πλαστικό(φωτ.30). Θεωρείται επικίνδυνη και αποτελεί ρίσκο η οποία άλλη διόρθωση πέραν της επίσημης.

Στον κεντρικό ανοιχτό χώρο της πλατείας, τα παγκάκια βρίσκονται περιμετρικά, δηλαδή στην άκρη του επιπέδου αυτού. Όμως πίσω από αυτά και μέχρι την επιφάνεια του εδάφους, που βρίσκεται χαμηλότερα, υπάρχει υψομετρική διάφορα, η οποία παρουσιάζεται ακάλυπτη, χωρίς μετρό προφύλαξης. Με ένα βήμα προς τα πίσω εύκολα κάποιος πέφτει στο κενό(φωτ.24&25).

Επίσης προβλήματα υπάρχουν και στους λαστιχένιους σωλήνες του αρδευτικού συστήματος, αφού αυτοί παρουσιάζονται άτακτα στους φυτεμένους χώρους(φωτ.20). Παράδειγμα αποτελεί ένα τμήμα αυτών, το οποίο εμφανίζεται δεμένο στον κορμό του δέντρου. Πράγμα που σημαίνει ότι για 1-1,5m ο λαστιχένιος σωλήνας αιωρείται(φωτ.22).

Από την εμφάνιση των φυτών, συμπεραίνουμε πως η συντήρησή τους περιορίζεται στο εποχικό κλάδεμα ανανέωσης κάθε άνοιξη. Διότι τα φυτά είναι προσβεβλημένα με ασθένειες, μπλεγμένα μεταξύ τους και κάποια έχουν υποστεί ολικές ξηράνσεις. Παρ' όλα αυτά, έχουν κλαδευτεί και κουρευτεί στο επιθυμητό μέγεθος και σχήμα, αγνοώντας πλήρως την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το καθένα. Ακόμη και τα ξερά φυτά. Παραδείγματα αποτελούν το Ευώνυμο πίσω του μνήματος που έχει προσβληθεί από Ωίδιο(φωτ.21), αγρωστώδες ζιζάνιο πολύ ανεπτυγμένο ενδιάμεσα του φυτικού φράχτη Λιγούστρου(φωτ.33)ξεραμένο Βιβούρνο ενδιάμεσα φυτικού φράχτη(φωτ.34) και στη μέση χώρου πρασίνου δεσπόζει μια μισοξεραμένη Νεραντζιά(φωτ.32).Ακόμη παρατηρούμε μια τουλάχιστον κακόγουστη στερέωση των δέντρων, μια προσπάθεια στήριξης αυτών καθώς αναπτύσσονται(φωτ.25).

φωτ. 17

φωτ. 18

φωτ. 19

φωτ. 20

φωτ. 23

φωτ. 21

φωτ. 24

φωτ. 22

φωτ. 25

φωτ. 26

φωτ. 29

φωτ. 27

φωτ. 30

φωτ. 28

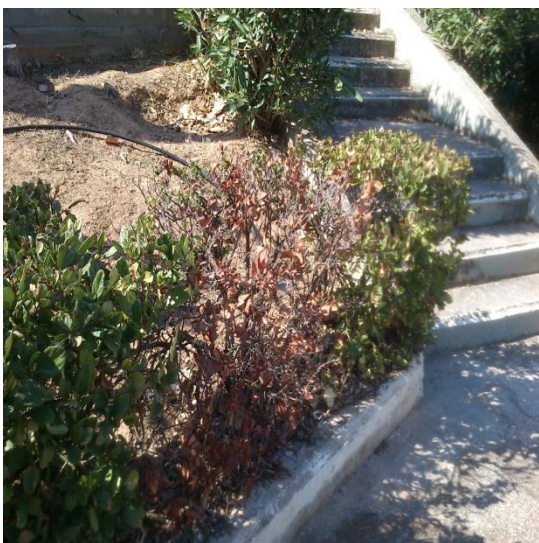
φωτ. 31

φωτ. 32

φωτ. 33

φωτ. 34

Προτάσεις

Διόρθωση της κλίσης στην παιδική χαρά, χωρίζοντας το χώρο σε δυο επίπεδα. Το ένα μέχρι και τη σβούρα και το άλλο να περιλαμβάνει την τσουλήθρα και τις κούνιες. Εάν θέλουμε να παραμείνει το δάπεδο με το χώμα(να αποφύγουμε το τσιμέντο)ώστε να είναι πιο μαλακό, μπορούμε να χωρίσουμε τα επίπεδα με κάποιο τοίχιο αντιστήριξης συνδυασμένο με ένα-δύο σκαλοπάτια.

Θα πρέπει εκτός του κουρέματος-κλαδέματος να υπάρξει μέριμνα και για την κατάσταση των φυτών, ώστε να είναι υγιή και να εκπληρώνουν το σκοπό για τον οποίο φυτεύτηκαν.

Σχετικά με το αρδευτικό σύστημα θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν και να τοποθετείται στο έδαφος-υπόγεια και όχι υπέργεια-προτού φυτευτούν τα φυτά. Αλλά εάν αυτό δεν είναι εφικτό εξ' αρχής, τουλάχιστον οι σωλήνες να βρίσκονται σε ένα κρυφό σημείο, όσο είναι δυνατόν, σωστά διατεταγμένοι, σε κουλούρες, να προφυλάσσονται τυχόν διαβάτες διαμέσου των πατεριών από το να μπερδεύουν τα πόδια τους σε αυτούς.

Τέλος, θα πρέπει να προφυλαχτούν οι χρήστες της πλατείας από την υψομετρική διάφορα πίσω από τα παγκάκια του κεντρικού χώρου. Κάποια περίφραξη είτε με κατασκευή είτε με κάποια συμπαγή φύτευση προτείνεται. Για παράδειγμα φυτικός φράχτης από Βιβούρνο το κοινό ή Λιγούστρο, που ήδη έχουν χρησιμοποιηθεί στον υπόλοιπο χώρο ως φυτικοί φράχτες και θα υπάρχει ομοιόμορφη εικόνα.

3.3 Πάρκο & Παιδική Χαρά-τέλος Ανατολής, Ν. Μάκρη

Περιγραφή

Επί των οδών Αρτέμιδος, Ανδρούτσου Οδυσσέα και Καραϊσκάκη Γεώργιου, στην περιοχή Ανατολή της Νέας Μάκρης, βρίσκεται ένα πάρκο συνδυασμένο με παιδική χαρά(φωτ.35&40).

Στο χώρο του πάρκου υπάρχουν τεχνικές κατασκευές όπως ξύλινη πέργκολα(φωτ.37), μικρό αμφιθέατρο(φωτ.39), πέτρινο κάθισμα περιμετρικά των Πεύκων(φωτ.43).

Πλατύ πεζούλι που χρησιμεύει και ως κάθισμα, οριοθετεί το πάρκο από την παιδική χαρά(φωτ.41&42).

Επιπλέον, στη μια γωνία του τετραπλεύρου αυτού συνδυασμένου πάρκου έχει δημιουργηθεί μικρός βραχόκηπος(φωτ.36).

Τα δέντρα που υπάρχουν είναι Χαλέπιος Πεύκη- *Pinus halepensis*, Λευκή η αργυρόλευκη *Populus alba*. Θαμνώδη είδη που συναντούμε είναι Κυδωνίαστρο το οριζοντιοκλαδές-*Cotoneaster horizontalis*, Αγγελική- *Pittosporum tobira*, Αμπέλια- *Abelia x grandiflora*, Κέστρο το κόκκινο-*Cestrum fasciculatum*, τριανταφυλλιά νάνα -*Rosa sp.* χρώματος άνθους κίτρινο, Δεντρολίβανο *Rosmarinus officinalis*, Γιούκα-

κεφαλή όμως-. *Yucca elephantipes*
Τα αρωματικά φυτά Ρίγανη, Λεβάντα *Lavandula* και αρμπαρόριζα-
Pelargonium

Capitatum(*Pelargonium graveolens*).
Τα φοινικοειδή Χαμαίρωψ ο χαμηλός-*Chamaerops humilis* και το Κύκας-*Cycas revoluta*. Το φυτό Γκάουρα -*Gaura lindheimeri* siskiyou pink, και τέλος τα αναρριχώμενα Βουκαμβίλια ροδοκόκκινη-
Bougainvillea sp(φωτ.38) και Ρυγχόσπερμο - *Rhynchospermum* (φωτ.37).

Σχολιασμός

Από τα καλύτερα χαρακτηριστικά του ή το καλύτερο χαρακτηριστικό του είναι η σκιά που παρέχει, λόγω των δέντρων του της Χαλέπιου Πεύκης που δεσπόζουν στο χώρο. Τα δέντρα αυτά εξασφαλίζουν σκιά και κατά το καταμεσήμερο του καλοκαιριού για το μεγαλύτερο μέρος του πάρκου.

Αναλογικά με το χώρο υπάρχει ικανοποιητικό ποσοστό πρασίνου-όχι ότι δεν θα μπορούσε να έχει και περισσότερο.

Ο επαρκής νυχτερινός φωτισμός του το καθιστούν κατάλληλο και για τα ζεστά βράδια του καλοκαιριού.

Η φύτευση της Λεβάντας στη βάση των πεύκων είναι μια ευχάριστη

τοποθέτηση, όπως και περιμετρικά του μικρού αμφιθεάτρου. Ευχάριστη τοποθέτηση αποτελεί και η Γκάουρα σε υπερυψωμένο παρτέρι οριοθέτησης του πάρκου από το δρόμο. Ωστόσο η τοποθέτηση της Λεβάντας ως μπορντούρα οριοθέτησης του πάρκου σε επίπεδο εδάφους δεν φαίνεται και τόσο επιτυχής αφού ο ξύλινος χαμηλός φράχτης έχει σπάσει σε σημεία, κάνοντας τη ευάλωτη στο ποδοπάτημα(φωτ.45&46). Επιπλέον μια μετέπειτα προσθήκη αγγελικής ενδιάμεσα μάλλον εμποδίζει την ανάπτυξη της παρά συμπληρώνει το κενό(φωτ.46). Το ίδιο ισχύει και για την προσθήκη αγγελικής στη βάση ενός εκ των πεύκων, ενδιάμεσα στην ανάπτυξη της Λεβάντας(φωτ.44). Όμως ο αειθαλής θάμνος Αγγελική έχει προστεθεί και στο βραχόκηπο ενδιάμεσα στην ανάπτυξη της αρμπαρόριζας με αποτέλεσμα τον ανταγωνισμό μεταξύ των φυτών: αδυναμία ανάπτυξης της νεαρής αγγελικής και μείωση της ζωτικότητας της αρμπαρόριζας(φωτ.47). Είναι προφανές πως την περίοδο που οι θάμνοι αγγελικής εγκαταστάθηκαν, τα ήδη υπάρχοντα φυτά δεν ήταν στη εποχή όπου αναπτύσσονται και εσφαλμένα θεωρήθηκε πως υπάρ-

χουν κενά τα οποία πρέπει να καλυφτούν. Οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως ο υπεύθυνος αυτής της απόφασης δεν θα έπρεπε να είναι σε αυτή τη θέση ευθύνης. Το μεγαλύτερο σφάλμα στο χώρο όμως αποτελεί η εγκατάσταση του βραχόκηπου. Βραχόκηποι σε χώρους όπου παίζουν παιδιά δεν ενδείκνυνται και μάλιστα στη μορφή στην οποία βρίσκεται, χωρίς να οριοθετείται με κάποια κατασκευή για προστασία, κάγκελα ή πεζούλι. Είναι πολύ εύκολο για τα παιδιά που παίζουν και τρέχουν να σκοντάψουν στις πέτρες του και να τραυματιστούν παρά πολύ σοβαρά. Και βέβαια η τοποθέτηση φοινικοειδών πάντως είδους είναι απαγορευτική για τέτοιους χώρους(φωτ.35&36).

Προτάσεις

Επιβάλλεται διόρθωση του βραχόκηπου με κάποια περίφραξη, ώστε να είναι ασφαλές για τα παιδιά η ύπαρξή του στο χώρο, ή η αφαίρεση του εντελώς, που είναι και προτιμώμενη.

Αραίωση στις τοποθετήσεις των φυτών ώστε το καθένα να συνυπάρχει αρμονικά με τα υπόλοιπα και να αναπτύσσεται κανονικά με τον χώρο που χρειάζεται. Κάποια

θα πρέπει να αφαιρεθούν, όπως οι θάμνοι της Αγγελικής.

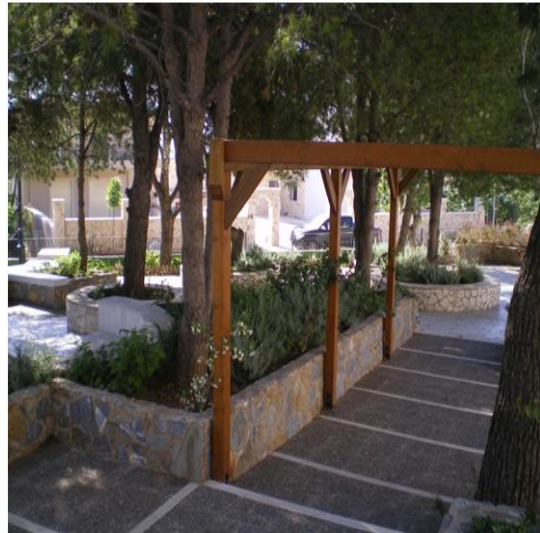
Αντικατάσταση του χαμηλού ξύλινου φράχτη με υλικό μεγαλύτερης αντοχής.

φωτ. 35

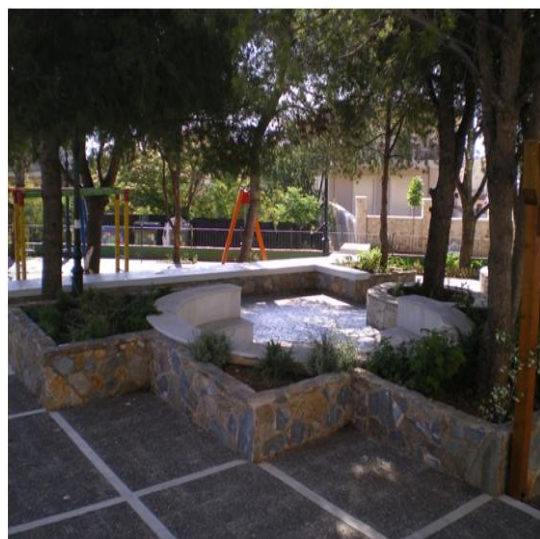
φωτ. 36

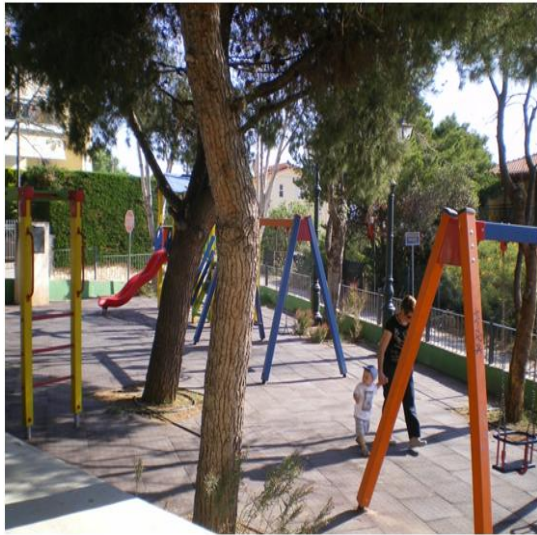
φωτ. 37

φωτ. 38

φωτ. 39

φωτ. 40

φωτ. 43

φωτ. 41

φωτ. 44

φωτ. 42

φωτ. 45

φωτ. 46

φωτ. 47

3.4 Γήπεδο μπάσκετ & Παιδότοπος, Μαραθώνα

Περιγραφή

Προτού η παιδική χαρά κάνει την εμφάνισή της, προηγείται ένα γήπεδο μπάσκετ. Ο χώρος αυτός, βρίσκεται ανάμεσα στο Κωπηλατοδρόμιο και τη Λεωφόρο Σχινιά στο Μαραθώνα(γενικός προσανατολισμός). Δύο από τις πλευρές του γηπέδου συνορεύουν με δρόμο, οδοί Δικαιοσύνης και ,κάθετη σε αυτή, Κρόνου. Η μια με σπίτια, οδός Πραξιτέλους-σε μια απόσταση βέβαια, και η άλλη πλευρά οδηγεί στον παιδότοπο.

Για την ακρίβεια, το γήπεδο πρόκειται για μια στρώση τσιμέντο με δυο μπασκέτες(φωτ.48). Στον περιβάλλοντα χώρο του, υπάρχει ένα παγκάκι, μια βρύση και δυο κατασκευές διακοσμημένες με πέτρα οι οποίες υποθέτουμε πως είναι μια προσπάθεια να αποτελούν κίосκι, τοποθετημένες τυχαία.

Στο βάθος διακρίνουμε ένα αρκετά μεγάλο παιδότοπο. Στο εσωτερικό του υπάρχουν όλα τα βασικά παιχνίδια και ακόμα περισσότερα. Γύρω από τα παιχνίδια, στο έδαφος, υπάρχει χαλίκι για μαλακότερο πάτημα και προστασία από σοβαρά ατυχήματα. Στη μια πλευρά του

έχουν διατηρηθεί Ευκάλυπτοι- *Eucalyptus rostrata* που χαρίζουν σκιά το καλοκαίρι(φωτ.52). Το φυτικό υλικό στο υπόλοιπο του παιδότοπου είναι επιπλέον Ευκάλυπτοι, Λεύκη αργυρόλευκη *Populus alba*, Τίλιο-*Tillia platyphyllos* και Ρουπάκι –*Quercus robur*.

Ακόμη υπάρχει κίосκι-τραπεζοκάθισμα, μια βρύση και παγκάκια.

Σχολιασμός και Προτάσεις

Τα παιχνίδια είναι τοποθετημένα τυχαία σε όλο το χώρο(φωτ.50&53), με τις απαραίτητες αποστάσεις μεταξύ τους.

Η προσθήκη του τραπεζοκαθίσματος(φωτ.52-βάθος-δεξιά) κοντά σε σημείο όπου βρίσκεται η βρύση αποτελεί θετικό στοιχείο. Θα μπορούσε μάλιστα να υπάρχει και ένα δεύτερο, χώρος υπάρχει. Καλό θα ήταν να είναι και ένα δέντρο φυτεμένο εκεί να προσφέρει σκιά, για παράδειγμα μια Κατάληψη –*Catalpa bignonioides*.

Η ενίσχυση των δέντρων Ευκαλύπτου με τη φύτευση νεαρών δενδρυλλίων του είδους και σε άλλες θέσεις θεωρείται θετική προσθήκη, όπως και γενικά η προσθήκη δέντρων στο χώρο. Αυτό που χρειάζεται είναι σκιά για τους θερινούς μήνες και κενός χώρος για το ελε-

ύθερο παιχνίδι των παιδιών. Θάμνοι ή άλλες κατηγορίες φυτών θα ήταν αποδεκτοί, στην παρούσα διάταξη του χώρου, ίσως σε κάποια γωνία, ως μια ομάδα φυτών για ωραιοποίηση του χώρου και για τη δημιουργία ενδιαφέροντος.

Ωστόσο, τα νεαρά δενδρύλλια είναι πολύ κοντά το ένα φυτεμένο στο άλλο, περίπου 2m απόσταση (φωτ.50&54). Γεγονός που ενδεχομένως θα δημιουργήσει προβλήματα στο μέλλον, αφού η ανάπτυξη τους, η κόμη τους και το ριζικό τους σύστημα θα έρχονται αντιμέτωπα με τα γειτονικά τους δέντρα.

Καλώς υπάρχει περιφραγή στην παιδική χαρά, μιας και τα παιδιά δεν κινδυνεύουν να βρεθούν στο δρόμο καθώς παίζουν και τρέχουν. Το συρματόπλεγμα όμως που την περιβάλλει καταλήγει στο πάνω μέρος του σε απότομα κομμένα σύρματα που το καθιστούν επικίνδυνο (φωτ.54). Θα πρέπει να αντικατασταθεί από μια καλύτερη κατασκευαστικά περιφραγή.

Το γήπεδο μπάσκετ θα μπορούσε να πλαισιώνεται από κερκίδες, και στις κατασκευές με την πέτρα θα μπορούσαν να τοποθετηθούν τραπεζοκαθίσματα ώστε να έχουν λόγο ύπαρξης. Επίσης θα μπορούσε με την κατάλληλη φύτευση να δη-

μιουργηθεί ένα μέρος για ξεκούραση και για υπαίθριο γεύμα. Για παράδειγμα, ένας σχεδιασμός οριοθέτησης του σημείου με αειθαλής θάμνους όπως ο Λαουροκέρασος – *Prunus laurocerasus*, θα ήταν ιδανικός. Έτσι και οι κατασκευές θα εναρμονίζονταν περισσότερο με τον περιβάλλοντα χώρο, σε αντίθεση με την παρούσα κατάσταση, όπου ξεχωρίζουν με την ξεκομμένη τους εμφάνιση.

Ο χώρος αυτός ψυχαγωγίας είναι μεγάλος και έχει πολλές δυνατότητες να γίνει ένα ολοκληρωμένο πάρκο. Θα μπορούσε με τον κατάλληλο σχεδιασμό και τοποθέτηση κατάλληλων φυτών να ενοποιηθεί σε ένα συγκρότημα με το γήπεδο μπάσκετ, τα κιόσκια και τον παιδότοπο. Το φυτικό υλικό θα είχε το ρόλο της ενοποίησης των χωρών με την επανάληψη αυτού, όπως γίνεται τώρα με την επανάληψη των δέντρων Ευκαλύπτου που υπάρχουν και στο γήπεδο και στον παιδότοπο αλλά και το ρόλο του να οριοθετεί τον κάθε χώρο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του με φυτικούς φράχτες, είτε ψηλούς 2-3m με κωνοφόρα, είτε χαμηλούς 1-1,5m με αειθαλής θάμνους.

φωτ. 48

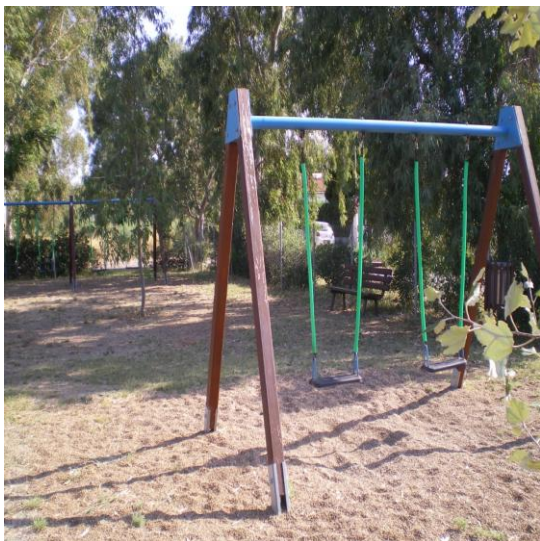
φωτ. 51

φωτ. 49

φωτ. 52

φωτ. 50

φωτ. 53

φωτ. 54

3.5 Κόμβος ως παιδική χαρά, Μαραθώνας

Περιγραφή

Σχετικά κοντά στον Τύμβο των Αθηναίων στο Μαραθώνα, στις οδικές οδούς Θησέως- Φειδιππίδου- Αγίου Ραφαήλ-Φειδιππίδου (ξανά, η συνέχεια) και Λεωντίδος υπάρχει ένας τριγωνικός κόμβος. Κόμβος ονομάζεται το σημείο όπου τέμνονται δρόμοι περισσότεροι των δύο. Δημιουργείται ένας κύκλος, τρίγωνο ή οποιοδήποτε άλλο σχήμα εξυπηρετεί ώστε να επιτυγχάνεται η ελεγχόμενη κίνηση των οχημάτων. Αυτός ο κόμβος επισημαίνεται με ειδική σήμανση του οδικού κώδικα προς ένδειξη κίνησης των οχημάτων και φωτίζεται τουλάχιστον αντανακλαστικά από τα φώτα αυτών. Δεν δημιουργείται για να βάλουμε παιδιά εν μέσω τεμνόμενων δρόμων να παίξουν! Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να διαμορφωθεί ως παιδότοπος. Ούτε σαν χώρος εστίασης, πόσο μάλλον παιδότοπος. Κι όμως, ο συγκεκριμένος κόμβος έχει διαμορφωθεί ως παιδική χαρά(φωτ.55). Έχει τα βασικά παιχνίδια-τραμπάλα, κούνιες, σβούρα και τσουλήθρα, παγκάκια και καλάθια απορριμμάτων(φωτ.57-58&59). Περιβάλλεται με περίφρα-

ξη από συρματόπλεγμα παράλληλα με Πικροδάφνες *Nerium oleander*(φωτ.56). Στο εσωτερικό υπάρχουν τρία πλατάνια δυτικού τύπου - *Platanus occidentalis*, ένα σε κάθε γωνία του τριγώνου(φωτ.60). Σε όλο το χώρο υπάρχει χλοοτάπητας.

Σχολιασμός

Εσφαλμένη χρήση του κόμβου για παιδότοπο, όπως ειπώθηκε ήδη. Όσα προστατευτικά κάγκελα και αν τοποθετηθούν, όσο θελκτικός και αν είναι ο χλοοτάπητας για παιχνίδι, παιδιά μέσα στο κόμβο δεν επιτρέπονται. Επιπλέον δεν υπάρχει καμία διάβαση για τους πεζούς, και γιατί να υπάρχει άλλωστε, δεν πηγαίνουν οι πεζοί να απολαύσουν τον ελεύθερο χρόνο τους στους κόμβους. Αλλά ούτε και κάποιος αξιόλογος φωτισμός υπάρχει, γεγονός που το κάνει πιο επικίνδυνο, ακόμη και για τους οδηγούς.

Προτάσεις

Αφαίρεση όλων των παιχνιδιών, διατήρηση και ενίσχυση των φυτών. Εγκατάσταση φωτισμού ή αντανακλαστικές στο φως των οχημάτων ενδείξεις.. Να λάβει ο κόμβος το ρόλο για τον οποίο δημιουργήθηκε: ρύθμιση της κυκλοφορίας. Μπορούν στο κέντρο του να φυτευτούν επιπλέον δέντρα διαφορετικού φυλλώματος για τη δημιουργία

αντιθέσεων. Σε χαμηλούς τόνους βέβαια, ώστε να μην αποσπάται η προσοχή του εκάστοτε οδηγού. Επιπλέον να παρουσιάζουν αντοχές στη ατμοσφαιρική ρύπανση και να συνυπάρχουν αρμονικά με τα υπόλοιπα ήδη υπάρχοντα φυτά. Παράδειγμα αποτελούν τα ξυλώδη φυτά Σφενδάμι το νεγούνδιο –*Acer negundo*, Βραχυχίτων ο Σφενδαμόφυλλος –*Brachychiton acerifolium*, Καλλωπιστική Δαμασκηλιά – *Prunus cerasifera 'Pissardii'*, Λαγγεστρέμια- *Lagostoemia indica*, και θάμνοι όπως Φορσύθια –*Forsythia x intermedia*, Βιβούρνο Λουσίντουμ –*Viburnum tinus 'Lusidum'*, Μαόνια η οξύφυλλος –*Maonia aquifolium*, Βερβερίδα –*Berberis thunbergii*. Σε διαφορετική περίπτωση που δεν προβλέπει την αφαίρεση των παιχνιδιών (αν και δεν θα έπρεπε να γίνεται λόγος για τέτοια περίπτωση), θα πρέπει τουλάχιστον να υπάρχουν διαβάσεις, φωτεινοί σηματοδότες με κουμπί χειρισμού στη διάθεση των πεζών, πινακίδες σήμανσης παιδότοπου, επαρκής φωτισμός κατά τις βραδινές ώρες. (και το σημαντικό, να δοθούν μάσκες οξυγόνου στα παιδιά για την ανοχή τους στην ατμοσφαιρική ρύπανση).

φωτ. 55

φωτ. 56

φωτ. 57

φωτ. 58

φωτ. 59

φωτ. 60

3.6 Πάρκο-Πλατεία 'Πλατεία Βασιλέως Παύλου', Μαραθώνας

Περιγραφή

Στις οδούς Αθηνάς και Κολοκοτρώνη γωνία, υπάρχει ένα πάρκο, ονομαζόμενο 'Πλατεία Βασιλέως Παύλου' (κοντά στο Δημαρχείο του Μαραθώνα και το Αστυνομικό τμήμα). Μπορούμε να πούμε ότι χωρίζεται σε δυο μέρη: Ο ένας χώρος με παγκάκια, σκιερός από τα δέντρα του και ολόγυρα χώροι πρασίνου, κάποιοι με τη μορφή παρτεριών(φωτ.61). Ο δεύτερος χώρος είναι ένα αμφιθέατρο και περιβάλλεται από μεγάλους χώρους πρασίνου(φωτ.66). Στα παγκάκια η σκιά τους οφείλεται στα Πλατάνια Δυτικού τύπου-*Platanus occidentalis*. Υπάρχουν επίσης Κυπαρίσσια -Κυπαρίσσι το μακρόκαρπο-*Cupressus macrocarpa*, Τίλιο-*Tilia platyphyllos*, Τούγια-*Thuja orientalis*. Στα παρτέρια υπάρχουν Λιγούστρο- *Ligustrum japonicum*, Πυξάρι -*Buxus sempervirens*, Αγγελική- *Pittosporum tobira*, Κυδωνία το οριζοντιοκλαδές- *Cotoneaster horizontalis*, Βιβούρνο το κοινό-*Viburnum tinus* και Φορσύθια- *Forsythia x intermedia*

Σχολιασμός

Και σε αυτό το πάρκο η κακή συντήρηση ή μάλλον η απουσία της είναι και το κύριο σημείο όπου υστερεί. Πιστεύουμε πως οποία και αν είναι η φύτευση ή η σχεδίαση, όλα δείχνουν τουλάχιστο κατά 50% καλύτερα και ελκυστικότερα όταν τα φυτά χαίρουν καλής υγείας. Αυτό βέβαια προϋποθέτει και μια σωστή τοποθέτηση κατά τη φύτευση. Όπως είναι η διατήρηση των σωστών- κατά τις απαιτήσεις των εκάστοτε φυτών- αποστάσεων φύτευσης. Και εδώ συναντάμε υπέρφύτευση στους χώρους πρασίνου και στα παρτέρια(φωτ.67). Τα φυτά έχουν μπλεχτεί μεταξύ τους, ενώ η ανάπτυξή τους είναι σε άλλα καχεκτική και άλλα έχουν ήδη ξεραθεί(φωτ.64-65). Οι σωλήνες άρδευσης υπερίπτανται των φυτών(φωτ.62-63-65), ξεροί κορμοί παρεμβάλλονται ενδιάμεσα στους θάμνους(φωτ.65) Και βέβαια η φύτευση είναι τυχαία μέσα στα πλαίσια του χώρου που ενδείκνυται από τη δόμηση/κατασκευή του πάρκου, χωρίς καλλωπιστικό ενδιαφέρον και σκοπιμότητα χρήσης αυτών. Για παράδειγμα την ανάδειξη/απόκρυψη κάποιας συγκεκριμένης θεάς στο χώρο. Ίσως τα Κυπαρίσσια, η τοποθέτησή τους να είναι

μια απόπειρα απόκρυψης της θέας πίσω από αυτά ή σεβασμός της ιδιωτικότητας του σπιτιού που βρίσκεται εκεί, να μην φαίνεται στους χρήστες του πάρκου(φωτ.67).

Προτάσεις

Με τη φροντίδα του φυτικού υλικού, η εικόνα του πάρκου θα βελτιωνόταν σημαντικά, όπως αναφέραμε παραπάνω. Καθαρισμός, αφαίρεση ξερών φυτών, αραιώση στη φύτευση, κλαδέματα ανανέωσης κυρίως αλλά και μορφοποίησης, με τη σωστή τοποθέτηση του αρδευτικού συστήματος στο έδαφος και τη ρύθμισή του ώστε να αρδεύονται όλα τα φυτά τακτικά, είναι απαραίτητες ενέργειες.

Τα αμφιθέατρα στα πάρκα δεν μας βρίσκουν σύμφωνους, ειδικά όταν αυτά είναι μικρής έκτασης και επιπλέον μικρής εμβέλειας, εννοώντας ότι βρίσκονται σε γειτονίες που απέχουν από το κέντρο της πόλης και έχουν λιγότερους κατοίκους. Διότι αποδεικνύονται κατασκευές χωρίς χρησιμότητα-όπως θα ήταν ομιλίες, συγκεντρώσεις, μικρές συναυλίες. Προτιμότερο θα ήταν η ύπαρξη χώρων χαλάρωσης, ή για πικ-νικ, με απλή φύτευση χλοοτάπητα. και ίσως μια προσθήκη υγρού στοιχείου, κάποιο συντριβάνι με το νερό να κελαρύζει. Ανοιχ-

τός ο χώρος μεν, αλλά πράσινος δε. Το σίγουρο είναι πως χώροι για συγκεντρώσεις παντός τύπου υπάρχουν σε άλλα σημεία του δήμου, που είναι πολυσύχναστα.

φωτ. 61

φωτ. 62

φωτ. 63

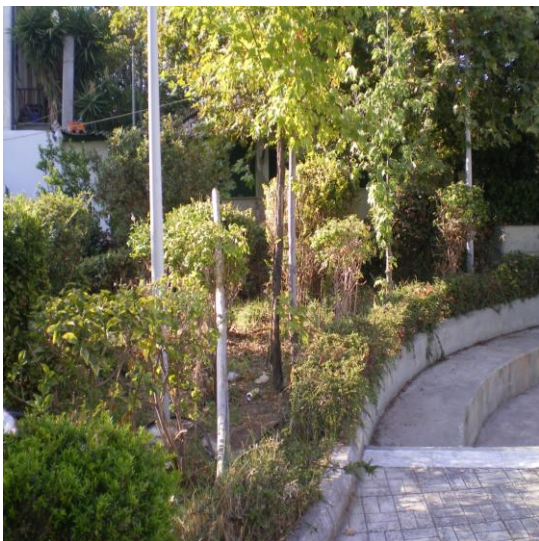
φωτ. 66

φωτ. 64

φωτ. 67

φωτ. 65

3.7 Εκκλησία με μικρή πλατεία, ‘Πλ.Ηρώων’, Μαραθώνας

Περιγραφή

Στην περιοχή του Μαραθώνα, στις οδούς Μεταξά που βρίσκεται τη Μαραθώνας οριζοντίως, βρίσκεται η εκκλησία του Αγ. Ιωάννη. Τον προαύλιο χώρο της τον διαδέχεται η πλατεία Ηρώων. Χωρίζεται σε δύο μέρη, αυτό του μνήματος των πεσόντων «κατά τας μάχας 1912-22» και σε αυτό που κατεβαίνοντας τρία σκαλιά φιλοξενούνται τραπεζάκια από το καφενείο του απέναντι δρόμου. Γύρω υπάρχουν παρτέρια φυτεμένα με λογής φυτά και δέντρα.

Ο προαύλιος χώρος της εκκλησίας χωρίζεται ενδεικτικά με τρία μικρά παρτέρια στο ύψος του εδάφους, υπερβολικά φυτεμένα(φωτ.68). Περιλαμβάνουν Πολύγαλα –*Polygala myrtifolia*, Πικροδάφνη - *Nerium oleander*, Δεντρολίβανο - *Rosmarinus officinalis*, Αρμπαρόριζα-*Pelargonium Capitatum*, Κουφέα *Cuphea hyssopifolia* (φωτ.70). Επίσης μία Μουριά λευκή - *Morus alba* περιλαμβάνεται στον προαύλιο χώρο. Στη συνέχεια, τα μεγαλύτερα και υπερυψωμένα παρτέρια περιέχουν Γιούκα - *Yucca elephantipes*, Κυπαρίσσι το μακρό-

καρπο - *Cupressus macrocarpa*, Σφενδάμι το νεγούνδιο - *Acer negundo*, , Ελιά - *Olea europaea*, Λαντάνα - *Lantana camara*, Χαλέπιος Πεύκη - *Pinus halepensis*, Αμπέλια - *Abelia x grandiflora*, Κυδωνίαστρο το οριζοντιοκλαδές και τις πόες Κάννα-*Canna sp.* και *Canna ‘Pretoria’* και Γκαζάνια –*Gazania rigens ‘Contiki’*.

Σχολιασμός

Η ιδέα της συνένωσης της πλατείας με τον προαύλιο χώρο της εκκλησίας, συνδυαστικά με τραπεζάκια του καφενείου, θα ήταν καλή εάν όντως συνέβαινε. Ο χώρος ο οποίος καταλαμβάνεται από τα τραπεζάκια δεν αφήνει κανένα πέραςμα στους πεζούς, ενώ όλα τα παρτέρια ξεχειλίζουν με όλων των ειδών τα φυτά, τα οποία βρίσκονται σε κατάσταση εγκατάλειψης. Με την τόσο πυκνή φύτευση είναι επόμενο να υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των φυτών ώστε κάποια να έχουν υποστεί ξηράνσεις, κάποια να έχουν καταλάβει το χώρο και κάποια να είναι καχεκτικά στην ανάπτυξή τους(φωτ.71-72-73-74). Το καφενείο φροντίζει μόνο να υπάρχουν φρέσκα φυτά στα παρτέρια που βρίσκονται δίπλα στα τραπέζια του. Φυτεύει καινούργια όταν

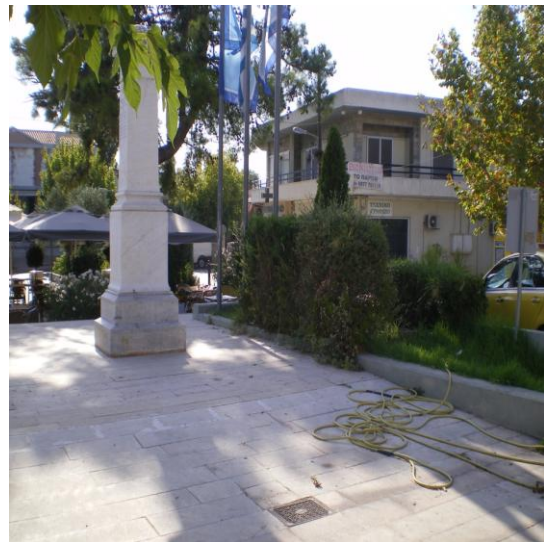
τα παλιά ξεραθούν χωρίς όμως να αφαιρεθούν(φωτ.71&74). Επιπλέον είναι αμφίβολο εάν υπάρχει αρδευτικό σύστημα στα παρτέρια. Διότι πιστεύουμε πως θα ήταν εμφανείς οι λαστιχένιοι γνωστοί μαύροι σωλήνες του και δεύτερον βλέπουμε ένα ποτιστικό λάστιχο σε πρώτο πλάνο(φωτ.69). Αυτό θεωρούμε ότι ποτίζει τα φυτά της πλατείας.

Προτάσεις

Συντήρηση των φυτών: αφαίρεση ξερών, κλαδέματα όπου χρειάζεται, αραίωση φυτεμένων φυτών, φύτευση τακτοποιημένη σε επίπεδα ανάλογα με τα ύψη των φυτών, τα χαμηλού ύψους μπροστά, τα πιο ψηλά πίσω τους και ούτω καθ' εξής. Εγκατάσταση και προγραμματισμός αρδευτικού συστήματος για τακτικό πότισμα. Περιορισμός και καλύτερη διάταξη των τραπεζιών ώστε να είναι ελεύθερη η δίοδος των πεζών.

φωτ. 68

φωτ. 69

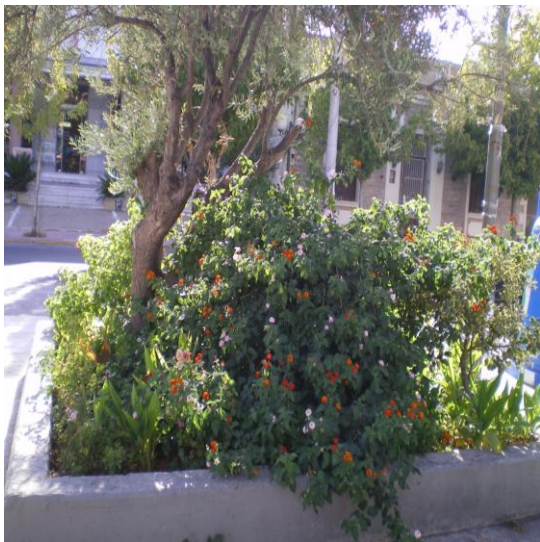
φωτ. 70

φωτ. 71

φωτ. 74

φωτ. 72

φωτ. 73

3.8 Πάρκο & Παιδική χαρά-Αγ. Μαρίνα, Ν. Μάκρη

Περιγραφή

Πάρκο συνδυασμένο με παιδότοπο στην περιοχή Αγ.Μαρίνας της Νέας Μάκρης. Ορθογώνιο καθώς είναι, η μια του μεγάλη πλευρά είναι επί της λεωφόρου Μαραθώνος, και η παράλληλη είναι η οδός Πεντέλης, που έχει πεζοδρομηθεί στο μήκος του πάρκου. Επίσης, υπάρχουν καφέ και μαγαζιά. Δυο κάθεται σε αυτή είναι η οδός Θησέως και η οδός Αγίας Μαρίνας, Στην πρώτη γωνία που συναντούμε από τη λεωφόρο(οδός Θησέως) υπάρχει ένα περίπτερο. Στη συνέχεια υπάρχει πέργκολα κενή με ένα πεύκο που προϋπήρχε να τη διαπερνά(φωτ.75). Από αυτή την πλευρά παρατηρείται κάποια υψομετρική διάφορα από τον κυρίως χώρο του πάρκου(φωτ.77). Στην πλευρά του πεζόδρομου(οδός Πεντέλης), τα μαγαζιά έχουν βάλει τραπεζάκια κάτω από μια δεύτερη ίδια πέργκολα, παράλληλα με τις Νεραντζιές - *Citrus aurantium*, που βρίσκονται εκεί(φωτ.78), ενώ στη συνέχεια υπάρχουν περισσότερα αιωνόβια πεύκα-Χαλέπιος Πεύκη - *Pinus halepensis*. Η μεγάλη τους ανάπτυ-

ξη καταδεικνύει ότι προϋπήρχαν του σχεδιασμού του πάρκου.

Στον κύριο χώρο του πάρκου, περιμετρικά, έχουν τοποθετηθεί παρτέρια που ενσωματώνουν παγκάκια. Στη μια από τις μεγάλες πλευρές του ορθογώνιου(επί της λεωφόρου Μαραθώνος), άλλα παγκάκια κοιτούν κατά τη λεωφόρο και άλλα προς το εσωτερικό του πάρκου. Στην απέναντι μεγάλη πλευρά(οδ.Πεντέλης), παγκάκια υπάρχουν μόνο στο εσωτερικό-εξ' άλλου υπάρχουν τα τραπεζάκια των απέναντι καταστημάτων πίσω από αυτά, καθώς και κάποια υψομετρική διαφορά(φωτ.79). Ακόμη, στη μια από τις μικρές πλευρές(οδ.Θησέως) υπάρχει μια προτομή του Νικόλαου Πλαστήρα(φωτ.76) και ένα τετράγωνο παρτέρι με μια πλάκα όπου αναγράφεται ο δήμαρχος κατά την ανάπτυξη του πάρκου(φωτ.83). Εκεί υπάρχει φοινικοειδές πτεροειδές και θάμνος Τεύκριο.

Στα παρτέρια ενδιάμεσα στα παγκάκια συναντούμε τα φυτά γουνίπερος-*Juniperus communis* 'Hornibrookii', γρεβιλέα σε θάμνο-*Grevillea banksii*, τούγια-*Thuja orientalis*, κλωνάρια λεύκης αργυρόλευκης(το δέντρο της βρίσκεται από πάνω), Λαντάνα -*Lantana camara*, τριανταφυλλιά σε νάνα

ποικιλία, Κύκας -Cycas
revoluta(φωτ.80-81&89-90). Εκτός
της Χαλέπιου Πεύκης και τις Νε-
ραντζιές, όπως ήδη αναφέρθηκε,
τα υπόλοιπα δέντρα που υπάρχουν
είναι Λεύκη η αργυρόλευκη -
Populus alba, Πλάτανος ο Δυτικός -
Platanus occidentalis

Η παιδική χαρά καταλαμβάνει το
χώρο ενός νοητού τετραγώνου
στην άλλη μικρή πλευρά του ορθο-
γώνιου χώρου(οδ.Αγ.Μαρίνας) και
φιλοξενεί τα βασικά παιχνίδια.
Νεραντζιές και πεύκα περιμετρικά
έξω αυτής(φωτ.84-85-86), και σε μια
γωνία της, μέσα, κείται μια Λαν-
τάνα(φωτ.87-88).

Σχολιασμός

Υπάρχει μια συνοχή στο χώρο συ-
νολικά-ακόμα και η παιδική χαρά
δεν φαίνεται απόκοσμη. Προφανώς
ευθύνονται τα πεύκα που υπάρχο-
υν σε παραπάνω από ένα σημείο
του πάρκου-μάλιστα επεκτείνονται
από τη μια άκρη στην άλλη, όπου
βρίσκεται και η παιδική χαρά. Αλ-
λά και η επανάληψη της πέργκο-
λας ιδίου σχεδιασμού, που προσδί-
δει κάποια ομοιομορφία.

Ακόμη θετικό είναι η πεζοδρόμηση
του δρόμου όπου βρίσκονται τα κα-
ταστήματα, καθώς και η τοποθέ-
τηση των τραπεζιών τους κάτωθι
της πέργκολας. Υπάρχει αξιοποίη-

ση του σημείου εφ' όσον δεν προβ-
λέπεται κάτι διαφορετικό από την
ίδια τη σχεδίαση του χώρου, όπως
και στην άλλη πέργκολα που πα-
ραμένει κενή.

Η τοποθέτηση της Λαντάνας στη
μια γωνία της παιδικής χαράς είναι
αποτυχημένη από όλες τις πλευ-
ρές. Είναι μόνη της, φυτεμένη στο
έδαφος, σε αντίθεση με όλα τα υ-
πόλοιπα φυτά του πάρκου που εί-
ναι σε παρτέρια. Είναι φυτό γρήγο-
ρης έρπουσας ανάπτυξης, κατάλ-
ληλο για εδαφοκάλυψη. Κυρίως, οι
καρποί του είναι δηλητηριώδης και
επομένως εξαιρετικά επικίνδυνη η
πιθανή κατάποση τους από μικρά
παιδιά.

Τα παρτέρια είναι υπερφορτωμένα
με φυτεύσεις φυτών ανόμοιων με-
ταξύ τους, χωρίς κάποια ανθική
σύνθεση και ως επί το πλείστον με
παράλογους συνδυασμούς. Είναι
μπλεγμένα μεταξύ τους, με αποτέ-
λεσμα να μην αναπτύσσεται κανέ-
να κανονικά και να υπάρχουν ξη-
ράνσεις.

Κατά τα φαινόμενα, συμπερασμα-
τικά καταλήγουμε στην εντύπωση
πως κάποια χρονική στιγμή τα
παρτέρια φροντίστηκαν και φυτεύ-
τηκαν με παραπάνω φυτά από όσα
χρειαζόταν. Στη συνέχεια η συντή-
ρηση τους υπήρξε φτωχή. Όταν

κάποιο φυτό ξεράθηκε, φυτεύτηκε κάποιο νέο για την κάλυψή του. Έτσι έχουμε τη σημερινή απογοητευτική εμφάνισή τους.

Προτάσεις

Πρώτα απ' όλα, η Λαντάνα στη γωνία της παιδικής χαράς, εύλογα, θα πρέπει να αφαιρεθεί. Το ίδιο ισχύει και για κάποια φυτά που βρίσκονται στα παρτέρια, κυρίως για τα ξερά. Είναι απαραίτητο κάποια απ' όλα αυτά τα φυτά να έχουν το χώρο να αναπτυχθούν σωστά και να αναδειχτούν δημιουργώντας όμορφη εικόνα φυτικού υλικού σε παρτέρι δημόσιου πάρκου.

Στις πέργκολες προτείνεται φύτευση αναρριχώμενων φυτών. Φυλλοβόλα αυτοαναρριχώμενα θα ήταν προτιμότερο διότι αφήνουν διόδο στις ακτίνες του χειμερινού ήλιου που είναι ευεργετικός και τις σταματούν το καλοκαίρι που η σκιά είναι επιθυμητή. Παράδειγμα αποτελεί η Μπιγνόνια η ριζοβόλος –*Bignonia (Campsis) radicans* ή η Αμπέλοψη η πεντάφυλλη –*Ampelopsis quinquefolia*. Προφανώς χρειάζεται και η τοποθέτηση καθισμάτων κάτωθι της μιας πέργκολας που είναι κενή και δεν δίνει με τον περιβάλλοντα χώρο.

φωτ. 75

φωτ. 76

φωτ. 77

φωτ. 78

φωτ. 81

φωτ. 79

φωτ. 82

φωτ. 80

φωτ. 83

φωτ. 84

φωτ. 87

φωτ. 85

φωτ. 88

φωτ. 86

φωτ. 89

φωτ. 90

3.9 Μίνι Παιδική Χαρά, (κοντά ΔΕΗ)Ν. Μάκρη

Περιγραφή

Έκπληξη αποτελεί αυτή η παιδική χαρά σε ένα μικρό άνοιγμα μεταξύ των πυκνοκατοικημένων οδών Μεσολογγίου και 105^η Οδός γωνία, Νέα Μάκρη(σχετικά κοντά στη ΔΕΗ της Νέας Μάκρης). Είναι μια καλή αξιοποίηση του χώρου, εφ' όσον δεν υπάρχει και κάτι παρόμοιο εκεί κοντά. Ένας τριγωνικός χώρος ο οποίος φιλοξενεί τα βασικά παιχνίδια-κούνιες, τραμπάλα, σβούρα-παγκάκια, μια σκέπη εν μέσω των παιχνιδιών και φυτικό φράχτη Λιγούστρου ως περίφραξη. Επίσης στη είσοδο της υπάρχει ο αειθαλής θάμνος Λαντάνα(φωτ.92).

Σχολιασμός

Αρχικά στο κατασκευαστικό μέρος του παιδότοπου, παρατηρούμε μια προσοχή στα παιχνίδια ώστε να είναι καλό βαμμένα και να φαίνονται ότι συντηρούνται. Και λέμε "να φαίνονται" αφού με μια πιο προσεχτικό ματιά φαίνεται πως όλη η προσοχή τους περιορίζεται στην εμφάνιση τους. Η κατασκευή τους πάσχει με ανούσιες-φαινομενικά τουλάχιστον-υπερυψώσεις που εκθέτουν το τσιμέντο της βάσης τους καθιστώντας

τα επικίνδυνα(φωτ.93). Ακόμη η ύπαρξη της σκεπής στη μέση του παιδότοπου δεν φαίνεται να έχει κανένα ρόλο. Γενικά δεν είναι αποδεκτό να υπάρχουν χώροι και κατασκευές χωρίς χρησιμότητα, ειδικά δε όταν ο χώρος είναι τόσο μικρός.

Στο φυτικό υλικό του χώρου, αποδεκτή η χρήση Λιγούστρου ως φυτικός φράχτης. Η Λαντάνα όμως είναι φυτό απαγορευμένο για χώρους όπου παίζουν παιδιά, αφού οι καρποί της είναι δηλητηριώδης και υπάρχουν πιθανότητες κατάποσής τους από κάποιο παιδί. Επίσης παρατηρείται έλλειψη σκιάς και απουσία δέντρων.

Προτάσεις

Καλό θα ήταν να διορθωθούν άμεσα τα παιχνίδια ώστε να αποφευχθούν τραυματισμοί. Στο χώρο όπου υπάρχει η σκέπη, είτε να μπουν παγκάκια να γίνει κιόσκι ή να αφαιρεθεί, να φυτευτούν δέντρα και να υπάρξει αξιοποίηση του κενού αυτού χώρου. Επίσης δέντρα θα μπορούσαν τοποθετηθούν και σε θέσεις περιμετρικά στο τρίγωνο αυτό. Λέγοντας δέντρα θα προτείνουμε Σφενδάμι το νεγούνδιο- Acer negundo ή Καλλωπιστική Δαμασκηνιά –Prunus cerasifera 'Pissardii'. Μεγαλύτερα δέντρα όπως η Κα-

τάλπη- *Catalpa bignonioides* θα ήταν επίσης καλά, με κάποια επιφύλαξη όμως καθώς δεν υπάρχει τόσος χώρος όσος απαιτείται για την ομαλή τους ανάπτυξη και επιπλέον μπορεί να 'κλείσουν' πολύ το χώρο. Η Λαντάνα αφαιρείται και τη θέση της παίρνει κάποιο από τα προαναφερθέντα δέντρα.

φωτ. 93

φωτ. 91

φωτ. 92

3.10 Δημαρχείο Νέας Μάκρης

Περιγραφή

Το κτίριο που στεγάζει τη δραστηριότητα του Δημαρχείου, στεγάζει και το ΚΕΠ της Νέας Μάκρης.

Βρίσκεται επί της Λεωφόρου Μαραθώνος και Καραγιάννη Δημήτριου, γωνία. Ο εξωτερικός χώρος εμπρός στο κτίριο του Δημαρχείου είναι χωρισμένος σε τέσσερα παρτέρια, δυο μικρά μπροστά και δυο μεγαλύτερα πίσω τους. Χώροι πρασίνου υπάρχουν επίσης δεξιά και αριστερά των σκαλοπατιών της εισόδου στο κτίριο.

Στα μικρά παρτέρια έχουν φυτευτεί τριανταφυλλιές μέσα σε χλοοτάπητα, φιλοδοξώντας να αναπτυχθούν περιμετρικά(φωτ.93). Στο ένα εξ' αυτών υπάρχει ένας επιβλητικός Κανάριος φοίνικας *Phoenix canariensis*, ενώ στο άλλο υπάρχει μια Γιούκα δενδρώδης και μια Γιούκα κεφαλή- *Yucca elephantipes*.

Στα μεγάλα παρτέρια έχουν φυτευτεί Μανόλιες *Magnolia grandiflora* - μέσα σε χλοοτάπητα και η πλευρά τους(των παρτεριών) προς το κτίριο έχει φυτικό φράχτη από Βιβούρνο το κοινό - *Viburnum tinus*. Στον ένα φράχτη, αριστερά της εισόδου, παρατηρούμε μια πικρο-

δάφνη *Nerium oleander* να ξεπροβάλλει ενδιάμεσα αυτού(φωτ.96). Επίσης, από ένα σημείο και μετά, ευώνυμο το χρυσόφυλλο - *Euonymus japonicus* 'Aureo-marginatus' αντικαθιστά το Βιβούρνο του φυτικού φράκτη(φωτ.96). Ακόμη, στο χλοοτάπητα υπάρχουν και μεμονωμένοι θάμνοι Βιβούρνου. Ο ένας έχει μορφοποιηθεί σαν ένα φυτό μαζί με Πυράκανθο- *Pyracantha coccinea*(φωτ.95). Πίσω τους υπάρχει δρομάκι στρωμένο με πέτρα και έπειτα συνεχίζει το πράσινο με μορφοποιημένους θάμνους Βιβούρνου και Ρυγχόσπερμο- *Rhynchospermum* αναρριχάται στον τοίχο(φωτ.94). Στην αριστερή πλευρά των σκαλοπατιών υπάρχει ένα μνήμα από μάρμαρο με τα ονοματεπώνυμα των προσφύγων του 1922 της Μ.Ασίας που ίδρυσαν την Νέα Μάκρη, μαζί με μια Αροκάρια- *Arocaria excelsa*(φωτ.97&96). Δεξιά υπάρχει μια Νεραντζιά - *Citrus aurantium*.

Σχολιασμός

Ένα από τα πολλά πλεονεκτήματα των χώρων πρασίνου, γενικά, είναι πως ακόμη και αν ο χώρος δεν έχει συγκεκριμένη σχεδίαση, ειδικά όσον αφορά την τοποθέτηση του φυτικού υλικού, μπορεί να φαίνε-

ται ικανοποιητικό στην όψη, αρκεί να είναι φροντισμένος.

Ο εξωτερικός περιβάλλοντας χώρος του Δημαρχείου είναι αρκετά καλά φροντισμένος, με αποτέλεσμα να είναι αποδεκτός στον επισκέπτη ως κάτι αξιόλογο, παρ' όλο που ο σχεδιασμός και η σκοπιμότητα στις θέσεις των φυτών εκλείπουν. Οι τριανταφυλλιές για παράδειγμα που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της φύτευσης στα πρώτα παρτέρια σε κεντρικό σημείο, μπορεί να χαρακτηριστεί ως παραφωνία, δεν ταιριάζει με την υπόλοιπη φύτευση. Παρ' όλα αυτά όμως είναι επιβλητικός και εντυπωσιάζει, τουλάχιστον από μακριά. Από κοντά επίσης παρατηρούμε πως παρ' όλο που οι θάμνοι έχουν κλαδευτεί και μορφοποιηθεί σε σχήμα ομπρελοειδές ώστε να δείχνουν φροντισμένοι, στην ουσία η μοναδική τους φροντίδα είναι αυτή. Διότι πρόκειται για φυτά με ασθένειες όπως η «μελανή κηλίδα» που εμφανίζεται στις τριανταφυλλιές, ξηράνσεις και μπλεγμένα είδη φυτών σε ένα θάμνο κουρεμένο όμορφα. Για παράδειγμα θάμνος με Βιβούρνο παρέα με Πυράκανθο(φωτ.95). Κάτω από τα σκαλοπάτια της εισόδου συνεχίζεται-υποτίθεται-ο χώρος πρασίνου που υπάρχει δεξιά

και αριστερά τους. Πρόκειται για ένα σημείο με άχρηστα έπιπλα και άλλα μπάζα, που αν και βρίσκεται στο σκοτάδι είναι σε κοινή θέα (φωτ.94).

Ακόμη, στον ασφαλτωμένο δρόμο, που παρεμβάλλεται μεταξύ των μικρών παρτεριών μπροστά και των μεγαλύτερων πίσω, βρίσκονται συνεχώς παρκαρισμένα αμάξια, και τις ώρες που το Δημαρχείο είναι κλειστό. Προφανώς ο δρόμος αυτός προσφέρεται για στάση των αμαξιών του κοινού, όχι για στάθμευση, που αμή τι άλλο αλλοιώνει την όλη εικόνα. Υπάρχει στα δεξιά του κτιρίου ειδικός χώρος στάθμευσης.

Προτάσεις

Για μια ακόμη φορά, η πρώτη προτροπή είναι καλύτερη συντήρηση των φυτών πέραν του κουρέματος. Επιβάλλονται ψεκασμοί για αντιμετώπιση των ασθενειών, όπως το Ωίδιο στο ευώνυμο το χρυσόφυλλο του φυτικού φράχτη στο ένα από τα δυο μεγάλα παρτέρια. Σχετικά με τις τριανταφυλλιές εμπρός στο μικρό παρτέρι, χρειάζεται να ενισχυθούν με περισσότερα φυτά του είδους και οι προσβεβλημένες από τη «μελανή κηλίδα» της τριανταφυλλιάς να αντικατασταθούν. Ακόμη καλύτερα, να αντικα-

τασταθούν όλες από φυτικό φράχτη Βιβούρνο το κοινό, όπως ήδη έχει φυτευτεί στα πίσω παρτέρια. Ένα ακόμη παράδειγμα θα μπορούσε να αποτελέσει μια χαμηλή μπορντούρα από Πυξάρι- *Buxus sempervirens*. Ξεκαθαρισμός των ειδών και κούρεμα αυτών ώστε να μην μπλέκονται μεταξύ τους. Ο χώρος κάτω από τα σκαλοπάτια να καθαριστεί και φυτευτεί. Ειδικά να τιμεντοποιηθεί. Σημάνσεις απαγόρευσης στάθμευσης και κατάδειξη του χώρου παρκινγκ προτείνονται.

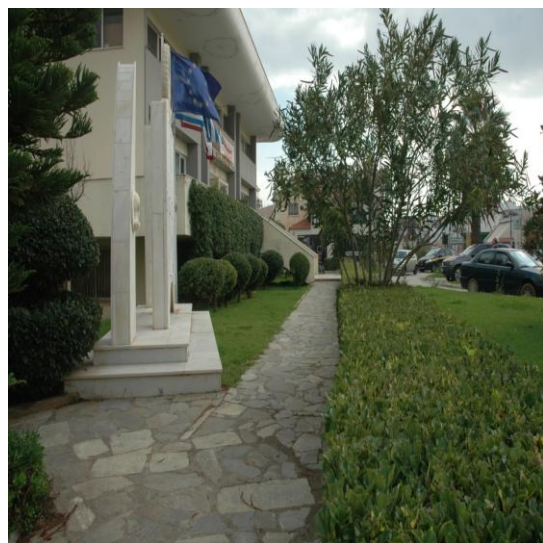
φωτ. 93

φωτ. 94

φωτ. 95

φωτ. 96

φωτ. 97

3.11 Κεντρική πλατεία Νέας Μάκρης

Περιγραφή

Σημείο αναφοράς της πόλης. Μεγάλος χώρος με διαφορετικές παραστάσεις και στις 4γωνίες του. Διαφαίνεται η ύπαρξη σχεδιασμού και στην τοποθέτηση των φυτών, όχι μόνο στη δόμηση.

Και οι τέσσερις γωνίες έχουν από ένα περίπτερο. Στη μια γωνία της πλευράς που βρίσκεται στη λεωφόρο Μαραθώνος υπάρχει χλοοτάπητας, Μπανανιές και Ακακία Κων/πόλεως(φωτ.98). Στη συνέχεια, προς την άλλη γωνία, υπάρχει μια ξύλινη γέφυρα η οποία περιστοιχίζεται από δεντροστοιχίες Χαλέπιου Πεύκης(φωτ.99&100). Στη πλευρά αυτή, μετά το περίπτερο, υπάρχουν τραπεζάκια από την καφετέρια που βρίσκεται απέναντι και δίπλα τους υπάρχει παιδότοπος(φωτ.101). Η πλευρά συνεχίζει με την πιάτσα των ταξί της Νέας Μάκρης, φιλοξενώντας κιόσκι αναμονής(φωτ.102). Ο χώρος της πλατείας συνεχίζει με την παρουσία πολλών τραπεζιών από τα απέναντι μαγαζιά -εστιατόρια -σουβλατζίδικα, τα οποία εξασφαλίζουν σκιά από τα υπάρχοντα δέντρα Μουριάς(φωτ.103). Προς το

εσωτερικό της πλατείας υπάρχουν δυο κιόσκια με πέτρα και ένα παγκάκι. Κινούμενοι προς το κέντρο συναντούμε Πλάτανο Δυτικό μέσα σε παρτέρι με πέτρα. Στο παρτέρι υπάρχει επίσης Γιούκα Yucca elephantipes και Καλλιστήμονας Calistemon citrinus(φωτ.102&103). Το κέντρο της πλατείας είναι ελεύθερο. Τέλος, στην πλευρά της λεωφόρου, υπάρχει χώρος πρασίνου με χλοοτάπητα και την εσωτερική του πλευρά-προς το κέντρο της πλατείας δηλαδή--να κοσμεύεται με προτομή του Ελευθέριου Βενιζέλου(φωτ.106). Δίπλα του υπάρχει αμφιθέατρο που φέρει ξύλινη πέργκολα(φωτ.105) και ένα μνήμα για τους πεσόντες(φωτ.104). Στην πέργκολα υπάρχει το αναρριχώμενο φυτό Ρυγχόσπερμο, ενώ το πίσω μέρος του μνήματος οριοθετείται με μια συστάδα από Κυπαρίσσι το μακρόκαρπο. Μπροστά από το αμφιθέατρο και το μνήμα, στη διαγώνιο που διαπερνά το ελεύθερο κέντρο της πλατείας υπάρχει δεντροστοιχία από δέντρα Ελιάς(φωτ.102&103).

Σχολιασμός

Κάθε πλευρά της πλατείας έχει το δικό της στυλ και φιλοξενεί διαφορετικές δραστηριότητες. Οι φυτεύσεις σε κάθε πλευρά είναι επίσης

διαφορετικού στυλ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η πλατεία να μην έχει χαρακτήρα και συγκεκριμένη μορφή. Αυτή η ποικιλία μπερδεύει την συνολική εικόνα. Αναλόγως το σε ποιο σημείο της πλατείας βρίσκεται ο χρήσης, τα υπόλοιπα φαίνονται αταίριαστα. Δημιουργείται η εντύπωση ενός μάλλον ψυχρού χώρου και υποβαθμίζεται.

Η εικόνα της γωνίας με το χλοοτάπητα και τις Μπανανιές θυμίζει τροπικό περιβάλλον και έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τα κυπαρίσσια και τις Ελιές που βρίσκονται στη συνέχεια, τα οποία παραπέμπουν σε μεσογειακό τοπίο. Η ξύλινη γέφυρα δεν φαίνεται να δένει με κάτι σε όλη τη πλατεία. Το ίδιο και τα κιόσκια με την πέτρα κοντά στα τραπέζια των απέναντι μαγαζιών. Η Γιούκα, ο Καλλιστήμονας και οι βράχοι που υπάρχουν στη βάση του πλατάνου μέσα στο παρτέρι αυτού, δεν παραπέμπουν σε βραχώκηπο και θεωρούνται περιττή προσθήκη.

Θετικό είναι το ελεύθερο κέντρο της πλατείας, ως οφείλει να είναι, όπως και η διαγώνια δεντροστοιχία Ελιάς παράλληλα στους χώρους του μνήματος με τα κυπαρίσσια και του αμφιθεάτρου με το πλού-

σια ανεπτυγμένο αναρριχώμενο Ρυγχόσπερμο.

Η συντήρηση των φυτών του χώρου κρίνεται επιφανειακή.

Προτάσεις

Ένας πιο ολοκληρωμένος σχεδιασμός σχετικά με τη διάταξη των δραστηριοτήτων και πιο συγκεκριμένες επιλογές φυτών που αναδεικνύουν ένα χαρακτήρα συνολικά στην πλατεία, αποτελεί και την πρόταση για τη διαμόρφωση του χώρου. Καλή επιλογή θα ήταν να ακολουθηθεί ο χαρακτήρας του μεσογειακού τοπίου που υπαγορεύουν οι Ελιές και τα κυπαρίσσια. Οι Μουριές που βρίσκονται απέναντι στην ελεύθερη δίοδο της διαγώνιου θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μια ακόμη διαγώνιο δεντροστοιχία και τον σχηματισμό αυτό να ακολουθήσουν και τα τραπέζια των εστιατορίων. Στην κατάληξη της δενδροστοιχίας αυτής θα υπήρχαν τα δυο κιόσκια, στα οποία θα φυτεύονταν αναρριχώμενα φυτά. Για παράδειγμα ρύγχος-γιασεμί. Που ήδη υπάρχει στο αμφιθέατρο. Ο παιδότοπος θα μπορούσε να μεταφερθεί πιο κοντά στην ξύλινη γέφυρα κάνοντάς τη μέρος των παιχνιδιών ώστε να ανήκει και αυτή κάπου στο χώρο. Επιπλέον ο παιδότοπος θα μπορούσε να περιλα-

βάνει και το χώρο με τις Μπανανιές και το γκαζόν ενοποιώντας το τροπικό τοπίο ως μέρος των παιχνιδιών επίσης. Προσθήκη κάποιου παιχνιδιού ακόμη στο συγκεκριμένο σημείο, κούνιες επί παραδείγματι ανάμεσα στις Μπανανιές και την Ακακία Κων/πόλεως, να συμπλήρωνε την απόπειρα της ενοποίησης του χώρου. Ο νέος αυτός διευρυμένος χώρος του παιδότοπου θα ακολουθούσε και αυτός τη διαγωνίο που σχηματίζουν οι Ελιές. Στον πλάτανο καλύτερα να αφαιρεθούν τα κάτωθι φυτά και ο βράχος από τη βάση του. Με μια βρύση στη θέση αυτών, εξωτερικά βέβαια του παρτεριού, με την ίδια πέτρα αυτού, θα δημιουργούνταν η παραδοσιακή εικόνα που υπάρχει στα περισσότερα ελληνικά χωριά-πλατανος μαζί με βρύση. Εικόνα που θα μπορούσε να ενισχύσει και το μεσογειακό τοπίο, το χαρακτηριστικό της πλατείας που θέλουμε να πετύχουμε.

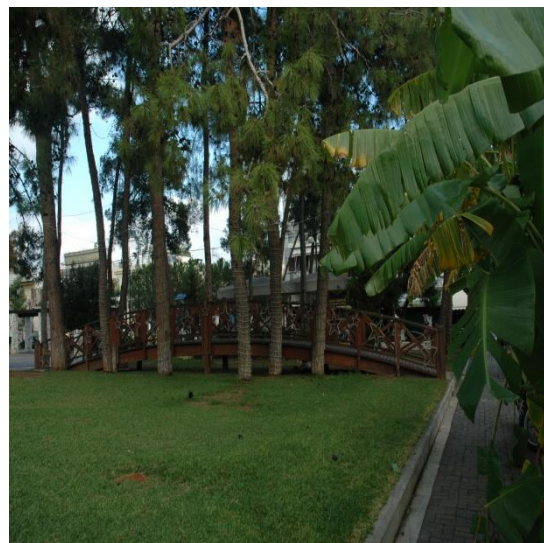
Τέσσερα περίπτερα σε μια πλατεία θεωρούνται μάλλον υπερβολή. Δυο, ένα σε κάθε άκρη της διαγωνίου που διασχίζει την τετράγωνη πλατεία δηλαδή, είναι αρκετά. Θα ανοίξει ο χώρος και η φύτευση κάποιου ακόμη δέντρου θα είναι εφικτή.

Όπως 2-3 δέντρα Ακακίας

Κων/πόλεως, να 'δέσουν' και με την ήδη υπάρχουσα.

φωτ. 98

φωτ. 99

φωτ. 100

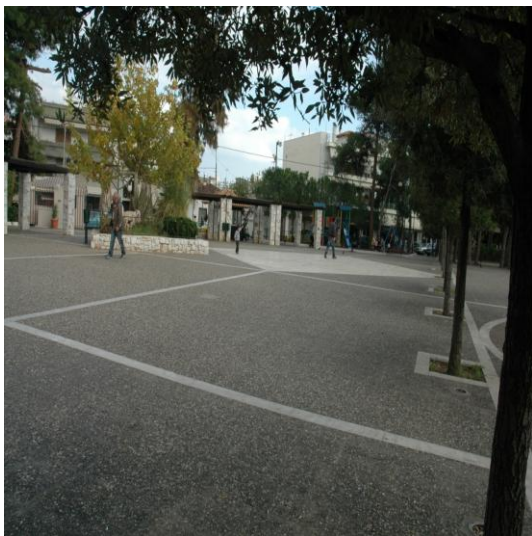
φωτ. 103

φωτ. 101

φωτ. 104

φωτ. 102

φωτ. 105

φωτ. 106

φωτ. 107

3.12 Νησίδες & Κόμβοι

3.12.1 Κυκλική νησίδα –Ζούμπερι, Ν.Μάκρη

Βρίσκεται στις οδούς Λεωφόρος Ποσειδώνος, στο ύψος του Ζούμπερι, και Αεροπορίας(φωτ.108)

Σχολιασμός.

Είναι θετικό που δεν έχει τιμεντοποιηθεί. Όμως αγριόχορτα καταλαμβάνουν το χώρο και μεγαλώνουν ανεξέλεγκτα. Φαίνεται να έχει φυτευτεί στο παρελθόν.

Προτάσεις

Χαμηλή Μπορντούρα από Πυξάρι - *Buxus sempervirens* προτείνεται. Έμφαση στα όρια τις νησίδας, βοήθεια και για τους οδηγούς. Συνδυασμός με κάποια εδαφοκάλυψη θεωρείται κατάλληλη φύτευση. Κάποια πόα* όπως η Διμορφοθήκη- *Dimorphotheca* –και βέβαια η Βίγκα- *Vinca major* ή *V.minor*. Ακόμη και η γκαζάνια-*Gazania rigens* θα ήταν χαριτωμένη. Επιπλέον, καλό φυτευτικό σχέδιο θα ήταν Λαγγεστρέμια- *Lagestoemia indica* στο κέντρο, εδαφοκάλυψη με Βίγκα και περιμετρικά χαμηλή μπορντούρα από Πυξάρι-

φωτ. 108

*η αναφορά σε ποώδη φυτά αποτελεί εξαίρεση, εφ' όσον ασχολούμαστε με φυτά ξυλώδη καλλωπιστικά.

3.12.2 Κόμβος με Πάρκο –τέλος

Αγ.Μαρίνας –Ζούμπερι,

Ν.Μάκρη

Πρόκειται για ένα κόμβο επί της λεωφ.Ποσειδώνος και Αγίου Ανδρέου, ο οποίος έχει προδιαγραφές πάρκου. Είναι κυκλικός και τα παρτέρια του και η συνολική του κατασκευή χαρακτηρίζεται από την τοιχοποιία του με κεραμικό τούβλο(φωτ.109). Υπάρχει ξύλινη πέργκολα για τη σκίαση των παγκακίων και πίσω από αυτά, υπερυψωμένα φυτεμένα παρτέρια(φωτ.111). Στο κέντρο υπάρχει ένα κυκλικό υπερυψωμένο φυτεμένο παρτέρι ιδίου στυλ. Τα φυτά είναι Βιβούρνο το κοινό - *Viburnum tinus*, Βιβούρνο το εύοσμο - *Viburnum odoratissimum*, Κέστρο το κόκκινο -*Cestrum fasciculatum*, Λεβάντα-*Lavandula*, Λαντάνα - *Lantana camara*, Βερβερίδα - *Berberis thunbergii*, Αρμπαρόριζα *Pelargonium graveolens* και Αγγελική *Pittosporum tobira* ξεραμένη ολόκληρη(φωτ.109-δεξιά). Η Αγγελική-οπως και τα περισσότερα είδη-επαναλαμβάνεται και στα υπόλοιπα παρτέρια, στα οποία είχε την ίδια κατάληξη ολικής ξήρανσης. Επιπλέον, στο παρτέρι του κέντρου υπάρχει ένα υποτυπώδες σχέδιο φύτευσης, με το νεαρό δενδρύλλιο

Λαγγεστρέμιας *Lagostoemia indica* να βρίσκεται στο κέντρο, γύρω του Γεράνι-*Geranium* και δεντρολίβανο *Rosmarinus officinalis*, ενώ η λεβάντα είναι η μπορντούρα περιμετρικά. Η Λαντάνα *Lantana camara* που είναι φυτεμένη σχεδόν στην άκρη καταλαμβάνει τον περισσότερο χώρο(φωτ.109-κέντρο) Επίσης αξίζει να αναφερθεί η νησίδα που υπάρχει σε τέμνοντα δρόμο οπού και αυτή είναι στο ίδιο στυλ με τα παρτέρια του κόμβου(φωτ.112). Φέρει τα φυτά Βιβούρνο το κοινό, Βερβερίδα, Κέστρο το κόκκινο.

Σχολιασμός

Όλη του η κατασκευή βασίζεται σε έναν ωραίο σχεδιασμό, που διευκολύνει την τοποθέτηση του φυτικού υλικού αφού υπάρχουν προκαθορισμένες θέσεις(παρτέρια). Υπάρχουν όμως περιορισμοί ως προς την επιλογή των φυτών που πρέπει να εφαρμόζονται. Για παράδειγμα, 1) πρέπει να είναι είδη που δεν αναπτύσσονται κατά πλάτος και δεν ανταγωνίζονται τα υπόλοιπα φυτά στο παρτέρι. Η Λαντάνα, που έχει φυτευτεί στο κεντρικό κυκλικό παρτέρι, είναι ανταγωνιστική και αναπτύσσεται κατά πλάτος. Επίσης, 2) η ανάπτυξή τους να είναι τέτοια ώστε να μην εμποδίζουν

τους χρήστες όταν θα κάθονται στα παγκάκια. Το κέστρο το κόκκινο, φυτεμένο στα παρτέρια πίσω των καθισμάτων, αναπτύσσει μακρούς κρεμαστούς βλαστούς, οι οποίοι προφανώς φτάνουν στα παγκάκια καθώς αναπτύσσονται. Ακόμη, 3) να μην είναι επικίνδυνα, φυτά με αγκάθια ή να έχουν φύλλα με μυτερές απολήξεις. Έχει φυτευτεί Βερβερίδα στα περιμετρικά του κόμβου παρτέρια, πίσω από τα παγκάκια. Η Βερβερίδα φέρει χαρακτηριστικά αγκάθια κατά μήκος των βλαστών της. Των οποίων η ανάπτυξη δεν είναι όρθια, και καθώς λυγίζουν φτάνουν τα παγκάκια.

Παρατηρούμε ολικές ξηράνσεις σε κάποια φυτά και πιο επιφανειακές σε άλλα, που σημαίνει ότι στερούνται καλής συντήρησης και καλής άρδευσης. Επειδή, όμως, πρόκειται για το ίδιο φυτό, μπορούμε να εξελίξουμε την πιθανολογία μας με το εξής σενάριο : είτε αυτό ήταν ασθενές στη συντήρησή του ή στην ποικιλία του προτού φυτευτεί, είτε φυτεύτηκε σε μια μετέπειτα χρονική στιγμή από τα υπόλοιπα και παρελήφθη αρδευτικού προγραμματισμού.

Προτάσεις

Καλύτερη συντήρηση, αφαίρεση

Ξερών και έλεγχος αρδευτικού συστήματος είναι τα πρώτα βήματα για τη βελτίωση των φυτών. Επιπλέον, προτείνεται η φύτευση αναρριχώμενων φυτών για τις πέργκολες. Κάποιο φυτό με αντοχές σε ηλιοφάνεια και ατμοσφαιρική ρύπανση, φυλλοβόλο κατά προτίμηση-ούτως ώστε οι ηλιαχτίδες του χειμερινού ήλιου να ζεσταίνουν τους χρήστες και να μειώνουν την υγρασία που δημιουργείται. Για παράδειγμα η Μπιγνόνια η ριζοβόλος –

Bignonia(Campsis)radicans, που είναι και αυτό-αναρριχώμενο. Η ακόμη και το Κίτρινο Γιασεμί – *Jasminum mesneyi*.

Προτείνεται να αφαιρεθεί η Λαντάνα του κεντρικού κυκλικού παρτεριού. Επίσης να υπάρξει περιορισμός στο χώρο που δίνεται για την ανάπτυξη της Βερβερίδας και του Κέστρου. Αλλιώς, είτε να φυτευτούν στο εξωτερικό άκρο του παρτεριού ώστε να μην φτάνουν στο παγκάκι, είτε να αφαιρεθούν.

φωτ. 109

φωτ. 112

φωτ. 110

φωτ. 111

**3.12.3 Κυκλικός κόμβος με παγκάκια στα απέναντι πεζοδρόμια, 'Πλατεία Ελευθερίας' –τέλος Ζο-
ύμπερι, Ν.Μάκρη.**

Περιγραφή

Μεγάλος κυκλικός κόμβος που βρίσκεται στις οδούς Αγίου Ανδρέου, Μικράς Ασίας και Θεσσαλίας, με το όνομα πλατεία Ελευθερίας. Διαβαθμίζεται σε τρία επίπεδα, τρεις κύκλοι, ο ένας μέσα στον άλλο (φωτ.113). Στον πρώτο και εξωτερικό υπάρχει ένα αιωνόβιο Πεύκο. Στον δεύτερο έχουν φυτευτεί νεαρά δενδρύλλια Ελιάς και έχουν διατηρηθεί άλλα τέσσερα αιωνόβια Πεύκα της Χαλέπιου Πεύκης - *Pinus halepensis*, ενώ στον τρίτο που είναι και το υψηλότερο επίπεδο, υπάρχει ένα -σχεδόν ξερό- μικρό Πλατάνι Δυτικού τύπου - *Platanus occidentalis*.

Σχολιασμός

Ο κόμβος έχει τις σωστές οδικές επισημάνσεις, όπως ο κίτρινος χρωματισμός περιμετρικά, για την προσοχή των οδηγών σχετικά με τα όρια αυτού. Μας βρίσκει σύμφωνους η 'συνέχεια', το ταίριασμα με τον κίτρινο χρωματισμό και τα παγκάκια που βρίσκονται στα απέναντι πεζοδρόμια του κόμβου (φωτ.114). Παρουσιάζονται επαρ-

κώς προσεγμένα και δεν εμποδίζουν τη διέλευση των πεζών, υπάρχει χώρος.

Η ύπαρξη των δέντρων φαίνεται φτωχή και χρειάζεται ενίσχυση με περισσότερα φυτά.

Προτάσεις

Στο κέντρο του κόμβου προτείνεται προσθήκη Κουκουναριάς -*Pinus pinea* συνδυασμένη με κάποια κωνοφόρα, όπως Τούγια (*Thuja sp.*), Λεμονοκυπάρισσος, Λειλάντι (*Cupressus sp.*) ή με άλλα μικρότερου ύψους δέντρα όπως Καλλωπιστική Δαμασκηλιά - *Prunus cerasifera 'Pissardii'* ή Καλλιστήμονας - *Callistemon citrinus*, ή ακόμη και αιθαλείς θάμνους ανθεκτικούς στην ατμοσφαιρική ρύπανση, όπως Λιγούστρο - *Ligustrum japonicum*, Βιβούρνο *Viburnum tinus* -, Φωτίνια - *Photinia x fraseri*, Βερβερίδα - *Berberis thunbergii*, Μαόνια - *Maonia aquifolium*, Πικροδάφνη - *Nerium oleander*, Τεύκριο - *Teucrium fruticans*. Στο δεύτερο επίπεδο προτείνεται χρήση μικρότερου ύψους κωνοφόρων, όπως τα νάνα κωνοφόρα, για παράδειγμα η τούγια η χρυσή η νάνα - *Thuja orientalis 'Aurea nana'*. Ειδάλλως κάποιος μικρού ύψους αιθαλής θάμνος όπως το Πυξάρι - *Buxus*

sempervirens ή Λιγούστρο το μικρόφυλλο, θεωρείται κατάλληλος. Σε πρώτο επίπεδο προτείνεται η φύτευση εδαφοκάλυψης. Η Βίγκα-*Vinca major* ή *V.minor*, είναι στις επιλογές μας. Φύτευση χλοοτάπητα φαίνεται εξ ίσου καλή πρόταση, αν και η ύπαρξη άνθους προτιμάται, μιας και το πρώτο επίπεδο είναι και το άκρο του κόμβου, όπου θεωρείται καλύτερο ο τονισμός των ορίων του με κάποιο χρώμα.

φωτ. 114

φωτ. 113

3.13 Δεντροστοιχίες

3.13.1 Λευκές -Άγιος Κωνσταντίνος, Ν. Μάκρη

Στην εμβληματική εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου(πολυούχος Νέας Μάκρης), στο πεζοδρόμιο έξωθεν αυτής, οδός Αγίου Κωνσταντίνου, βρίσκεται μια δεντροστοιχία από μεγάλες ψηλές Λευκές.(φωτ.115)

Σχολιασμός και Προτάσεις

Δέντρα που ταυτοποιούνται στο είδος Λευκή η αργυρόλευκη - *Populus alba*.

Συμπληρώνουν ιδανικά το χώρο, προσθέτουν μεγαλοπρέπεια και επιπλέον λειτουργούν ως ανεμοθραύστης, μιας και η Νέα Μάκρη έχει υψηλά μποφόρ-τουλάχιστον σε σχέση με το κέντρο της Αθήνας. Ωστόσο το πεζοδρόμιο στο οποίο έχουν τοποθετηθεί είναι μικρού πλάτους και δημιουργούνται προβλήματα, αφ ενός στους πεζούς που αναγκαστικά κατεβαίνουν απ το πεζοδρόμιο για να συνεχίσουν το διάβα τους αφού τα δέντρα έχουν καταλάβει όλο το χώρο, και αφ ετέρου το ριζικό τους σύστημα δεν έχει τον απαιτούμενο χώρο για να αναπτυχθεί σωστά, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ανασηκώματα στις

πλάκες του πεζοδρομίου και προβλήματα στις υπόγειες σωληνώσεις. Επίσης είναι μάλλον φυτεμένα αρκετά κοντά το ένα στο άλλο, γεγονός που δυσχεραίνει περισσότερο την ανάπτυξη τους. Θα έπρεπε μάλλον να αφαιρεθούν, τουλάχιστον κάποια, ώστε να ανοίξει και να εξομαλυνθεί ο χώρος και η χρήση του πεζοδρομίου.

φωτ. 115

3.13.2 Φοίνικες -Ζούμπερι, Ν.

Μάκρη

Στη νησίδα της λεωφ.Ποσειδώνος, στην περιοχή Ζούμπερι(κοντά La Costa)Έχει φυτευτεί δεντροστοιχία από φοίνικες της Ουασιγκτόνια της νηματοφόρου – *Washingtonia filifera*(φωτ.116).

Σχολιασμός και Προτάσεις

Καθότι ο δρόμος είναι παράλληλος με την παραλία και στους κάθετους προς αυτόν δρόμους συνεχίζεται η ίδια φύτευση, η επιλογή του φοίνικα δίπλα σε παραλία θεωρείται επιτυχής. Ενισχύεται ο χαρακτήρας του τοπίου και βέβαια εμπλουτίζονται τα δομικά τετράγωνα με πράσινο. Λίγη προσοχή παραπάνω στη συντήρηση τους θα ήταν θεμιτή, ειδικά στα ξερά τους φύλλα, που καλό θα ήταν να αφαιρούνται

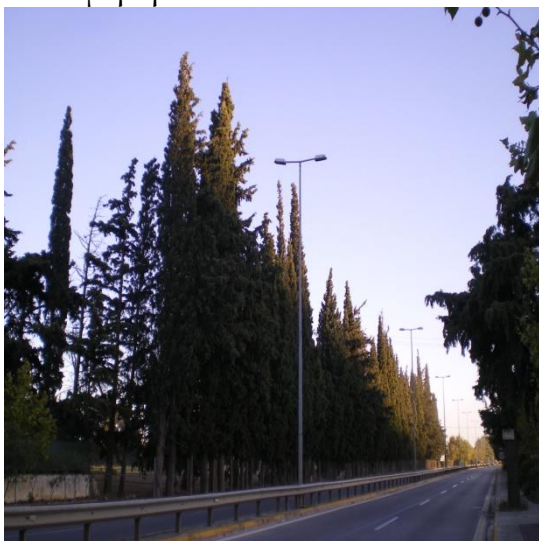
φωτ. 116

3.13.3 Κυπαρίσσια - Λεωφ. Μαραθώνος-τέλος Μαραθώνα& αρχή Ν. Μάκρης

Κατά ένα μεγάλο μέρος στο μήκος της λεωφ. Μαραθώνος υπάρχουν κυπαρίσσια(φωτ.117) με την προσθήκη περισσότερων κατά τους Ολυμπιακούς αγώνες το 2004(φωτ.118). Πρόκειται για το κυπαρίσσι το μακρόκαρπο - *Cupressus macrocarpa*.

Σχολιασμός και Προτάσεις.

Επιτυχής τοποθέτηση, που όσο παραινούν τα χρόνια γίνεται όλο και καλύτερη. Τα κυπαρίσσια ψηλώνουν και γίνονται πιο γερά ως αποτελεσματικοί ανεμοφράκτες προς όφελος των οδηγών-χρηστών της λεωφόρου. Καλύτερη συντήρηση και αφαίρεση των ξερών θα ήταν επιθυμητή.

φωτ. 117

φωτ. 118

3.13.4 Πλατάνια - Λεωφ. Μαραθώνος

Επίσης κατά ένα μεγάλο μέρος της λεωφόρου Μαραθώνος έχουν φυτευτεί κατά μήκος πλατάνια ανατολικά και κυρίως δυτικά, κατά τη διένεξη των Ολυμπιακών αγώνων το 2004(φωτ.119).

Σχολιασμός και Προτάσεις

Η τοποθέτηση τους αυτή δεν θεωρείται επιτυχής από την άποψη του ότι χρειάζονται πολύ νερό για τη ζωτικότητα, την ευρωστία τους και τελικώς την ανάπτυξη τους. Νερό το οποίο δεν τους παρέχεται όπως είναι φανερό από την δυσμενή κατάσταση στην οποία βρίσκονται που ως επί το πλείστον βρίσκονται σε οριακό στάδιο συντήρησης-οχι ανάπτυξης-, με κάποια ήδη να έχουν ξεραθεί. Αυτά θα πρέπει να αφαιρεθούν και να μελετηθεί και να εφαρμοστεί ένα σύστημα άρδευσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις των αιωνόβιων αυτών δέντρων. Στις θέσεις όσων αφαιρεθούν μπορούν να τοποθετηθούν Λευκές(-λευκή η αργυρόλευκη.)

φωτ. 119

3.13.5 Κουκουναριές - Λεωφ. Μα- ραθώνος-τέλος Ζούμπερι &επιπλέον κατά μήκος, Ν. Μάκ- ρη

Μετά από τα πλατάνια, με κατεύ-
θυνση προς το κέντρο της Αθήνας,
κατά μήκος της λεωφόρου Μαρα-
θώνος σε δεντροστοιχία έχουν φυ-
τευτεί κουκουναριές. *Pinus*
pinea(φωτ.120).

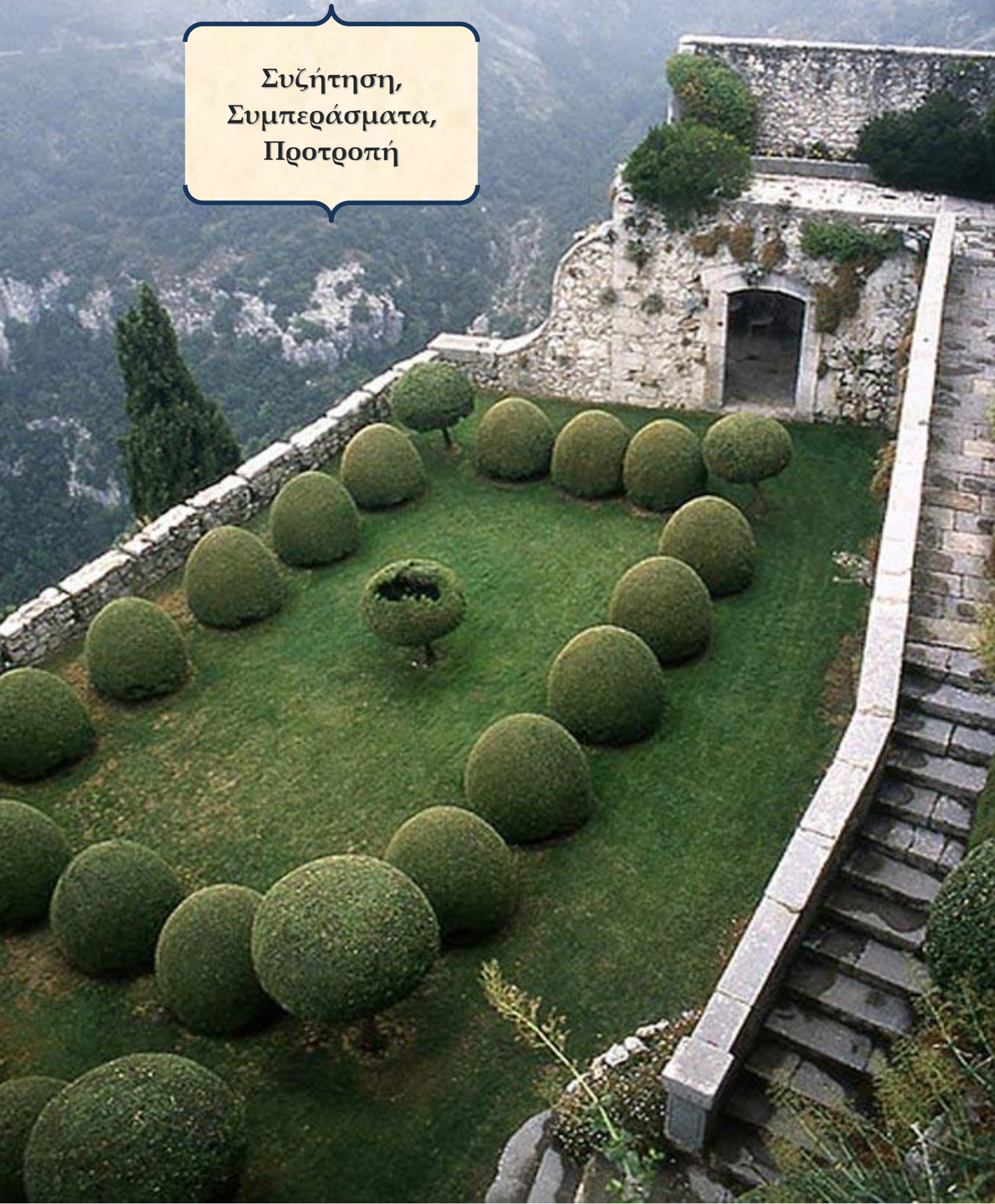
φωτ. 120

Σχολιασμός και Προτάσεις

Προσφέρουν ωραία εικόνα στο το-
πίο και σκιά για τους πεζούς. Μόνο
που έχουν φυτευτεί πολύ κοντά το
ένα στο άλλο, με 2m απόσταση,
που δεν αρκεί για δέντρα της κα-
τηγορίας τους, με συνήθης αποσ-
τάσεις φύτευσης τη διπλάσια α-
πόσταση. Είναι ακόμη νωρίς για να
παρουσιαστούν προβλήματα κατά-
την ανάπτυξη τους μιας και είναι
προσθήκη των τελευταίων ετών
αλλά ήδη φαίνεται οι κόμνες τους
να συγκρούονται. Ο χρόνος θα δεί-
ξει και θα κριθεί αν είναι αναγκαία
η απομάκρυνση κάποιων εξ αυτών.

ΜΕΡΟΣ 4ο

Συζήτηση,
Συμπεράσματα,
Προτροπή

4. 1. Συζήτηση & Συμπεράσματα

Το αστικό πράσινο, και πιο συγκεκριμένα το αστικό πάρκο, στη σημερινή εποχή και στις συνθήκες της μεγαλούπολης, πρέπει να παρέχει μια, κατ' αρχήν, δυνατότητα φυγής από το ανθρωποποιητό, αφύσικο, πυκνοδομημένο περιβάλλον σε έναν χώρο με άλλα χρώματα, με άλλα σχήματα, με άλλους ήχους, σε γεωμετρικές άλλης αισθητικής, σε καθαρότερη ατμόσφαιρα και ηπιότερους θορύβους, σε ένα χώρο δροσερό και σκιερό ή άπλετα ηλιόλουστο, με αρτιότερο ουρανό ή άπλετη θέα. Με άλλα λόγια, σ' ένα χώρο που προσφέρει, όσο είναι δυνατό, περισσότερα στοιχεία της φύσης που δεν έχει ο δομημένος χώρος. Κατά συνέπεια, το αστικό πάρκο πρέπει να είναι μίμηση της φύσης. Μιμείται το δάσος, τους θαμνώνες, τα μεμονωμένα δένδρα, τα λιβάδια, τις λίμνες, τα ρέματα, τα βράχια, τα σπήλαια κλπ., όταν και όπου υπάρχουν οι προϋποθέσεις και υπάρχει μια αντιστοιχία φυσικών στοιχείων και κηποτεχνικών διαμορφώσεων π.χ. ο χλοοτάπητας αντιστοιχεί στο λιβάδι, ο βραχώκης σε βραχώδεις φυσικές περιοχές κοκ. Η μίμηση αυτή δεν είναι εύκολη υπόθεση. Τα καλύτερα πάρκα στον κόσμο θεωρούνται αυτά που πετυχαίνουν αυτή τη μίμηση. Τα πάρκα της γαλλικής σχολής, με τη σκληρή γεωμετρία και την αυστηρή συμμετρία(formal), μάλλον έχουν απορριφθεί, ενώ τα πάρκα της αγγλικής σχολής(informal), που πετυχαίνουν καλύτερα τη μίμηση της φύσης, έχουν κυριαρχήσει και εξυπηρετούν τη λειτουργία αναψυχής, κατά τον καλύτερο τρόπο.

Το δυναμικό υφιστάμενων χώρων πρασίνου περικλείει πολλές δυνατότητες σύνδεσης και χρήσης. Μεγάλο πρόβλημα στην ανάπτυξη πρασίνου αποτελεί η εγκατάστασή του σε χώρους εντελώς ακατάλληλους. Όσον αφορά τη συντήρηση των χώρων πρασίνου, αυτή γίνεται χωρίς προγραμματισμό με συνέπεια την επιδείνωση του προβλήματος. Οι λιγιστοί μεγάλοι χώροι πρασίνου της πρωτεύουσας «προσαρμόζονται» στα δεδομένα της οικονομικής κρίσης καθώς οι δήμοι και οι άλλοι φορείς που τυχόν τους διαχειρίζονται επικεντρώνονται στην εξάντληση των δυνατοτήτων τους, εγκαταλείποντας πλέον οριστικά την ανάθεση πολυέξοδων εργολαβιών πρασίνου. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η καλή κατάσταση των μεγάλων πάρκων επαφίεται πλέον, κα-

τά κύριο λόγο, στο φιλότιμο των εργαζομένων. Μεγάλοι δήμοι στρέφονται σε τρόπους συντήρησης με ιδίους πόρους.

Η ραγδαία επέκταση του οικιστικού ιστού της Αθήνας έγινε, μετά τη δεκαετία του 1950, χωρίς σχεδιασμό και πρόβλεψη για το αστικό πράσινο, με αποτέλεσμα η σημερινή Αθήνα να έχει το μικρότερο ποσοστό πρασίνου από όλες τις Ευρωπαϊκές πόλεις. Αλλά και η ποιότητα του πρασίνου, στους ελάχιστους χώρους που υπάρχει, δεν είναι η καλύτερη δυνατή από άποψη υγείας, καταλληλότητας και σύνθεσης των φυτικών ειδών, που το συγκροτούν. Ούτε η κατάλληλη κηποτεχνική διαμόρφωση και οι στοιχειώδεις υποδομές υπάρχουν για την υποστήριξή του, στις περισσότερες περιπτώσεις.

Από την καταγραφή μας στους χώρους πρασίνου διάφορων περιοχών του διευρυμένου Δήμου Μαραθώνα, παράλληλα με το σχολιασμό μας, οδηγούμαστε σε ορισμένα συμπεράσματα.

Διαπιστώνουμε πως το επιτελείο του δήμου που είναι υπεύθυνο για αυτούς τους υπαίθριους χώρους, ακολουθεί την ίδια τακτική σε όλες τις περιοχές. Τα επιλεχθέντα φυτά, από κλιματικής άποψης, θεωρούνται κατάλληλα. Οι ανάγκες τους καλύπτονται και εναρμονίζονται με το κλίμα της περιοχής. Τα προβλήματα εντοπίζονται στην τοποθέτηση και τη συντήρησή τους.

Η τοποθέτησή τους είναι ως επί το πλείστον τυχαία. Δεν εξυπηρετούν χρηστικούς σκοπούς, όπως η παροχή σκιάς σε καθίσματα των χώρων στους οποίους βρίσκονται ή/και στους δρομίσκους όπου κινούνται οι πεζοί. Αλλά ούτε εξυπηρετούν αισθητικούς σκοπούς, όπως το να αποκρύψουν ή να αναδείξουν κάποιες θέες των χώρων πρασίνου.

Κύριο μειονέκτημα στη χρήση είναι η φύτευση πολλών φυτών σε κάθε παρτέρι. Σε όλους σχεδόν τους χώρους πρασίνου που συναντήσαμε παρατηρείται φύτευση περισσότερων φυτών από όσα χρειάζεται, με αποτέλεσμα τον ανταγωνισμό μεταξύ των φυτών, ξηράνσεις, ασθένειες επειδή το ένα είναι τόσο κοντά στο άλλο, καχεκτική ανάπτυξη και μπλέξιμο της κόμης τους αλλά και του ριζικού τους συστήματος. Είναι μάλλον προφανής η αιτία αυτής της υπερβολικής φύτευσης. Όταν τα φυτά είναι νεαρά, εύλογα είναι μικρού με-

γέθους και καταλαμβάνουν μικρό χώρο. Σαν εικόνα φαίνεται να υπάρχουν μεγάλα κενά στο χώρο, που όμως όσο μεγαλώνουν τα φυτά αυτά καλύπτονται. Από φόβο όμως ο δήμος μήπως θεωρηθεί ελλιπής η φύτευση, γεμίζει τα παρτέρια με φυτά. Όταν αυτά βρίσκονται κοντά το ένα στο άλλο από τόσο μικρά, όταν στο μέλλον αναπτυχθούν, είναι επόμενο να μπλεχτεί το ένα στο άλλο, αφού ο χώρος για την ανάπτυξή τους δεν υπάρχει.

Είναι εμφανής η έλλειψη σχεδιασμού για τις θέσεις των φυτών, ακόμη περισσότερο από τον ελλιπή προγραμματισμό ύδρευσης όλων αυτών. Επιπλέον το γεγονός ότι τα αρδευτικά συστήματα δεν βρίσκονται υπογείως, αλλά αντιθέτως κάνουν έντονη την εμφάνισή τους υπέργεια, ενισχύει αυτό το συμπέρασμα.

Η συντήρηση των φυτών περιορίζεται στο εποχικό κλάδεμα και κούρεμα -και αυτό όχι παντού. Για τις ασθένειες και τις ξηράνσεις τους δεν λαμβάνεται μέριμνα. Στο φυτικό υλικό κάθε χώρου παρατηρείται παραμέληση σε αυτούς τους τομείς. Γεγονός το οποίο ευθύνεται κυρίως για την κακή εικόνα που εμφανίζουν οι υπαίθριοι χώροι του δήμου, επομένως και τη χρήση τους. Πολλοί χώροι μένουν κενοί, αφού οι κάτοικοι καταλήγουν να αδιαφορούν για αυτούς.

Πέρα από τη στελέχωση του δήμου με γνώστες του αντικειμένου- αρχιτεκτονες τοπίου, γεωπόνους, κηποτέχνες-, χρειάζεται η κινητοποίηση περισσότερων φορέων. Εφ' όσον η ευθύνη για τη δημιουργία των κοινόχρηστων/κοινοφελών χώρων πρασίνου ξεκινά μέσα από τη δημιουργία του ρυμοτομικού σχεδίου, οι αρμόδιοι της δημιουργίας του σχεδίου της πόλης και της ευρύτερης περιοχής θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψιν τους τη δημιουργία αυτών των χώρων, ώστε να υπάρχουν στη σωστή αναλογία μέσα στο δομημένο περιβάλλον. Βέβαια, υπάρχει πολεοδομική μελέτη που καλύπτει όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου και τους απαραίτητους χώρους πρασίνου, αλλά δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή, ήδη από το 1997 που έχει εκπονηθεί, εξ' αιτίας των συγκρουόμενων με αυτή συμφερόντων των κατοίκων, σχετικά με τη μεγάλη χρειαζόμενη συνεισφορά τους σε γη και σε χρήμα. Έτσι, στο δήμο Μαραθώνα η δόμηση έχει γίνει χωρίς να βασίζεται σε πολεοδομικό σχεδι-

ασμό , τα αυθαίρετα είναι πολλά και αυξάνονται χωρίς να αντιμετωπίζεται η παρανομία αυτών και επομένως τα οικοδομήματα στην περιοχή είναι αποτέλεσμα οικιστικής εξάπλωσης άνευ σχεδίου. Αναμενόμενο λοιπόν είναι η τυχαία διάσπαρτη ύπαρξη χώρων πρασίνου και κατά αυτόν τον τρόπο εξηγείται η απουσία σχεδιασμού και οι αποτυχίες που εμφανίζονται στη φύτευση των χώρων. Από τη στιγμή που οι μόνοι που ασχολούνται με τους υπάρχοντες χώρους πρασίνου είναι οι κηπουροί και το προσωπικό καθαρισμού τους, τα φυτά εμφανίζουν δικαίως προβλήματα, απόρροια έλλειψης φροντίδας των και άγνοια συμπεριφοράς τους(για παράδειγμα, το τελικό μέγεθος κάποιου φυτού, το χώρο που αυτό θα καλύψει στο μέλλον, ώστε να φυτευτεί στη σωστή απόσταση από τα υπόλοιπα φυτά του χώρου.). Το εποχικό κούρεμα-κλάδεμα δεν είναι αρκετό, όπως και αποδεικνύεται.

Ωστόσο, υπάρχουν δυνατότητες βελτιώσεων του αστικού και , επιπλέον, του περιαστικού πρασίνου στο μέγεθος και την ποιότητά τους, καθώς και δυνατότητες βελτιώσεων στη λειτουργία τους.

4. 2. Προτροπή

Με αναφορά σε ένα γενικότερο πλαίσιο, όπου περιλαμβάνονται όλοι οι τομείς, τους οποίους αφορά η ύπαρξη κοινόχρηστων χώρων πρασίνου, γίνονται οι ακόλουθες προτροπές προς βελτίωση του αστικού αλλά και του περιαστικού πρασίνου. Με την κατάληξη στην ύπαρξη ενός δικτύου πρασίνου που θα συνενώνει περιαστικό και αστικό πράσινο, λαμβάνοντας υπόψιν και τα συμφέροντα των αρμόδιων φορέων(οικονομικά, κοινωνικά, προστασία φυσικού περιβάλλοντος).

Οι προσπάθειες θα πρέπει να στραφούν στις εξής κατευθύνσεις:

- ♣ Εξασφάλιση νερού και πλήρη συστήματα αρδεύσεων.
- ♣ Εμπλουτισμός και βελτίωση της βλαστήσεως.
- ♣ Κηποτεχνικές διαμορφώσεις (διάδρομοι, πλατείες), που θα ρυθμίζουν την κυκλοφορία, θα αποτρέπουν τη συμπίεση του εδάφους και θα κάνουν λειτουργικότερους τους χώρους.
- ♣ Φωτισμός για τη νυχτερινή λειτουργία και την αποτροπή της εγκληματικότητας, ο οποίος, όμως, διακόπτεται πέραν κάποιας ώρας.
- ♣ Καθαριότητα.
- ♣ Απαλλοτριώσεις, εξασφάλιση εκτάσεων για την επέκταση του πρασίνου στην πόλη, μετατροπή σε χώρους πρασίνου, χώρων ειδικής λειτουργίας που δεν υπάρχει λόγος να παραμένουν στον οικιστικό ιστό. Αν, για παράδειγμα, απομακρυνθούν οι εγκαταστάσεις του αεροδρομίου του Κοτρωνίου που βρίσκονται σε ορεινή περιοχή στο Νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου, θα προκύψει πολλαπλό όφελος, με αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος που έχει αποψιλωθεί για τις ανάγκες του στρατού και πιο εντατική προσπάθεια αποκατάστασης των δασικών περιοχών που κάηκαν.
- ♣ Φυτωριακή υποστήριξη, που θα καλύπτει όλες τις περιοχές του διευρυμένου δήμου Σήμερα αυτή δεν υπάρχει. Η ανάγκη για ανανέωση της βλάστησης είναι συνεχής.
- ♣ Εκπαίδευση ειδικών (κηποτέχνες, γεωπόνους, δασολόγους, αρχιτέκτονες τοπίου), που θα στελεχώνουν τις υπηρεσίες πρασίνου των δήμων.

- ♣ Βελτίωση του πρασίνου με αναδασώσεις στο περιαστικό και κηποτεχνικές επεμβάσεις στο αστικό πράσινο.
- ♣ Αντιπυρική προστασία του περιαστικού πρασίνου.

Ο τομέας του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί ίσως (μαζί με αυτόν των κοινωνικών υποδομών) τον πιο κρίσιμο παράγοντα αναπτυξιακής προοπτικής του Μαραθώνα, εξαιτίας των πολλών αλλαγών που συντελούνται από την εγκατάσταση νέων μόνιμων κατοίκων και την μετατροπή της β' σε κύρια κατοικία.

♣ Οργάνωση Της Αναψυχής.

- Η ανάδειξη των περιοχών φυσικού κάλλους και ο σχεδιασμός τους με διαδρομές ενοποίησης και μονοπάτια επισκέψεων θα φέρει τους κατοίκους πιο κοντά στη φύση, προσφέροντάς τους εναλλακτικούς τρόπους αναψυχής και θα προσθέσει στον Δήμο έναν ακόμα πόλο ενδιαφέροντος.
- Ο ενιαίος σχεδιασμός διαδρομών ενοποίησης όλων των αρχαιολογικών χώρων-δίκτυο ενοποίησης αρχαιολογικών και άλλων σημαντικών χώρων, η αξιοποίηση όλων αυτών και ο σχεδιασμός δικτύου ποδηλατοδρόμων σε συνδυασμό με ένα δίκτυο ελεύθερων χώρων πρασίνου θα οδηγήσει στην προώθηση και την αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου της περιοχής, λόγω της απόδοσης της επισκεψιμότητας. Ταυτόχρονα θα βελτιώσει αισθητά τη ζωή των κατοίκων, αφού θα τους προσφέρει πολλαπλά εναλλακτικά σενάρια περιπάτων και τρόπων αναψυχής.
- Η διαμόρφωση του παράκτιου μετώπου, μέσω του σχεδιασμού μιας παράκτιας διαδρομής που θα περιλαμβάνει ενδιάμεσους πόλους (σημεία στάσης/αναψυχής/παραλίες κλπ.) θα αναβαθμίσει την ποιότητα του αστικού τοπίου του Μαραθώνα, θα προσελκύσει νέους επισκέπτες και θα διασφαλίσει ότι η παραλία ανήκει στους κατοίκους, αντίθετα σε προσπάθειες παράνομης περιφραξής και οικειοποίησης του Δημόσιου χώρου.

♣ **Θεσμικά Μέτρα, Θεσμικό πλαίσιο**

- Η εφαρμογή του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου (ΡΣΑ, ΓΠΣ) και των νομοθετημάτων για τις ειδικές περιοχές (natura, εθνικοί δρυμοί, πάρκο Σχινιά), οδηγεί στην ενίσχυση της περιοχής απέναντι σε φαινόμενα καταπατήσεων και λοιπών παράνομων δραστηριοτήτων.
- Χωροταξικές ρυθμίσεις των χρήσεων γης.
- Θεσμικό πλαίσιο που θα λαμβάνει υπόψιν του τις κοινωνικές παραμέτρους στην αυθαίρετη δόμηση, αλλά θα ορίζει τα όρια και τον έλεγχο των οικισμών, θα βοηθήσει στην εξάλειψη της αυθαίρετης δόμησης και όλων των προβλημάτων που αυτή επιφέρει.
- Η θέσπιση πλαισίου προστασίας των καμένων δασικών εκτάσεων θα αποτρέψει την αυθαίρετη δόμηση και θα βοηθήσει στην γρήγορη αποκατάσταση του φυσικού τοπίου.
- Αν ενισχυθεί το θεσμικό πλαίσιο προστασίας του Σχινιά και αποκτήσει πιο αυστηρούς κανόνες και έλεγχο στις περιοχές όπου επιτρέπεται η δόμηση, δε θα δέχεται πιέσεις σε χωρικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.
- Γενικότερος σχεδιασμός και ειδική διαχείριση για το περιαστικό πράσινο.
- Ένταξη στον χωροταξικό σχεδιασμό.
- Θεσμική οριοθέτηση της έννοιας και της λειτουργίας των περιαστικών δασών. Σαφής καθορισμός των επιτρεπτών και αναγκαιών επεμβάσεων.
- Διευκρίνιση αρμοδιοτήτων.
- Διοικητικά μέτρα (προστασία από την αυθαίρετη δόμηση και τη βοσκή).
- Διευθέτηση των προβληματικών οικοδομικών συνεταιρισμών σε δασικές εκτάσεις και ειδικά στον υδροβιότοπο.

.. Τελευταία Λόγια...

Μετά τις αναφορές για την περιοχή, την ανάλυση του φρυτικού υλικού των δημοσίων –δημοτικών χώρων πρασίνου και του σχολιασμό, δημιουργείται μια ανασάτηση, εάν η ευρύτερη περιοχή του Μαραθώνα και η εκτός λεκανοπεδίου Αττική θα προλάβουν να αποφύγουν την απομίμηση του Αθηναϊκού κακέκτυπου και θα οδηγηθούν προς μια πολυεπίπεδη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη σε αρμονία με τον τόπο που συνειδητά επιλέξαμε κάποιιοι για να ζήσουμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- ♣ Γκίζας Γεώργιος, 'Φυλλοβόλα Καλλωπιστικά Φυτά', 2004, Α.Α.Τ.
- ♣ Γκίζας Γεώργιος, 'Αειθαλή Καλλωπιστικά Φυτά, 2004, Α.Α.Τ.
- ♣ Καρράς Γεώργιος & Καρρά Άννα, 'Ετήσια, Πολυετή και Βολβώδη: η παραγωγή, η φροντίδα και η χρήση τους στην κηποτεχνία', Εκδόσεις: Αγρότυπος Α.Ε.
- ♣ Καρράς Γεώργιος, 'Γλαστρικά Φυτά' (Σημειώσεις Α.Α.Τ.)
- ♣ Δρ.Πατακιούτας Γεώργιος, 'Εργαστηριακές σημειώσεις Ειδικής Φυτοπ-ροστασίας', Άρτα 2004, Α.Α.Τ.
- ♣ Σάββας Δημήτριος, Γενική Ανθοκομία, εκδ. Έμβρο, 2003
- ♣ Maroukian, H., Zamani, A., Pavlopoulos, K., 1993. Coastal Retreat in the Plain of Marathon (East Attica), Greece: Causes and Effects, *Geologica Balcanica*.
- ♣ Tsitsoni, Th. and Zagas, Th., 2001. Silvicultural measures for improved adaptability of tree species in the urban environment. Proc. Res. Symp. "Ecological Protection of the Planet Earth". V. Tsihritzis and Ph. Tsalides (eds), Xanthi, Greece, June 5-8, 2001. Vol. 2:415-422.
- ♣ Ακύλας Μ. & Λιαράκου Γ.(1999), Πρασινίζοντας τις αυλές των σχολείων, Πιλοτικό πρόγραμμα Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για το Δημοτικό, ΟΣΚ.
- ♣ Αραβαντινός Α. - Π.Κοσμάκη, "Υπαίθριοι χώροι στην πόλη", Ε.Μ.Π, Αθήνα, 1988.
- ♣ Αφεντούλη Αικατερίνη-Δρ.Γεωπόνος-Διευθύντρια Γυμνασίου, Δ.Θες/νίκη. «Ο ρόλος του αστικού πρασίνου στη βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων», άρθρο δημοσιευμένο στο διαδίκτυο.
- ♣ Βασιλειάδης Ε. (2010), Ζωνοποίηση της επικινδυνότητας των κατολισθητικών φαινομένων στον ελλαδικό χώρο. Δημιουργία και εφαρμογή μοντέλων με Γ.Σ.Π., Διδακτορική Διατριβή.
- ♣ Γκανούλης Ι. (2006) Διαχείριση Διεθνών Υδάτων, η περίπτωση των Βαλκανίων, HELECO 2005, 5^η διεθνής έκθεση και συνέδριο για την τεχνολογία περιβάλλοντος.

- ♣ Ζέρβας Κ.(2011), Κοινωνικός και οικονομικός ρόλος του αστικού πρασίνου, σε Ημερίδα με θέμα : «Αστικό πράσινο στην αειφόρο ανάπτυξη των πόλεων», Ελληνική Εταιρεία Επιστήμης και Οπωροκηπευτικών, Εργαστήριο Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου Α.Π.Θ. και Αντιδημαρχία Περιβάλλοντος, Ποιότητας ζωής και Ελεύθερων χώρων Θεσσαλονίκης, 13-Απρ.-2011.
- ♣ Κοσμάκη Π., Λουκόπουλος Δ., “Αστικά κενά- Μικρά πάρκα”, Monumenta, Τεύχος 1: Αστικός χώρος και αστικό πράσινο, 29/08/2008
- ♣ Κουκλαδάς Σ., “Αξιολόγηση αστικού και περιαστικού πρασίνου, περίπτωση πολεοδομικού συγκροτήματος Αθηνών”, Διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη 2002.
- ♣ Λιάλιος Γ. Οριακή διατήρηση των πάρκων της Αττικής, Εφημερίδα Καθημερινή, 14.01.2012 .
- ♣ Λιονάτου Μ., “Αρχιτεκτονική τοπίου και δίκτυα πρασίνου στα σύγχρονα αστικά κέντρα: δυνατότητες και προοπτικές- Μεθοδολογία και Εφαρμογή το παράδειγμα της Λάρισας”, Διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη 2008.
- ♣ Μαργώνη Γρ. Σοφία, “Έρευνα των περιβαλλοντικών διεργασιών εξέλιξης των υγροτόπων και της πεδιάδας του Μαραθώνα κατά το Ολόκαινο με τη χρήση Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.)”, Διδακτορική Διατριβή, Τομέας Φυσικής και Περιβαλλοντικής Γεωγραφίας, Τμήμα Γεωλογίας, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 2006.
- ♣ Μαργώνη Σοφία et al , “Η Εξέλιξη του Φυσικού Περιβάλλοντος στην Περιοχή του Έλους Σχινιά Μαραθώνα από την Αρχαιότητα μέχρι Σήμερα”, 6ο Πανελλήνιο Γεωγραφικό Συνέδριο, Πρακτικά – Τόμος Ι, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 2002.
- ♣ Μιγκίρος Γ. κ.α.(2010).Ολοκληρωμένη διαχείριση της κρίσης μετά την καταστροφική πυρκαγιά του 2009 στο δήμο Αγ.Στεφάνου: Καταγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, σχεδιασμός αποκατάστασης και προστασίας.
- ♣ Ντούρος Γ., «Αστικό – Περιαστικό πράσινο», άρθρο δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του Παρατηρητηρίου Ελεύθερων Χώρων, 14.03.2001 .

- ♣ Εανθάκης Μ.(2011) Η μελέτη της εδαφικής διάβρωσης σε ορεινές λεκάνες απορροής με συγχρονα τεχνολογικά εργαλεία, Διδακτορική Διατριβή, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- ♣ Σαμαρά, Θ. και Τσιτσώνη, Θ., 2003. Ποιοτικός έλεγχος και μέτρα περιποίησης των δένδρων στον αστικό χώρο. Πρακτικά 11ου Πανελληνίου Δασολογικού Συνεδρίου. «Δασική Πολιτική - Πρεμνοφυή Δάση - Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος». Αρχαία Ολυμπία, 30 Σεπτεμβρίου-3 Οκτωβρίου 2003.
- ♣ Ταμουτσέλη Κ.(1995), Αγωγή και παιδεία σε θέματα πρασίνου. Πρακτικά Ημερίδας ΓΕΩΤΕΕ με θέμα : «Πράσινο στις πόλεις και τοπική αυτοδιοίκηση, Θεσσαλονίκη.
- ♣ Τζούλια Τζώρτζη Δρ. Αρχιτ. Τοπίου (PhD, MLA), Ειδική Επιστήμων ΥΠΕΚΑ Σύμβουλος Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου «Η Συμβολή Του Πρασίνου Στη Βελτίωση Του Μικροκλίματος» », άρθρο δημοσιευμένο στο διαδίκτυο.
- ♣ Τσακιλίδης Ι.(1995β). Εκπαίδευση στη διαμόρφωση του τοπίου και δυνατότητες εξειδίκευσης του επιστημονικού προσωπικού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε θέματα πρασίνου. Πρακτικά Ημερίδας ΓΕΩΤΕΕ με θέμα : «Πράσινο στις πόλεις και τοπική αυτοδιοίκηση».
- ♣ Τσαλικίδης Ι.(1995α), Αισθητική και Λειτουργία των Φυτών στο Αστικό Τοπίο. Κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Σχεδιασμός Αντικειμένων Αστικών Χώρων» Α.Π.Θ. Τμήμα Αρχιτεκτονικής. Εκδ.Ζήτη, σελ.145-152.
- ♣ Μερτής Χ.& Τουφεξή Μ., Χωροταξικός Σχεδιασμός Στο Δήμο Μαραθώνα. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας Πολεοδομίας Και Χωροταξίας, 2010.
- ♣ Φέτση Θ., Γεωπόνος Γ.Π.Α, μεταπτυχιακή εργασία : «Ο Επαναπροσδιορισμός Του Αστικού Πρασίνου Στον Αστικό Ιστό. Η Περίπτωση Των Φυτεμένων Δωματών Και Κάθετων Φυτεύσεων Μάρτιος 2012, Μάθημα : Περιβαλλοντικές Συνιστώσες Του Σχεδιασμού Και Της Οικιστικής Ανάπτυξης. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, Κατεύθυνση Β΄: Πολεοδομία Και Χωροταξία.
- ♣ Γούβαλη Ο.-Μπέρκη Κ.-Σαραντούδη Π., Αναγνώριση Του Δομημένου Περιβάλλοντος-Δήμος Μαραθώνα, Χωροταξικός σχεδιασμός 2010-2011,

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Τομέας Πολεοδομίας και Χωροταξίας

- ♣ Αλεξίου Δ.Σ., πτυχιούχος Γεωλόγος, «Η εξέλιξη της Λεκάνης του Μαραθώνα, Φυσικοί και Ανθρωπογενείς παράγοντες», Μεταπτυχιακή Εργασία-Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γενικό τμήμα : Μ.Π.Σ. 'Γεωλογικό και Ατμοσφαιρικό Περιβάλλον στο Σχεδιασμό Έργων Υποδομής', 2013.(www.academia.edu)

Ιστότοποι

- ♣ www.statistics.gr [Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος]
- ♣ www.yreka.gr [Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (πρώην ΥΠΕΧΩΔΕ)]
- ♣ www.kathimerini.gr [εφημερίδα «Η Καθημερινή»]
- ♣ www.tovima.gr [εφημερίδα «Το Βήμα»]
- ♣ www.marathon.gr [Δήμος Μαραθώνα]
- ♣ www.marathonguide.gr
- ♣ www.wikipedia.org
- ♣ www.wwf.gr [WWF Ελλάς]
- ♣ www.meteo.gr